

ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลตำบลลูกแก
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

โดย

นางสาวจิระพัชร คุนเคศตระกูล

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลตำบลลูกแก
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**A PEOPLE EMPOWERMENT OF COMMUNITY SOLID WASTE MANGEMENT OF
TAMBON LUK KAE MUNICIPALITY, AMPHOE THA MAKHA, KANCHANABURI
PROVINCE**

By

Jirapuch Koolerttrakul

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Program of Public and Private Management

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2009

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ ความเข้มแข็งของ
ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลตำบลลูกแก อำเภอนาทม จังหัดกาญจนบุรี ”
เสนอโดย นางสาวจิระพัชร ฤเลิศระกุล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลป
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม รัตนโชติ

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์พรชัย เทพปัญญา)

...../...../.....

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.อาคม เจริญสุข)

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม รัตนโชติ)

...../...../.....

50601331 : สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

คำสำคัญ : ความเข้มแข็งของประชาชน / การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

จรรยาวัฑฐ์ ฐุเลศศระฐุค : ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลตำบล
ลुकเก อำเภอท่ามะกา จังหวัคกาญจนบุรี. อาจารย์ที่ปรึคษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร. สุธรรม รันนโชติ. 204 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ อ ศึกษาความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
เทศบาลตำบลลुकเก อำเภอท่ามะกา จังหวัคกาญจนบุรี โดยศึกษาจาก คร้วเรือนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลुकเก
จำนวน 311 คร้วเรือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.8266 สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการบรรยาย
ลักษณะข้อมูล และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสร้างตัวแบบความสัมพันธ์
ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ด้วยสมการการถดถอยเชิงเส้นตรงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความ
เข้มแข็งของประชาชนโดยรวม, ด้านการร่วมกระทำ, ด้านการร่วมคิด และด้านการร่วมรู้สึก อยู่ในระดับมาก ส่วน
ระดับความเข้มแข็งของประชาชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง จากการทดสอบสมมติฐาน
พบว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม แตกต่างไปตามอายุ , ระดับ
การศึกษา, ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย , ระดับรายได้รวมต่อเดือนของคร้วเรือน , อาชีพหลัก
ของคร้วเรือน, ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน , การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน , ความบ่อยครั้งในการร่วม
กิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และ ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองใน
ชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ $\alpha = 0.05$ ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางใน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของ
ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลลुकเก ควรปรับวิธีคิดและวิธีการ
ทำงานของบุคลากร ให้ เป็นผู้สนับสนุนและคอย ให้คำปรึกษาแก่ประชาชน แทนการใช้อำนาจสั่งการ 2) ผู้ขาย
สินค้า ควรเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์ที่เป็นของเสียอันตรายและบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้ รวมทั้งใช้
บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) ชุมชนควรส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้และทักษะด้านการจัดการขยะมูล
ฝอยอย่างสม่ำเสมอ 4) ชุมชนควรจัดประชาสังคัม ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ 5)
ผู้นำองค์กรชุมชนต่างๆ ควรเพิ่มบทบาทการเป็นผู้นำในการแก้ไขและพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่ อสร้าง
กลไกในการดำเนินการแก้ไขและพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง 6) ชุมชน และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ควร
ประชาสังคัมระหว่างระดับข้อบังคับด้านการจัดการขยะมูลฝอย ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างชัดเจน และ ครอบคลุม
พื้นที่อย่างสม่ำเสมอ 7) ชุมชน, สถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริม/ สนับสนุนการวิจัย
และพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อการคัดแยกและใช้ประโยชน์จากขยะ มูลฝอย และการจัดการขยะอันตราย
หรือขยะที่เป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม ในระดับชุมชน, ควรจัดหาถังคัดแยกขยะและรถจัดเก็บขยะมูลฝอย
ให้เพียงพอ และ สนับสนุนการดำเนินงานของผู้คัดแยกขยะมูลฝอยรายย่อย และร้านรับซื้อของเก่า เพื่อเสริมสร้าง
ประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 8) ชุมชนควรริเริ่มจัด โครงการหรือกิจกรรมด้านการจัดการขยะมูล
ฝอยชุมชนต่างๆ ด้วยตนเอง และควรสร้างบรรยากาศให้ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจอย่างสม่ำเสมอ

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

50601331 : MAJOR : PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT

KEY WORDS : PEOPLE EMPOWERMENT / SOLID WASTE MANAGEMENT

JIRAPUCH KOOLERTTRAKUL : A PEOPLE EMPOWERMENT OF COMMUNITY SOLID WASTE MANGEMENT OF TAMBON LUK KAE MUNICIPALITY, AMPHOE THA MAKHA, KANCHANABURI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SUDHAM RATTANACHOT, Ph. D., 204 pp.

This research had a purpose for studying the people empowerment of community solid waste management of Tambon Lukkae Municipality, Amphoe Tha Maka, Kanchanaburi Province. The data had been collected by using the questionnaire through 311 households. The reliability coefficient of questionnaire was 0.8266. The statistics were applied for describing the data including frequency, percent, mean, standard deviation, The hypotheses were tested by one way ANOVA and constructed the model of relationship between independent and dependent variable by multiple linear regression. The findings were the level of the people empowerment as a whole and in aspect physically, intellectually and emotionally involved were falling in high. However the aspect of sense of belonging was falling in moderate. In hypothesis testing it was found that the differences in the socio-economic statuses including ages, education, waste management knowledge, household income, occupation, period of settlement, the position of administration in community organization, frequency of participation in social activities, frequency of political involvement significantly affected the level of people empowerment at $\alpha = 0.05$. There were 8 recommendations for supplement the people empowerment of community solid waste management, These were 1) The Lukkae Tambol Municipality should give more important to improve the operation process pattern of staffs by changing the management role from commander to supporter or coaching the solid waste management projects and activities 2) The sellers of product should ask for the return of hazardous waste and the product packages which were able to reuse and recycle and might distribute the products that made from recycled materials or the natural resource materials 3) The Community should supplement for transmitting some knowledge on waste reduction, separation and utilization to people for making waste management conscious. 4) The Community should arrange people meeting and the related organizations in managing the community plan to make community process 5) The people who were administrators or committees of the community organizations should lead the other people solving the problems, developing the community environment and to build the improvement and development mechanism by themselves. 6) The Community and the related organizations should often make public relations on the rules and norms for being the criteria and penalty with people, clearly and thoroughly. 7) The Community, the educational institutes and the related factions should supplement the researches., providing the separate waste storage containers and the garbage truck, supplementing the operation of the junk shops in making the efficiency of solid waste separation. 8) The Community should prepare the projects and the activities in solid waste management by themselves and should build the atmosphere to provide people involvement.

Program of Pubiic and Private Management Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2009

Student's signature .....

Thesis Advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ “ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาล ตำบลลูกแก อำเภอน้ำมะกา จังหวัดกาญจนบุรี” ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และกำลังใจจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม รัตนโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และหลักการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งร่วมเดินทางไปให้กำลังใจในการนำเสนอผลงานที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านวิชาการกับผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. อาคม เจริญสุข และ รองศาสตราจารย์ พรชัย เทพปัญญา ที่ได้ช่วยตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้แนวคิดและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณผิน เจริญวิทย์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลลูกแก , คุณไพรัตน์ ฉินสวัสดิ์พันธ์ รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลลูกแก, เจ้าหน้าที่กองทะเบียนราษฎร, เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและประปา และ คุณสถิต สัจจาศิลป์ คุณครู โรงเรียนอนุบาลวัด ลูกแกประชาชนูทิส ที่ได้เสนอแนะปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษากระบวนการจัดการขยะมูลฝอยเขตเทศบาลตำบลลูกแก , กิจกรรมด้านการจัดการขยะมูลฝอยภายในโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกปร ประชาชนูทิส และขอขอบพระคุณ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่เสียสละเวลาอันมีค่า พร้อมทั้งให้การต้อนรับ และให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นอย่างดี จนกระทั่งผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูล ได้ครบทั้ง 311 ครัวเรือน ทำให้ผู้วิจัยเกิดความตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย จนสามารถกำหนดหัวข้อในการวิจัยและเกิดแรงบันดาลใจในการทำวิจัยอย่างจริงจัง จนสำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อสุนทร คุณเลิศระกูล และคุณแม่ภคินันท์ คุณเลิศระกูล ที่คอยให้ความดูแล ให้กำลังใจ อีกทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้วิจัยเสมอมา

ถ้าขาดบุคคลเหล่านี้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สามารถสำเร็จลงได้ด้วยดี

จิระพัชร์ คุณเลิศระกูล

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญตาราง	ญ
	สารบัญภาพ	ท
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
	สมมติฐานของการวิจัย.....	2
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
	นิยามศัพท์.....	6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2	แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
	ข้อมูลทั่วไป และ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา.....	13
	สภาพทั่วไปของเทศบาล	13
	ด้านเศรษฐกิจ	14
	ด้านสังคม	16
	ด้านการเมือง – การบริหาร	17
	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	18
	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงปี พ.ศ.2552 – 2554	20
	แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย	24
	ความหมายของการรักษาความสะอาด	24
	พื้นที่การรักษาความสะอาดของเทศบาล.....	24
	ความหมายของขยะมูลฝอย	25
	ประเภทของขยะมูลฝอย	26

การจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการด้านการลดคัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะ	26
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment)	37
ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมของพนักงานกับการ สร้างพลังพนักงาน	37
แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน (Community Empowerment) ..	41
ชุมชนเข้มแข็งทางเลือกใหม่ของการพัฒนา	41
ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง	42
องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง	43
ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง	43
การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	44
แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม (Social Capital) ในบริบทสังคมไทย	47
ความหมายของทุนทางสังคม	48
องค์ประกอบของทุนทางสังคม	50
ประเภทของทุนทางสังคม	52
ทุนทางสังคมในมิติบูรณาการ	52
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกและรูปแบบพฤติกรรมในการจัดการ ขยะมูลฝอย	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการมูลฝอย และสิ่งแวดล้อม	62
3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	68
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	69
วิธีการสร้างเครื่องมือในการศึกษา	70

บทที่		หน้า
	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	70
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4	ผลการวิจัย	74
	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	75
	ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย	81
	ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย	82
	ระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอย	83
	ทดสอบสมมติฐาน	89
	สร้างตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	142
	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสอบถามปลายเปิด	144
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	150
	สรุปผลการวิจัย	152
	อภิปรายผลการศึกษา	157
	ข้อเสนอแนะ	162
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	162
	ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป	167
	บรรณานุกรม	169
	ผลงานวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา	
	ภาคผนวก	173
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	174
	ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	176
	ภาคผนวก ค ภาพจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม	187
	ประวัติผู้วิจัย	204

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบข้อดี – ข้อจำกัด ของวิธีการการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่ ในแต่ละวิธี.....	36
2	จำนวนครัวเรือนและจำนวนตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน	68
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบ สอบถาม	75
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับ ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง.....	81
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับ ความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล ลุดกแก.....	82
6	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลุดกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี	83
7	ค่าเฉลี่ยระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลุดกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการ ร่วมกระทำ (Physically involved)	83
8	ค่าเฉลี่ยระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลุดกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการ ร่วมคิด (Intellectually involved)	85
9	ค่าเฉลี่ยระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลุดกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการ ร่วมรู้สึก (Emotionally involved).....	86
10	ค่าเฉลี่ยระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลุดกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านความ เป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging)	87
11	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามเพศ	90

ตารางที่		หน้า
12	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามอายุ	92
13	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามอายุเป็นรายคู่.....	94
14	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษา	97
15	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่.....	99
16	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย.	102
17	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการ จัดการขยะมูลฝอย เป็นรายคู่	104
18	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน	107
19	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับรายได้รวมต่อเดือน ของครัวเรือนเป็นรายคู่	108
20	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามอาชีพหลักของครัวเรือน	111
21	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามอาชีพหลักของครัวเรือน เป็นรายคู่	113
22	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามขนาดของครัวเรือน	115
23	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน จำแนก ตามขนาดของครัวเรือน เป็นรายคู่	116

ตารางที่		หน้า
24	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน	118
25	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน เป็นรายคู่	119
26	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน	122
27	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามการมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน	125
28	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มี การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน	127
29	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามความบ่อยครั้งในการร่วม กิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันเป็นรายคู่	129
30	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการ ที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน	132
31	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทาง การเมืองในชุมชน	135
32	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามความบ่อยครั้งในการร่วม กิจกรรมทางการเมืองในชุมชน เป็นรายคู่	137
33	ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บ ขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน	140

ตารางที่	หน้า
34	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน จำแนกตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน เป็นรายคู่ 141
35	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment)..... 142
36	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด 144
37	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของปัญหา/อุปสรรค ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 144
38	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 146

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2	แสดงลักษณะถ้งรองรับขยะขนาดความจุ 120-240 ลิตร มีล้อเข็นและแยก ประเภทขยะ (ก) มูลฝอยรีไซเคิล (ข) มูลฝอยย่อยสลาย (ค) มูลฝอยทั่วไป (ง) มูลฝอยอันตราย	30
3	ตัวแบบการสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment model)	38
4	ตัวแบบความเข้มแข็งของประชาชน (A People Empowerment model)	40
5	ตัวแบบความเข้มแข็งของชุมชน (Community Empowerment model)	45
6	ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลลูกแก.....	188
7	เจ้าหน้าที่จัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลลูกแก	189
8	การจัดเก็บขยะบริเวณ ใกล้เคียงศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล ตำบลลูกแก ในช่วงเช้า.....	189
9	สภาพปัญหาขยะมูลฝอยเคลื่อนกลาด บริเวณหมู่ที่ 7 ใกล้เคียงศูนย์ป้อง กันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลลูกแก ในช่วงเช้า	190
10	สภาพปัญหาขยะมูลฝอยเคลื่อนกลาด บริเวณหมู่ที่ 1 ด้านหลังศูนย์บริการ โตโยต้า สาขาท่ามะกา ในช่วงเช้า.....	190
11	บ้านเรือนที่อยู่อาศัย บริเวณรอบตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก.....	191
12	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดสด กำลังนำภาชนะรองรับขยะของตนมาตั้ง บริเวณรอบตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก	191
13	ภาชนะรองรับขยะของประชาชน ที่นำมาตั้งบริเวณตลาดสดเทศบาลตำบล ลูกแก.....	192
14	ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย บริเวณหมู่ที่ 7 หมู่บ้านริมแม่น้ำแม่กลอง	192
15	เจ้าหน้าที่ กำลังจัดเก็บขยะมูลฝอย บริเวณรอบตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก	193
16	ประชาชน กำลังขนถ่ายขยะมูลฝอยใส่รถบรรทุกขยะ บริเวณด้านข้างตลาด สดเทศบาลตำบลลูกแก ช่วงเช้า.....	193
17	ประชาชน กำลังขนถ่ายขยะมูลฝอยใส่รถบรรทุกขยะ บริเวณด้านข้างตลาด สดเทศบาลตำบลลูกแก ช่วงหัวค่ำ.....	194
18	ขยะมูลฝอยบริเวณตลาดสด ส่วนใหญ่ เป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้	195

ภาพที่		หน้า
19	ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ ประเภทเศษผักและเศษเปลือกผลไม้ ซึ่งผ่านการคัดแยกจากร้านค้าต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 6	195
20	ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภทพลาสติกต่างๆ ซึ่งผ่านการคัดแยกจากรั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 7	196
21	ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภทขวดแก้วและขวดพลาสติกซึ่งผ่านการคัดแยกจากรั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 1	196
22	ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภทกระจก ซึ่งผ่านการคัดแยกจากสถานประกอบการ ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 7	197
23	ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภทประเภทโลหะและไม้ซึ่งผ่านการคัดแยกจากสถานประกอบการ ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 7	197
24	ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภทประเภทโลหะ ซึ่งผ่านการคัดแยกจากสถานประกอบการ ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 7	198
25	ประชาชน กำลังคัดแยกขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) จากภาชนะรองรับขยะที่ตั้งอยู่หน้าครัวเรือน เพื่อนำไปขายร้านรับซื้อของเก่า บริเวณหมู่ที่ 7	198
26	ประชาชน กำลังคัดแยกขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) จากภาชนะรองรับขยะที่ตั้งอยู่หน้าครัวเรือน เพื่อนำไปขายร้านรับซื้อของเก่า บริเวณหมู่ที่ 1	199
27	ลักษณะถังคัดแยกและรองรับขยะมูลฝอย ที่ตั้งอยู่บริเวณหน้าโรงเรียนวัดลูกแก หมู่ที่ 7	199
28	ประชาชน กำลังคัดแยกขยะมูลฝอยจากถังขยะ ใส่วางเล็งของตน เพื่อนำขยะแต่ละประเภทไปขายและใช้ประโยชน์ต่อไป บริเวณหน้าโรงเรียนวัดลูกแก หมู่ที่ 7	200
29	บริเวณหน้าโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ.....	201

ภาพที่		หน้า
30	บอร์ดกิจกรรมคัดแยกขยะ บริเวณภายในโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ .	201
31	สถานที่เก็บขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ภายในโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก ประชาชนูทิศ	202
32	ภาชนะรองรับและคัดแยกขยะมูลฝอย ภายในห้องเรียน โรงเรียนอนุบาล วัดลูกแกประชาชนูทิศ	202
33	ป้ายกิจกรรมทำปุ๋ยชีวภาพ บริเวณภายในโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ..	203
34	ต้นไม้ ที่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศปลูกโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ ...	203

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน เทศบาลตำบลลูกเกด ได้ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ของตน โดยมีบุคลากร และอุปกรณ์ ที่สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ ควร เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดจากบ้านเรือนที่อยู่อาศัยยังคงสูง ทำให้ระยะเวลาการจัดการขยะมูลฝอยล่าช้า และสิ้นเปลืองงบประมาณ ในการนำขยะมูลฝอยไปฝังกลบที่บ่อขยะเอกชน ซึ่งเป็นพื้นที่นอกเขตเทศบาลตำบลลูกเกด

ดังนั้นการกำหนดแนวทางปฏิบัติ ด้านการลด การคัดแยก และ ใช้ประโยชน์ขยะชุมชน ที่ถูกหลักวิชาการจากภาครัฐ จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาการดำเนินงานจัดการขยะ มูลฝอยในปัจจุบันได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติจริง แม้ว่าภาครัฐ จะมึน โยบาย แผน และการดำเนินงานในด้านนี้ งานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากมาย ประการเพื่อแก้ปัญหา แต่การแก้ปัญหาที่ผ่านมาส่วน ในญจะเป็นการกำหนดคน โยบายและแผนใน การพัฒนาจากกระทรวง ทบวงกรมต่างๆ ที่หยิบยื่นให้กับประชาชน ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมใน โครงการต่างๆ แต่ผลลัพธ์ที่ได้กลับกลายเป็นความล้มเหลวและไม่ สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากประชาชนยังคงไม่ให้ความร่วมมือร่วมใจในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง ประชาชน ยังคงขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และมองไม่เห็นคุณค่าของการดำเนินการซึ่ง มิได้ริเริ่ม โดยประชาชนเอง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เริ่มตระห นักว่าการแก้ปัญหาด้านการ จัดการขยะมูลฝอยให้บรรลุผลและเกิดกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคตนั้น จำเป็นต้องมึ ความเข้มแข็งของชุมชนเป็นฐานสำคัญ ดังนั้นหน่วยงานต่างๆจึงพยายามปรับบทบาทของตน ให้ กลายเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการทำงาน ร่วมกันเพื่อให้ชุมชนต่างๆ มีความเข้มแข็งในที่สุด (จำลอง โพธิ์บุญ 2545 : 473)

ปัจจุบันเทศบาลตำบลลูกเกด มีนโยบายเพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืนของเทศบาลตำบลลูกเกด ให้เป็นเมืองน่าอยู่ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนมี สุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความเข้มแข็งของประชาชน

โดยจะเห็นได้ว่าปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน เป็นปัญหาสำคัญซึ่งควรได้รับการแก้ไขอย่าง เร่งด่วน ดังนั้นหากประชาชนยังคงขาดความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหา ผลกระทบต่างๆที่เกิดจากขยะมูลฝอย คงไม่สามารถแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงลงได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ต่อเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่สถานภาพทางประชากร, สถานภาพทางเศรษฐกิจ, สถานภาพทางสังคม และสถานภาพทางการเมือง ของประชาชน และระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแกตามความคิดเห็นของประชาชน

2.3 เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามเพศ

3.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามอายุ

3.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

3.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวมแตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

3.5 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวมแตกต่างไปตามระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน

3.6 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

3.7 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

3.8 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

3.9 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

3.10 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน

3.11 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

3.12 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน

3.13 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

3.14 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

1) ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1.1) สถานภาพทางประชากร ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

1.2) สถานภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน

1.3) สถานภาพทางสังคม ได้แก่ อาชีพหลักของครัวเรือน, ขนาดของครัวเรือน, ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน, ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน, การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน, ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

1.4) สถานภาพทางการเมือง ได้แก่ การมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน, ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

1.5) ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน

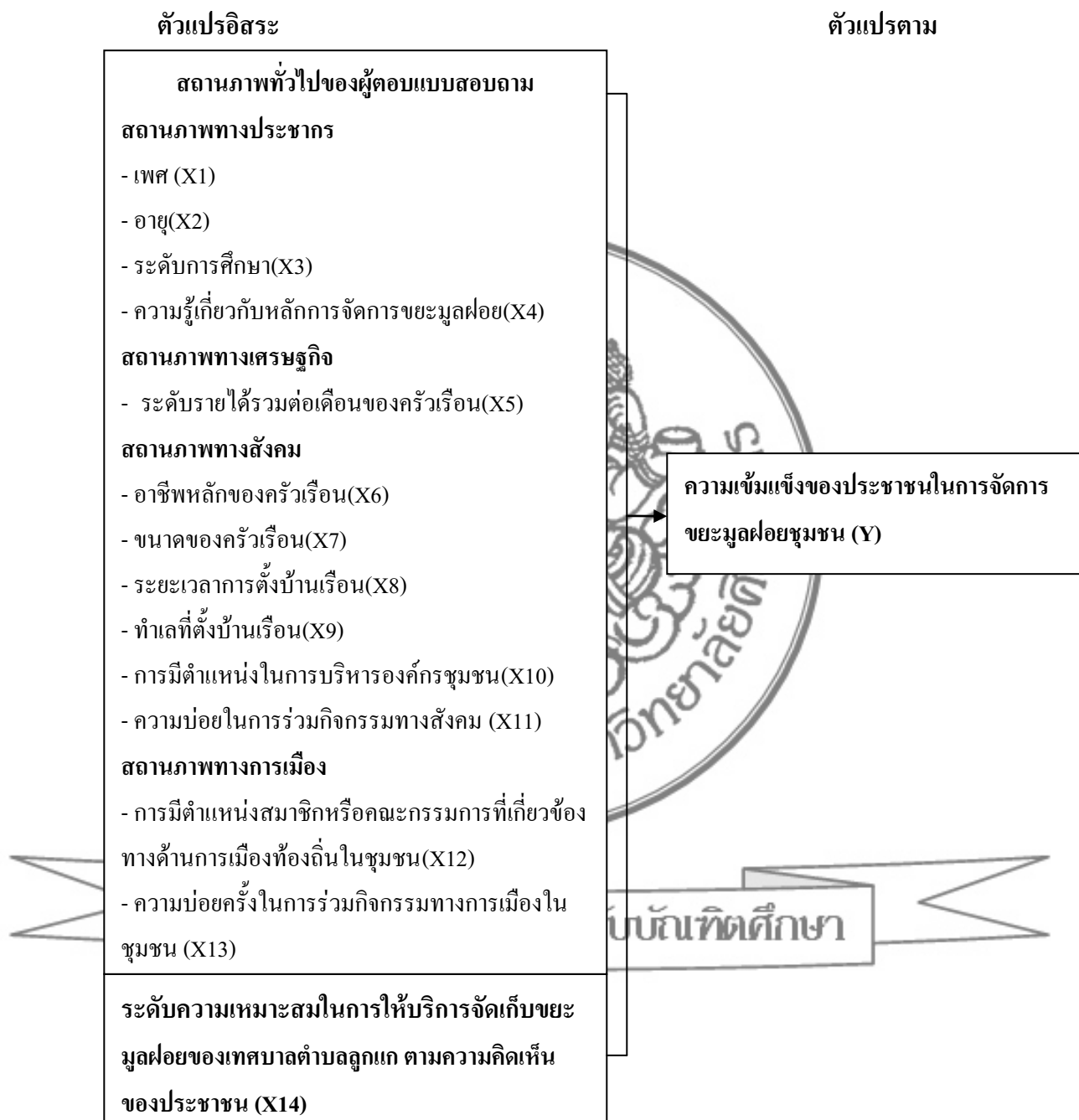
2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการร่วมกระทำ (physically involved), ด้านการร่วมคิด (intellectually involved), ด้านการร่วมรู้สึก (emotionally involved), ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (sense of belonging)

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านจำนวน 5 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1, 6, 7, 8, 9 โดยประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก จำนวน 1,406 ครัวเรือน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาจะสุ่มจากประชากร มีจำนวนทั้งสิ้น 311 ครัวเรือน

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. นิยามศัพท์

6.1 นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อ.ป.ท.) (Local administrative organization)

หมายถึง องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

6.1.2 ขยะมูลฝอย (Solid waste) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ต้องการกำจัด หรือไม่ต้องการใช้ เช่น เศษอาหาร เศษกระดาษ กระป๋อง ขวดแก้ว ขวดพลาสติก ถุงพลาสติก เศษผ้า โลหะ กิ่งไม้ ใบไม้ ซากสัตว์ มูลสัตว์ เศษวัสดุที่ทิ้งจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย หรือสถานที่ต่างๆ

6.1.3 ขยะมูลฝอยทั่วไป (General waste) หมายถึง ขยะมูลฝอยประเภทอื่น นอกเหนือจากขยะมูลฝอยย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายได้ยากหรืออาจจะย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ และไม่คุ้มกับต้นทุนในการนำกลับมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น กล่องบรรจุนมพร้อมดื่ม โฟม ซองหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุอาหารด้วยวิธีสุญญากาศ ซองหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุเครื่องอุปโภคด้วยวิธีรีดความร้อน เป็นต้น

6.1.4 ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ (Compostable waste) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติและ/หรือสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ

6.1.5 ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) (Recyclable waste) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ได้ใหม่ โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น เศษเหล็ก แก้ว พลาสติก กระดาษ เป็นต้น

6.1.6 ขยะมูลฝอยอันตราย (Hazardous waste) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่ปนเปื้อนหรือมีส่วนประกอบของวัตถุดังต่อไปนี้ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกไซด์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรืออาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้บรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

6.1.7 ขยะมูลฝอยชุมชนหรือขยะมูลฝอยเทศบาล หมายถึง ขยะมูลฝอยที่ถูกปล่อยทิ้งมาจากบ้านพักอาศัย และสถานที่ประกอบธุรกิจร้านค้า ที่อยู่ในเขตชุมชนหรือเขตเทศบาล การเก็บรวบรวม และการกำจัดขยะมูลฝอยดังกล่าว มักเป็นหน้าที่ของเทศบาล

6.1.8 ภาชนะรองรับขยะ (Storage container) หมายความว่า ภาชนะสำหรับเก็บกักและรวบรวมขยะแต่ละประเภท ณ แหล่งกำเนิดต่างๆ เพื่อให้การจัดเก็บรวบรวม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปนเปื้อนของขยะที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งสามารถนำขยะไปกำจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.9 การลดขยะมูลฝอย (Waste Reduction) หมายถึง การป้องกันและควบคุมการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ เป็นการลดขยะที่แหล่งกำเนิด (Source reduction) โดยอาศัยขบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน การลดปริมาณขยะจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะตั้งแต่การเก็บรวบรวม ขนส่ง การคัดแยกและใช้ประโยชน์ ตลอดจนการกำจัดขั้นสุดท้าย เป็นการลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ โดยทั่วไปแล้วหน่วยงานองค์กร และชุมชน สามารถลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นได้ โดยใช้หลักการดังนี้ 1) การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะมูลฝอย (Refuse) 2) การเลือกซื้อสินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์สู่ผู้ผลิตได้ (Return) 3) การใช้ซ้ำผลิตภัณฑ์ (Reuse)

6.1.10 การคัดแยกขยะมูลฝอย (Waste Separation) หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมจัดแบ่งหรือแยกขยะออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะองค์ประกอบ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อลูมิเนียม โดยใช้แรงงานคนหรือเครื่องจักรกล เพื่อการนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่หรือใช้ประโยชน์ทางพาณิชย์

6.1.11 การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย (Waste Utilization) หมายถึง การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่ โดยวิธีการดังนี้ 1) การแปรรูปใช้ใหม่และการใช้ซ้ำ (Recycling and reuse) 2) การใช้ประโยชน์ด้านพลังงาน (Energy recovery) 3) การใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ (Agricultural and feeding applications) 4) การใช้ประโยชน์โดยการนำขยะมาปรับปรุงพื้นที่ (Land reclamation)

6.2 นิยามเชิงปฏิบัติการ

6.2.1 ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (A People Empowerment of Community Solid Waste Management) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้น จากการที่ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของประชาชน (people involvement) ในการเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นด้วยตัวของประชาชนเอง ซึ่งความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถวัดได้จาก

องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) 2) ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) 3) ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) 4) ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging)

6.2.2 การร่วมกระทำ (Physically involved) หมายถึง การที่ประชาชน ได้กระทำการลดปริมาณขยะตามหลัก 3Rs (Reduce Reuse Recycle), ร่วมส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาไปสู่สังคมที่มีการผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม, ร่วมคัดแยกและรวบรวมขยะแต่ละประเภท เพื่อนำไปขาย รีไซเคิล หรือทิ้งลงภาชนะรองรับขยะแต่ละประเภทอย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นต้น

6.2.3 การร่วมคิด (Intellectually involved) หมายถึง การที่ประชาชนคิดพิจารณาการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ อย่างระมัดระวัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนมีปริมาณขยะลดลง ตามหลัก 3Rs (Reduce Reuse Recycle) รวมถึงการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

6.2.4 การร่วมรู้สึก (Emotionally involved) หมายถึง ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในการกระทำของสมาชิกในครัวเรือน, สถานประกอบการ และบุคคลอื่นๆ ที่กระทำสิ่งต่างๆ โดยไม่ตระหนักถึงผลกระทบต่อปัญหาขยะมูลฝอย, ความเต็มใจและความยินดีของประชาชนในการให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน เป็นต้น

6.2.5 ความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) หมายถึง ประชาชนมีความรู้สึกว่าตนเอง คือ ส่วนหนึ่งของชุมชน มีบทบาทร่วมรับผิดชอบ, ร่วมยอมรับทั้งประโยชน์และโทษที่เกิดขึ้นในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชน อย่างไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ให้การปกป้องรักษาและพัฒนาสังคมเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตัวของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

6.2.6 ประชาชน หมายถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยซึ่งได้แก่ ครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

6.2.7 ความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก หมายถึง ความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อพิจารณาทั้งสิ้น 5 ประการ ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอย 2) ความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยต่อเดือน 3) ความเหมาะสมของจำนวนภาชนะรองรับขยะมูลฝอยในแต่ละครัวเรือนที่ทางเทศบาลตำบลลูกแกจัดให้ 4) ความเหมาะสมของระยะเวลาการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาล

ตำบลลูกแก 5) ความเหมาะสมของการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นและถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชน

6.2.8 เพศ หมายถึง การแบ่งเพศของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย เพศชาย และ เพศหญิง

6.2.9 อายุ หมายถึง อายุของกลุ่มตัวอย่าง โดยระบุเป็นช่วง คือ 25ปี และต่ำกว่า, 26 - 35 ปี, 36 – 45 ปี, 46 – 55 ปี, 56-65 ปี และ 66 ปีขึ้นไป

6.2.10 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง โดยระบุเป็นระดับ คือ ไม่เกินประถมศึกษา, มัธยมศึกษา/ปวท., อนุปริญญา / ปวช. / ปวส., ปริญญาตรี, ปริญญาโทและสูงกว่า

6.2.11 ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ความรู้ทางด้านวิธีการลดขยะมูลฝอย (Reduce), วิธีการคัดแยกขยะมูลฝอย (Waste Separation) และ วิธีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย ของตัวอย่าง แบ่งความรู้ออกเป็น 3 ช่วง คือ มาก, ปานกลาง, น้อย

6.2.12 ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน หมายถึง ระดับรายได้ของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่ตัวอย่างอาศัยอยู่รวมกัน โดยแบ่งระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ระดับรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน, ระดับรายได้ตั้งแต่ 10,001 – 30,000 บาทต่อเดือน, ระดับรายได้ตั้งแต่ 30,001 – 50,000 บาทต่อเดือน, ระดับรายได้ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป

6.2.13 อาชีพหลักของครัวเรือน หมายถึง อาชีพของสมาชิกครัวเรือน ที่สามารถสร้างรายได้สูงสุดให้แก่ครัวเรือน และเป็นรายได้หลักสำหรับใช้จ่ายภายในครัวเรือน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะอาชีพออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกร / ปศุสัตว์ / ประมง, ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว, รับจ้าง / รับเหมาทั่วไป, ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ, พนักงาน / ลูกจ้าง ภาคเอกชน, ไม่ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน / แม่บ้าน) และ อาชีพอื่นๆ

6.2.14 ขนาดของครัวเรือน หมายถึง ขนาดครอบครัวของตัวอย่าง ซึ่งพิจารณาได้จากจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขนาดของครอบครัวออกเป็น 3 ช่วง คือ

1 - 3 คน	หมายถึง	ครอบครัวเดี่ยว / ครอบครัวขนาดเล็ก
4 - 6 คน	หมายถึง	ครอบครัวขนาดกลาง
7 คนขึ้นไป	หมายถึง	ครอบครัวขนาดใหญ่

6.2.15 ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน หมายถึง ช่วงเวลาตั้งแต่ที่ตัวอย่าง เริ่มที่เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน จนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน ออกเป็น 5 ช่วง คือ

1 - 10 ปี	หมายถึง	อาศัยอยู่ในชุมชนไม่นาน
11 - 20 ปี	หมายถึง	อาศัยอยู่ในชุมชนค่อนข้างจะไม่นาน
21 - 30 ปี	หมายถึง	อาศัยอยู่ในชุมชนนานปานกลาง
31 - 40 ปี	หมายถึง	อาศัยอยู่ในชุมชนค่อนข้างนาน
41 ปี ขึ้นไป	หมายถึง	อาศัยอยู่ในชุมชนยาวนานมาก

6.2.16 ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน หมายถึง ตำแหน่งที่ตั้งของที่อยู่อาศัยของครัวเรือน เขตพื้นที่เขตเทศบาลตำบลลูกแก ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมเพียง 3 ตารางกิโลเมตร ผู้วิจัยได้กำหนดทำเลที่ตั้งบ้านเรือนออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ครัวเรือนซึ่งมีที่อยู่อาศัยริมถนนสายหลัก (ถนนแสงชูโต)
- ส่วนที่ 2 ครัวเรือนซึ่งมีที่อยู่อาศัยริมชายฝั่งแม่น้ำ (แม่น้ำแม่กลอง)
- ส่วนที่ 3 ครัวเรือนซึ่งมีที่อยู่อาศัยในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด
- ส่วนที่ 4 ครัวเรือนซึ่งมีที่อยู่อาศัยในซอยต่างๆ ใกล้ตลาดสด
- ส่วนที่ 5 ครัวเรือนซึ่งมีที่อยู่อาศัยในตลาดสด

6.2.17 การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน หมายถึง การเป็นสมาชิก/คณะกรรมการบริหารและพัฒนา ในองค์กรภาคประชาชน หรือการมีตำแหน่งเป็นสมาชิกผู้อาสาสมัครในโครงการใดโครงการหนึ่ง โดยเป็นผู้ที่มีบทบาทในการช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนด้วยความสมัครใจและเต็มใจ เช่น การเป็นคณะกรรมการชุมชน, การเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.), การเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.), การเป็นสมาชิกกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาเทศบาลตำบลลูกแก หรือ การเป็นสมาชิกกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น

6.2.18 ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน หมายถึง ความบ่อยครั้ง ในการที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกในชุมชนจัดขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์กันภายในชุมชน โดยเป็นความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมงานบวช กิจกรรมงานแต่งงาน กิจกรรมงานศพ กิจกรรมงานมูลนิธิ งานบุญต่างๆ กิจกรรมกลุ่มแชร์ กิจกรรมกลุ่มอาชีพต่างๆ ซึ่งระดับความบ่อยครั้งจะสามารถเป็นเครื่องชี้วัดภาวะทุนทางสังคมของตัวอย่างได้ โดยผู้วิจัยได้แบ่งความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรม ออกเป็น 5 ช่วง ได้แก่ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน, แทบจะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน, บางครั้งตามความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วม, แทบจะทุกครั้งที่ได้รับ การเชิญ, ทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ

6.2.19 การมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางการเมืองท้องถิ่นในชุมชน หมายถึง การดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการเลือกตั้ง, การดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองท้องถิ่น และการดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งอื่นๆ เช่น การดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล (ส.ท.), ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนัน เป็นต้น

6.2.20 ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน หมายถึง ความบ่อยครั้ง ในการที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น ความบ่อยครั้ง ในการเข้าร่วมกิจกรรมการหาเสียงของพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น หรือความบ่อยครั้งในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งระดับความบ่อยครั้ง จะสามารถเป็นเครื่องชี้วัดภาวะทุนทางสังคมของตัวอย่างได้ โดยผู้วิจัยได้แบ่งความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรม ออกเป็น 5 ช่วง ได้แก่ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน, แทบจะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน, บางครั้งตามความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน, แทบจะทุกครั้งที่เกิดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน, ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

7.2 ทำให้ทราบถึงตัวแปรที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

7.3 ผลการวิจัยที่ได้นี้ จะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยได้อาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป และ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงปี พ.ศ.2552 – 2554 ของเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

1.1 สภาพทั่วไปของเทศบาล

1.2 ด้านเศรษฐกิจ

1.3 ด้านสังคม

1.4 ด้านการเมือง - การบริหาร

1.5 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.6 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงปี พ.ศ.2552 – 2554 ของเทศบาล

ตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

2. แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและหลักการจัดการขยะมูลฝอย

2.1 ความหมายของการรักษาความสะอาด

2.2 พื้นที่การรักษาความสะอาดของเทศบาล

2.3 ความหมายของขยะมูลฝอย

2.4 ประเภทของขยะมูลฝอย

2.5 การจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการด้านการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จาก

ขยะ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment)

3.1 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมของพนักงาน (Employee participation)

กับการสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment)

3.2 ตัวแบบการสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment model)

4. แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน (Community empowerment)

4.1 ชุมชนเข้มแข็งทางเลือกใหม่ของการพัฒนา

4.2 ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง

4.3 องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง

4.4 ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

4.5 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

5. แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม (Social Capital) ในบริบทสังคมไทย

5.1 ความหมายของทุนทางสังคม

5.2 องค์ประกอบของทุนทางสังคม

5.3 ประเภทของทุนทางสังคม

5.4 ทุนทางสังคมในมิติบูรณาการ (SCID)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกและรูปแบบพฤติกรรมในการจัดการขยะมูล

ฝอย

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยและ

สิ่งแวดล้อม

1. ข้อมูลทั่วไป และ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ข้อมูลทั่วไป และ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงปี พ.ศ.2552 – 2554 ของเทศบาล

ตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี (เทศบาลตำบลลูกแก, สำนักปลัดเทศบาล 2552)

มีดังนี้

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

1.1 สภาพทั่วไปของเทศบาล

1.1.1 ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลลูกแก เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาล มีชื่อว่า “สุขาภิบาลดอนขมิ้น” ต่อมาได้เปลี่ยนแปลง ฐานะเป็น “เทศบาลตำบลดอนขมิ้น” เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะ สุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 และเนื่องจากเทศบาลตำบลดอนขมิ้นมีที่ตั้งอยู่ ณ บ้านลูกแก ตำบลดอนขมิ้น จึงได้ขอเปลี่ยนชื่อเทศบาลเพื่อความเหมาะสมและความต้องการของประชาชนและได้มีพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 117 ตอนที่ 60 ก ออกให้ ณ วันที่ 11 มิถุนายน 2543 ให้เปลี่ยนชื่อเทศบาลตำบลดอนขมิ้นเป็น “เทศบาลตำบลลูกแก”

1.1.2 ลักษณะที่ตั้ง/อาณาเขตและเขตการปกครอง

เทศบาลตำบลลูกแกตั้งอยู่ในเขตอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี พื้นที่ของเทศบาลครอบคลุมพื้นที่ ของตำบลคอนขมิ้นบางส่วน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 (แยกเป็น 10 ชุมชน) มีพื้นที่ 3 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดกาญจนบุรีทางรถยนต์ ประมาณ 43 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 ประมาณ 80 กิโลเมตร และเป็น ชุมชนแรกของจังหวัดกาญจนบุรีที่ใกล้กรุงเทพมหานครมากที่สุด โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อ เขตเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อ ทางรถไฟสายธนบุรี – น้ำตก

ทิศตะวันตก ติดต่อ แม่น้ำแม่กลอง

ทิศใต้ ติดต่อ เขตเทศบาลตำบลท่าแพ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

1.2 ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจโดยรวมของเทศบาลอยู่ในเกณฑ์ดี ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงทั้งนี้เพราะประชาชนได้รับการศึกษาสูง อยู่ในย่านชุมชน การคมนาคมสะดวก และมีการประกอบธุรกิจและรวมกลุ่มเป็น ย่านชุมชน “ลูกแก”

1.2.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร

สภาพเศรษฐกิจในเขตเทศบาลตำบลลูกแก โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขาย และประกอบธุรกิจส่วนตัว เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งชุมชนที่อยู่ติดถนนสายกรุงเทพฯ - กาญจนบุรี มีการคมนาคมสะดวก และจากการคาดการณ์อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ พบว่ามี อัตราการเพิ่มที่ลดลง เนื่องจากในระหว่างปี พ.ศ. 2532 - 2535 เทศบาลมีการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจใน พื้นที่สูงมาก โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและภาคการบริหาร แต่เนื่องด้วยการเจริญเติบโตมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ ทำให้การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในพื้นที่มีอัตราเพิ่มที่ลดลงหรือชะลอตัว

ในส่วนของรายได้ประชากรในพื้นที่เทศบาล ได้มีการสำรวจภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถาม ประกอบการสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมายในพื้นที่ พบว่า ร้อยละ 48 มีรายได้ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท/ เดือน ร้อยละ 36 มีรายได้ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท/เดือน ร้อยละ 8 มีรายได้ระหว่าง 20,000 – 30,000 บาท/เดือน

1.2.2 การเกษตรกรรม

พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแกส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัย และเป็นชุมชนประกอบกับ เทศบาลมีพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบ 3 ตารางกิโลเมตร จึงมีพื้นที่เหลือทำการเกษตรน้อยมาก

ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกติดกับทางรถไฟ พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล พืชเกษตรที่ปลูกกันมาก คือ อ้อย เนื่องจากมี โรงงานน้ำตาลอยู่ใกล้และอยู่ในเขตเทศบาล 1 แห่ง (โรงงานน้ำตาลมิตรเกษตร) นอกจากนี้ ยังมีการปลูกไม้ผลบ้างเล็กน้อยในบริเวณพื้นที่ว่างที่ติดกับบ้านเรือน

1.2.3 การอุตสาหกรรม

ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก มีโรงงานงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ 1 แห่ง ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของเทศบาล คือ โรงงานน้ำตาลมิตรเกษตร มีจำนวนแรงงานประมาณ 200 คน นอกจากนี้จะเป็น อุตสาหกรรมขนาดย่อมหรือ ขนาดเล็ก กระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาล เช่น อุตสาหกรรมซ่อมเครื่องยนต์ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ มีจำนวนแรงงานประมาณ 10 คน และ อุตสาหกรรมในครัวเรือนประเภทของฝัก คือ ร้านวิมลวันมะพร้าว มี จำนวนแรงงานประมาณ 12 คน

1.2.4 การพาณิชย์กรรม / การบริการ

ในเขตเทศบาลตำบลลูกแกส่วนใหญ่มีร้านค้า และอาคารพาณิชย์ตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 323 ตลอดสองฝั่งถนน ตั้งแต่เริ่มเข้าเขตเทศบาลตำบลลูกแก ไปจนถึงบริเวณทางเข้าวัดโพธิ์เย็น และบริเวณ โดยรอบตลาดสด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 70 % ของพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแกทั้งหมด ลักษณะการค้าขายและการบริการ จะเข้าไปในลักษณะของร้านค้าปลีก ร้านขายอาหาร ร้านขายของชำหรือของเบ็ดเตล็ดที่เป็นสินค้าอุปโภค - บริโภค ร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้า ร้านขายเสื้อผ้าสำเร็จรูปและร้านอื่น ๆ ประมาณ 299 แห่ง ซึ่งร้านค้าและอาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะใช้เป็นที่พักอาศัยไปด้วยนอกจากนี้ยังมีสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง 3 แห่ง ธนาคารพาณิชย์ 3 แห่ง และตลาดนัดสินค้าราคาถูกเคลื่อนที่ 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ที่ดินของเอกชนด้านหลังสำนักงานเทศบาลตำบลลูกแก โดยมีการซื้อ - ขายสินค้ากัน 2 ครั้ง / สัปดาห์ สำหรับทิศทางการค้าและการลงทุน ในพื้นที่นั้นมีอุปสรรคในด้านพื้นที่ของเทศบาลมีจำกัดไม่สามารถขยายได้ จึงมีอัตราการเจริญเติบโตที่ชะลอตัวลง

1.2.5 การท่องเที่ยว

เทศบาลตำบลลูกแกได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ บริเวณแม่น้ำแม่กลอง และบริเวณวัดโพธิ์เย็น เพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นสถานที่สำหรับออกกำลังกายสำหรับ ประชาชนในเขตเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียง

1.2.6 การปศุสัตว์

ในเขตเทศบาลตำบลลูกแกไม่มีการประกอบอาชีพการปศุสัตว์ จึงไม่มีผลผลิตและมูลค่าผลผลิต ทางการปศุสัตว์ เนื่องจากพื้นที่ในเขตเทศบาลเป็นแหล่งชุมชน และมีพื้นที่ที่รับผิดชอบ 3 ตารางกิโลเมตร แต่ ทางเทศบาลตำบลลูกแก มีโรงฆ่าสัตว์ 1 แห่ง เพื่อบริการแก่

ผู้ประกอบการค้าเนื้อสัตว์ที่ซื้อและนำสัตว์จากที่อื่นมาฆ่า และฆ่าแหละที่โรงฆ่าสัตว์และนำมาจำหน่ายที่ตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก

1.3 ด้านสังคม

ลักษณะของชุมชนในพื้นที่เขตเทศบาลส่วนใหญ่ ประชากรอาศัยอยู่ทางตอนกลางของพื้นที่ เนื่องจากมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 สายกรุงเทพฯ - กาญจนบุรี (ถนนแสงชูโต) ตัดผ่านกลางพื้นที่ทำให้ ได้รับความสะดวกสบายทางด้านคมนาคม ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นห้องแถว ตึกแถวและอาคารพาณิชย์ เพื่อประกอบธุรกิจค้าขายและบริการแก่ผู้คนที่สัญจรผ่านไปมา สำหรับประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีประเพณีสำคัญ คือ เทศกาลกินเจ และประเพณีทิ้งกระจาดซึ่งจัดเป็นงานประจำปี

1.3.1 ประชากร

ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก (มกราคม พ.ศ. 2552) มีทั้งสิ้น 4,465 คน แยกเป็นชาย 2,145 คน หญิง 2,320 คน จำนวนบ้าน 1,406 หลังคาเรือน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 1,500 คน/ตาราง กิโลเมตร

1.3.2 การศึกษา ศาสนา ประเพณีและศิลปวัฒนธรรม

การศึกษา ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก มีโรงเรียนและสถานศึกษา จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

- 1) โรงเรียนรัฐบาล 1 แห่ง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) คือ โรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก (ลูกแกประชาอนุทิศ)
- 2) โรงเรียนราษฎร์ 2 แห่ง ระดับประถมศึกษา คือ โรงเรียนวินัยนุกูลและโรงเรียนประชาสงเคราะห์

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลลูกแก 1 แห่ง เป็นสถานศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3 ขวบ

ศาสนา ประชากรในเขตเทศบาลตำบลลูกแก ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จำนวน 2 แห่ง คือ วัดลูกแก (มหานิกาย) และวัดโพธิ์เย็น (อนัมนิกาย) และมีโรงเจ จำนวน 1 แห่ง

ประเพณี และศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญ คือ เทศกาลกินเจ และประเพณีทิ้งกระจาดของมูลนิธินรินคาราช

1.3.3 การสาธารณสุข

การบริการด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลตำบลลูกแก ประกอบด้วย สถานบริการสาธารณสุข 6 แห่ง ได้แก่ สถานีอนามัย 1 แห่ง (สถานีอนามัยโพธิ์เย็น) และคลินิก 5 แห่ง

1.3.4 การสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม

ในเขตเทศบาลจะมีการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อช่วยเหลือในกิจการสังคม สงเคราะห์ คือ มูลนิธินาคราช ซึ่งได้รับเลือกเป็นมูลนิธิดีเด่นของจังหวัดกาญจนบุรี ประจำปี 2539 นอกจากนี้ ยังมีการรวมกลุ่มสตรี บำเพ็ญประโยชน์ลูกแก กลุ่มตลาดลูกแก เป็นต้น

1.3.5 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในเขตเทศบาลมีสถานีตำรวจภูธร ตำบล 1 แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรตำบลลูกแก และหน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 1 แห่ง คือ สถานีดับเพลิง เทศบาลตำบลลูกแก นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งยามท้องถิ่น เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอีกด้วย

1.4 ด้านการเมือง - การบริหาร

1.4.1 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่

เทศบาลตำบลลูกแก มีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 12 ท่าน โดยมีคณะผู้บริหาร จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี 1 ท่าน และรองนายกเทศมนตรี 2 ท่าน ที่ปรึกษา นายกเทศมนตรี 1 ท่าน เลขานุการนายกเทศมนตรี 1 ท่าน และมีปลัดเทศบาลบริหารงานเทศบาล

1.4.2 การดำเนินกิจการพาณิชย์ของเทศบาลตำบลลูกแก เทศบาลตำบลลูกแกได้ ดำเนินการให้ประชาชนได้เข้ากิจการพาณิชย์ของเทศบาลตำบลลูกแก ดังนี้

- 1) แผงขายของที่ตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก ซึ่งคิดค่าบริการ ตลาดสด ใหม่ 300 บาท/แผง/เดือน ตลาดสดเก่า 100 บาท/แผง/เดือน
- 2) ส่วมสาธารณะให้เอกชนทำสัญญาเช่าต่อปี คิดค่าบริการ 16,200 บาท/ปี
- 3) ที่ดินสาธารณะให้เอกชนเช่าเพื่อก่อสร้างอาคารพาณิชย์ คิดค่าเช่า 7,200 บาท/เดือน
- 4) กิจการนี้ประจำปีคิดค่าบริการ 5 บาท/ยูนิิต

1.4.3 บทบาท/การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองและการบริหาร

ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ได้แก่ การเลือกตั้งผู้แทนเข้ามาบริหารงานของเทศบาลตำบลลูกแก และติดตามการดำเนินงานของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลลูกแก ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของตน และ เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการบริหารของเทศบาลตำบลลูกแก ในกรณีที่เทศบาลขอความร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเสนอปัญหาและความต้องการของตนให้แก่เทศบาลเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาของชุมชน การให้ความร่วมมือในด้านการรักษาความสะอาดเรียบร้อยของชุมชน

1.4.4 การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต/ทรัพย์สิน และสวัสดิการของประชาชน

ในเรื่องความปลอดภัยในชีวิต/ทรัพย์สิน และสวัสดิการของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก มีสถานีตำรวจภูธรตำบล 1 แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรตำบลลูกแก และหน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 1 แห่ง คือ สถานีดับเพลิงเทศบาลตำบลลูกแก นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งยามท้องถิ่น เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและประชาชน อีกด้วย

1.4.5 สถิติและข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งของเทศบาลตำบลลูกแก

1.4.5.1 เทศบาลตำบลลูกแก ได้จัดให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2550 ซึ่งมีผลการเลือกตั้งฯ สรุปได้ดังนี้

- 1) จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็น
    - เขตเลือกตั้งที่ 1 จำนวน 1,970 คน
    - เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 1,478 คน
    - รวมทั้งสิ้น 3,448 คน
  - 2) การใช้สิทธิเลือกตั้ง มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวน 2,398 คน คิดเป็นร้อยละ 69.55 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแยกเป็น
    - เขตเลือกตั้งที่ 1 จำนวน 1,399 คน
    - เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 2,999 คน
- การเลือกตั้งครั้งนี้มีบัตรเสีย จำนวน 151 ใบ คิดเป็นร้อยละ 6.30 ของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีจำนวนผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิ แต่ไม่ลงคะแนน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75 ของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง

1.4.5.2 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้มาใช้สิทธิร้อยละ 69.55 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และมีบัตรเสียร้อยละ 6.30 ของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น เทศบาลตำบลลูกแกจึงควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น วัน เวลา สถานที่ ฯลฯ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบอย่างทั่วถึง และให้ความรู้เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงในบัตรเลือกตั้งให้ถูกต้องตามที่ราชการกำหนด

1.5 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.5.1 ทรัพยากรน้ำ

มีแม่น้ำแม่กลอง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเทศบาลตำบลลูกแก ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัด กาญจนบุรี, ราชบุรี และสมุทรสงคราม ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรม การอุปโภคและบริโภค

1.5.2 ทรัพยากรป่าไม้

พื้นที่ของเทศบาลตำบลลูกแกไม่มีทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เนื่องจากพื้นที่ของเทศบาลตำบลลูกแกมีเนื้อที่เพียง 3 ตารางกิโลเมตร การใช้ประโยชน์จากที่ดินโดยส่วนใหญ่ จึงเป็นที่อยู่อาศัยและใช้ในการเกษตรกรรม ทำให้ไม่มีพื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่เลย

1.5.3 ทรัพยากรธรณี

เทศบาลตำบลลูกแกมีเนื้อที่ 3 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งชุมชนและเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชน จึงไม่มีพื้นที่ว่างและไม่มีพื้นที่ในการสำรวจหาแร่ จากทางราชการหรือ เอกชน

1.5.4 สภาพสิ่งแวดล้อม

คุณภาพแหล่งน้ำ การระบายน้ำจากบ้านเรือนไหลลงสู่แม่น้ำแม่กลอง มีผลต่อการทำลาย สภาพแวดล้อม และทรัพยากรน้ำในอนาคต ทำให้น้ำเน่าเสียและเนื่องจากมีพื้นที่อยู่อาศัยริมตลิ่งมาก จากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองมีหลายจุดที่ตลิ่งเริ่มพังเพราะถูกน้ำกัดเซาะ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อพื้นที่อยู่อาศัยในอนาคต

ปัญหามลภาวะทางอากาศ เนื่องจากพื้นที่เขตเทศบาลตำบลลูกแก ตั้งอยู่ติดถนนแสงชูโต มีปริมาณรถยนต์เป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดฝุ่นละอองจากท่อไอเสียรถยนต์ รวมทั้งมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงจำนวนหลายแห่ง จึงเกิดปัญหาฝุ่นละอองและเขม่าจากโรงงานน้ำตาล ในช่วงระยะเวลาเปิดหีบอ้อย เพื่อผลิตน้ำตาลก่อให้เกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ ประชาชน ภายในเขตเทศบาลตำบลลูกแก

ขยะมูลฝอย ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลมีปริมาณรวม 5 ตัน/วัน แบ่งเป็น มูลฝอยชุมชนและแหล่งกำเนิดย่อยอื่นๆ 4 ตัน/วัน และมูลฝอยของโรงงานวิบูล 1 ตัน/วัน ประกอบกับมีแนวโน้มว่าปริมาณขยะจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต แต่เทศบาลมีพื้นที่ทิ้งขยะจำกัด ระบบกำจัดมูลฝอย เคยมีสถานที่กำจัดมูลฝอย ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลดอนขมิ้นห่างจากพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก ประมาณ 2 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดใน 4 ไร่ 2 งาน 88 ตารางวา สภาพทั่วไปของสถานที่กำจัดมูลฝอยเป็นที่ราบ บริเวณรอบ ๆ เป็นไร่อ้อยของชาวบ้าน ทางเข้าติดคลองชลประทาน และถนนสาธารณะ ส่วนด้านอื่น ๆ ติดที่ดินเอกชน ซึ่งปัจจุบันใช้ทำไร่อ้อย สภาพภายในพื้นที่มีถนนลูกรังให้รถวิ่งไปเที่ยวรอบ ๆ บริเวณจะก่อสร้างกำแพงคอนกรีตประมาณ 2-3 เมตร เพื่อป้องกันการปลิวของขยะมูลฝอย วิธีกำจัดขยะมูลฝอยใช้วิธีกำจัดโดยการฝังกลบ ซึ่งขณะนี้จำนวนและปริมาณขยะมีมากขึ้น ประกอบกับพื้นที่ที่ใช้กำจัดขยะไม่สามารถขยายได้ และได้ทำการฝังกลบบ่อขยะโดยการถมดิน ในอนาคตคาดว่าจะต้องหาพื้นที่เพื่อรองรับขยะที่เพิ่มมากขึ้นต่อไป ในปัจจุบันใช้วิธีจ้างเหมานำไปทิ้งที่เอกชนนอกเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก

1.6 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงปี พ.ศ.2552 – 2554

แนวทางการพัฒนาเทศบาล เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินงานในการพัฒนาประจำปีของเทศบาลตำบลลูกแก โดยพิจารณา จากยุทธศาสตร์การพัฒนาแต่ละด้านที่กำหนดไว้ และแนวทางการพัฒนาเทศบาลในแผนยุทธศาสตร์ ประกอบกับการวิเคราะห์สภาพปัญหา/ความต้องการในปัจจุบัน และ ศักยภาพที่มีอยู่มาพิจารณากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาเทศบาลสามปี ดังนี้ (เทศบาลตำบลลูกแก, สำนักปลัดเทศบาล 2552)

1.6.1 วิสัยทัศน์การพัฒนา

“เทศบาลตำบลลูกแก มีการบริหารงานที่โปร่งใส เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ ส่งเสริมด้านวัฒนธรรม ประเพณี สนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาสู่ความ ยั่งยืนของเมืองน่าอยู่

1.6.2 พันธกิจ

- 1) ส่งเสริมการศึกษา พัฒนาอาชีพ เพื่อยกระดับรายได้ สร้างเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเอง
- 2) พัฒนาและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ให้ได้มาตรฐาน
- 3) พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้
- 4) พัฒนาสุขภาพอนามัย ยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ได้มาตรฐาน
- 5) ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น
- 6) ส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

1.6.3 จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

- 1) เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพหรือการประกอบธุรกิจประเภทต่าง ๆ ของประชาชนในท้องถิ่นให้มีรายได้พอเพียง
- 2) เพื่อพัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ อันเป็นการส่งเสริมความสะดวกในการอยู่อาศัย
- 3) เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้อาศัยในท้องถิ่น ให้มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี มีมาตรฐาน
- 4) เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

5) เพื่อเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อปรับปรุงการจัดระบบการบริการประชาชนได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

6) เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.6.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการในช่วงปี พ.ศ.2552 – 2554

1.6.4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลลูกแกนั้น จะให้ประสบความสำเร็จลุกลงไปได้จะต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก่อนเป็นอันดับแรก หรือดำเนินการพัฒนาทุก ๆ ด้านคู่ขนานกันไป ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เทศบาลตำบลลูกแกจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาการก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาดถนน ทางเท้า ระบบระบายน้ำ ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลลูกแก ให้อยู่ในสภาพที่ดีและมีมาตรฐาน

2) แนวทางการพัฒนาการปรับปรุงและติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะเพื่อให้บริการได้ทุกพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก

3) แนวทางการพัฒนาการปรับปรุงและซ่อมแซมระบบจำหน่ายน้ำประปา เพื่อให้สามารถบริการประชาชน ได้ทุกพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก

4) แนวทางการพัฒนา การปรับปรุง เพื่อใช้ประโยชน์ที่ดิน

1.6.4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

เทศบาลตำบลลูกแกมีพื้นที่ 3 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยพร้อมกับประกอบกิจการค้าไปในตัว ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 ประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งจะเป็นร้านขายของชำเป็นส่วนมาก เศรษฐกิจของชุมชน หากมองในภาพรวมแล้วจะอยู่ในเกณฑ์ดี ดังนั้นควรจะรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนให้มั่นคงและหาทางเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจชุมชน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

2) แนวทางการพัฒนาส่งเสริมการลงทุนธุรกิจใหม่ ๆ และการจ้างงานประชาชนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

1.6.4.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติของเทศบาลตำบลลูกแกที่อยู่ในจำนวนจำกัด และเมื่อเทียบกับพื้นที่กับสัดส่วนของประชาชนแล้ว ถือว่าประชากรหนาแน่นมาก ด้วยเหตุนี้การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องช่วยกันร่วมแรงร่วมใจทำให้เกิดเป็นรูปธรรมและสิ่งสำคัญคือการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้วย แนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนหน่วยงานราชการองค์กรต่างๆ ได้ร่วมกันรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- 2) แนวทางการพัฒนาการบำบัดฟื้นฟูรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิต

1.6.4.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต สังคมและการศึกษา

การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ก็คือเมื่อคนในชุมชนได้รับการพัฒนาศักยภาพ แนวทางการพัฒนาในด้านนี้จึงเน้นไปที่การทำอะไรให้คนอยู่ได้ เมื่อคนอยู่ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแล้ว ชุมชนก็ ย่อมสงบสุขและมีความเข้มแข็งไปด้วย ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) แนวทางการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด
- 2) แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของประเทศชาติและท้องถิ่น
- 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
- 4) แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการศึกษาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตพัฒนาศักยภาพของคนและชุมชน

1.6.4.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริการกิจการที่ดีขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น

ในการพัฒนาแต่ละด้าน ของเทศบาลตำบลลูกแก มีองค์ประกอบที่สำคัญ และเป็นปัจจัยในการพัฒนา คือ ประชาชน ผู้บริหารท้องถิ่นและคณะ รวมทั้งเจ้าหน้าที่เทศบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องซึ่งแต่ละฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมทำ และร่วมกันตัดสินใจในการบริหารจัดการ ให้เป็นไปตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น สิ่งเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เทศบาลจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาได้ ดังนี้

- 1) แนวทางการพัฒนาบุคลากรของเทศบาลตำบลลูกแกให้มีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงาน
- 2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น
- 3) แนวทางการเพิ่มรายได้เพื่อใช้ในกิจกรรมของเทศบาลตำบลลูกแกให้มากขึ้นด้วยการปรับปรุงแหล่งรายได้ หรือวิธีการจัดเก็บรายได้ให้อยู่ในพื้นฐานของความเสมอภาคและเป็นธรรม

1.6.4.6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการ

ท่องเที่ยว

จากนโยบายของรัฐบาลและนโยบายของจังหวัด ที่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวภายในนโยบายที่ว่า “หนึ่งตำบลหนึ่งท่องเที่ยว” เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว และยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ทางเทศบาลจึงกำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- ก) (1) แนวทางการพัฒนาการเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การบริการ การอำนวยความสะดวก
- ก) (2) แนวทางการพัฒนาข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ให้เป็นองค์รวมและทันสมัย

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไป และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงปี พ.ศ.2552 – 2554 ของเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีดังกล่าว พบว่า เทศบาลตำบลลูกแก ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ส่งเสริมสนับสนุนการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี สนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืนของเมืองน่าอยู่ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ได้มาตรฐาน และส่งเสริมสนับสนุนการให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แต่ประเด็นปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน ที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นทุกวัน เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ยังคงจัดการแก้ไขได้ไม่สำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่ได้วางไว้ โดยปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลลูกแกปัจจุบันมีปริมาณเฉลี่ยสูงถึง 5 ตัน/วัน ในขณะที่เทศบาลตำบลลูกแกมีพื้นที่ทิ้งขยะจำกัด ซึ่งในปัจจุบันไม่สามารถขยายพื้นที่ออกไปได้ ทำให้เทศบาลตำบลลูกแก ต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยนำขยะมูลฝอยชุมชนไปขน

ถ่ายทิ้งและฝังกลบในพื้นที่ของเอกชน นอกเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก และในอนาคตคาดว่าจะต้องหาพื้นที่เพื่อรองรับขยะที่เพิ่มมากขึ้นต่อไป

เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ผู้ศึกษาวิจัยมีความคิดเห็นว่า เทศบาลตำบลลูกแกจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน เพื่อให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี เมื่อทุนทางสังคมดี ก็จะทำให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ประชาชน คือ ศูนย์กลางในการพัฒนา และถือเป็นปัจจัยหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพราะเมื่อใดก็ตามที่ ประชาชนคิดว่าตนเอง คือ ผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญในการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย ประชาชนจะให้ความร่วมมือในการรักษาและบำบัดฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อการดำรงชีวิตอย่างเต็มที่ และพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ปัญหาผลกระทบต่ออันธพาลจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตร่วมกันอยู่เสมอ อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย

2.1 ความหมายของการรักษาความสะอาด

ตามพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (สมสมาน อักษรรัฐ 2548 : 32) ได้ให้ความหมายของคำว่า “รักษา” และ “สะอาด” ไว้ดังนี้

รักษา หมายถึง ระวัง ดูแล ป้องกัน เสียหาย

สะอาด หมายถึง หอมสด ฟ่องใส ไม่สกปรก ไม่มีตำหนิ บริสุทธิ์

จากคำจำกัดความดังกล่าว สามารถให้คำจำกัดความของการรักษาความสะอาดได้ว่าการรักษาความสะอาด คือ การหลีกเลี่ยงการก่อความสกปรก ด้วยการคอยสอดส่องดูแลระมัดระวัง การปกป้องรักษา และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและสิ่งต่างๆ ให้สะอาด และหอมสดอยู่เสมอ นั่นเอง

2.2 พื้นที่การรักษาความสะอาดของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 (สมสมาน อักษรรัฐ 2548 : 32) ได้บัญญัติถึงพื้นที่ ที่ให้อำนาจเทศบาลดูแลรักษาความสะอาด ในที่สาธารณะ ซึ่งได้แก่

- 1) ถนน ตรอก ซอย
- 2) คูระบายน้ำ
- 3) ทางเท้า
- 4) ตลาดสด
- 5) สวนสาธารณะและสนามเด็กเล่น
- 6) ส้วมสาธารณะ
- 7) โรงฆ่าสัตว์

สำหรับการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล เทศบาลมีอำนาจในการตราเทศบัญญัติเป็นกฎหมายออกมาบังคับใช้ได้

มูลเหตุที่จะต้องมีการรักษาความสะอาด จึงเกิดจากขยะมูลฝอยชุมชนนั่นเอง เนื่องจากขยะมูลฝอยชุมชน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สถานที่สาธารณะเกิดความสกปรก ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบมีคุณภาพชีวิตที่ลดลงอีกด้วย

ดังนั้นการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง จึงเป็นภารกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่รับผิดชอบในการดูแลแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่เขตเมือง ซึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหามากมาย โดยเฉพาะปัญหาบ้านเมืองสกปรก ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย โดยปัญหาขยะมูลฝอยมักจะเกิดกับพื้นที่เกือบทุกแห่งในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลลูกแก และยังคงเป็นปัญหาที่ยังคงแก้ไม่ตก โดยมีระดับความรุนแรงลดหลั่นกันไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก ดังนั้นในการดำเนินการรักษาความสะอาดให้มีประสิทธิภาพ องค์กรทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ, ภาคเอกชนและภาคประชาชน จึงจำเป็นต้องมีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพไปพร้อมๆกัน

2.3 ความหมายของขยะมูลฝอย

มูลฝอย ตามความหมายในพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 4 (สมสमान อาษารัฐ 2548 : 33) ระบุว่า คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ รวมถึงวัตถุอื่นที่เก็บจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นๆ

ชรัตน์ รุ่งเรืองศิลป์ (2537 : 35, อ้างถึงใน สมสमान อาษารัฐ 2548 : 33) ให้ความหมายของขยะมูลฝอยไว้ว่า ขยะมูลฝอย หรือ มูลฝอย คือ ของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและใช้สอยของมนุษย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ สิ่งของต่างๆ ที่มนุษย์ไม่ต้องการใช้

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2550 : 5) ได้ให้ความหมายของขยะหรือมูลฝอยว่า ขยะหรือมูลฝอยคือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน

ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่นๆ และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตราย จากชุมชน

2.4 ประเภทของขยะมูลฝอย

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ (2550 : 6) ได้จำแนก ขยะออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) ขยะอินทรีย์ หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็ว สามารถ นำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น
- 2) ขยะรีไซเคิล หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่ง สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ กระป๋องเครื่องดื่ม เศษพลาสติก เศษ โลหะ อลูมิเนียม ยางรถยนต์ ถังเครื่องปรับอากาศแบบ UHT เป็นต้น
- 3) ขยะทั่วไป หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยาก และไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเป็นเศษอาหาร โฟมเป็นอาหาร พอยล์เป็นอาหาร เป็นต้น
- 4) ขยะอันตราย หรือ มูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบ หรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุที่กัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็เคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พิษ ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

2.5 การจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการด้านการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ (2550) ได้กำหนด หลักการด้านการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะ ซึ่งเป็นหลักการทางวิชาการในการจัดการ ขยะมูลฝอย และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ในการนำไปใช้ประกอบการจัดเตรียม เกณฑ์ มาตรฐาน และแนวทางการลดและใช้ประโยชน์จากขยะชุมชนในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 แนวทางการลดขยะ

การป้องกันและควบคุมการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะที่สำคัญ คือ การลดขยะที่ แหล่งกำเนิด (Source reduction) โดยอาศัยขบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน การลด ปริมาณขยะจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะตั้งแต่การเก็บรวบรวม ขนส่ง การคัดแยกและ ใช้ประโยชน์ ตลอดจนการกำจัดขั้นสุดท้าย เป็นการลดปัญหาสภาวะสิ่งแวดล้อม และประหยัด

ทรัพยากรธรรมชาติ โดยทั่วไปแล้วหน่วยงานองค์กรและชุมชน สามารถลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นได้ โดยใช้หลักการดังนี้

2.5.1.1 การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหา

ขยะ (Refuse)

- 1) ปฏิเสธการใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย รวมทั้งขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ
- 2) หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น
- 3) หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียว หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่ำ
- 4) ไม่สนับสนุนร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว
- 5) กรณีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประจำบ้านที่ใช้เป็นประจำ เช่น สบู่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน ให้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์
- 6) ลดหรืองดการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย โดยเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ

2.5.1.2 การเลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์สู่ผู้ผลิตได้ (Return)

- 1) เลือกซื้อสินค้าหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำ-คืนเงิน เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่างๆ
- 2) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับไปรีไซเคิลได้หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล เช่น ถุงช้อปปิ้ง ไปสการ์ด
- 3) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์หลังจากการบริโภคของประชาชน

2.5.1.3 การใช้ซ้ำผลิตภัณฑ์ (Reuse)

- 1) เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ประจุไฟฟ้าใหม่ได้
- 2) การเลือกซื้อสินค้าชนิดเติม (Refill) เช่น ผงซักฟอก สบู่เหลว น้ำยาล้างจาน เป็นต้น

3) ซ่อมแซมเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ (Repair) ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก

4) บำรุงรักษาเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ ให้สามารถใช้งานได้คงทนและยาวนานขึ้น

5) การนำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่นๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การใช้ซ้ำ ถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ และกล่องกระดาษ การใช้ซ้ำขวดน้ำดื่ม เข็ยอกนม และกล่องใส่ขนม

6) ยืมเช่า หรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ชุดตกแต่งงานเลี้ยง เครื่องดูดฝุ่น และอุปกรณ์ทำความสะอาดบ้านอื่นๆ

7) บริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องมือใช้สอยอื่นๆ

2.5.2 แนวทางการคัดแยกขยะ

การคัดแยกขยะจะสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบตามประเภท/ชนิดของขยะ ลักษณะการใช้ประโยชน์ ความพร้อมของชุมชนและศักยภาพในการเก็บรวบรวมขนส่ง โดยทั่วไปแล้ว จะพิจารณาได้ดังนี้

1) การคัดแยกขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป โดยขยะย่อยสลายประเภทเศษอาหาร ผลไม้ ใบไม้ จะถูกแยกออกแล้วนำไปเก็บรวบรวมไว้ในภาชนะรองรับขยะย่อยสลาย ส่วนขยะทั่วไปและขยะรีไซเคิล ประเภท แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ นำไปเก็บรวบรวมไว้ในภาชนะรองรับขยะทั่วไป

2) การคัดแยกขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลาย และขยะทั่วไป โดยขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิล เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะจะถูกรวบรวมแยกจากขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป

3) การคัดแยกขยะทุกประเภท โดยการคัดแยกขยะออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป

รูปแบบการจัดวางภาชนะรองรับขยะ

สำหรับการจัดวางภาชนะรองรับขยะนั้น หน่วยราชการส่วนท้องถิ่น ควรเน้นการจัดตั้งถังขยะตามสถานที่สาธารณะให้เป็นระเบียบ สวยงาม และเหมาะสม หากสถานที่เป็นของเอกชนควรให้เอกชนจัดหาถังขยะเอง หรือหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น บริการจัดหาให้แต่คิดค่าใช้จ่ายและหากเป็นบ้านพักอาศัยของประชาชนควรกำหนดให้ประชาชนวางถัง/ถุงขยะไว้หน้า

บ้านเฉพาะเวลาที่กำหนดไว้หรือเวลานัดจัดเก็บเท่านั้น นอกจากนี้ ควรจะให้มีภาชนะรองรับขยะให้สอดคล้องกับรูปแบบของการคัดแยก และ ใช้ประโยชน์ขยะในชุมชน ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 : ระบบถัง 2 ใบ สีเขียวและสีเหลือง

ถังสีเขียว : สำหรับใส่ขยะย่อยสลาย ที่สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น พืช ผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ อินทรีย์วัตถุที่ย่อยสลายเน่าเปื่อยง่าย มีความชื้นสูง

ถังสีเหลือง : สำหรับใส่ขยะรีไซเคิลหรือขยะที่สามารถนำมาขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ โลหะ พลาสติก อลูมิเนียม เศษผ้า ฯลฯ

สถานที่ตั้ง : ในชุมชน บ้านเรือน ตลาด โรงเรียน ฯลฯ ที่มีการนำขยะจากถังสีเหลืองไปรีไซเคิล และนำขยะจากถังสีเขียวไปหมักทำปุ๋ย

ระบบจัดการขยะของท้องถิ่น : ระบบหมักทำปุ๋ยและระบบรีไซเคิล

รูปแบบที่ 2 : ระบบถัง 3 ใบ สีเขียว สีเหลือง และสีส้ม

ถังสีเขียว : สำหรับใส่ขยะย่อยสลายหรือขยะที่เน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น พืช ผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ อินทรีย์วัตถุที่ย่อยสลายเน่าเปื่อยง่าย มีความชื้นสูง

ถังสีเหลือง : สำหรับใส่ขยะรีไซเคิลหรือขยะที่สามารถนำมาขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ โลหะ พลาสติก อลูมิเนียม เศษผ้า ฯลฯ

ถังสีส้ม : สำหรับใส่ขยะอันตรายหรือขยะที่เป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย ระเบิด สีสเปรย์ ระเบิด ยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่างๆ

สถานที่ตั้ง : ในชุมชน บ้านเรือน ตลาด โรงเรียน บัม น้ำมัน ห้างสรรพสินค้า ฯลฯ ที่มีการนำขยะจากถังสีเหลืองไปรีไซเคิล และนำขยะจากถังสีเขียวไปหมักทำปุ๋ย รวมทั้งมีการแยกขยะอันตรายจากถังสีส้ม ไปฝังกลบวิธีพิเศษ (Secure landfill)

ระบบจัดการขยะของท้องถิ่น : ระบบหมักทำปุ๋ย ระบบรีไซเคิล ระบบฝังกลบวิธีพิเศษ (Secure landfill)

รูปแบบที่ 3 : ระบบถัง 4 ใบ สีเขียว สีเหลือง สีส้ม สีน้ำเงิน

ถังสีเขียว : สำหรับใส่ขยะย่อยสลายหรือขยะที่เน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น พืช ผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ อินทรีย์วัตถุที่ย่อยสลายเน่าเปื่อยง่าย มีความชื้นสูง

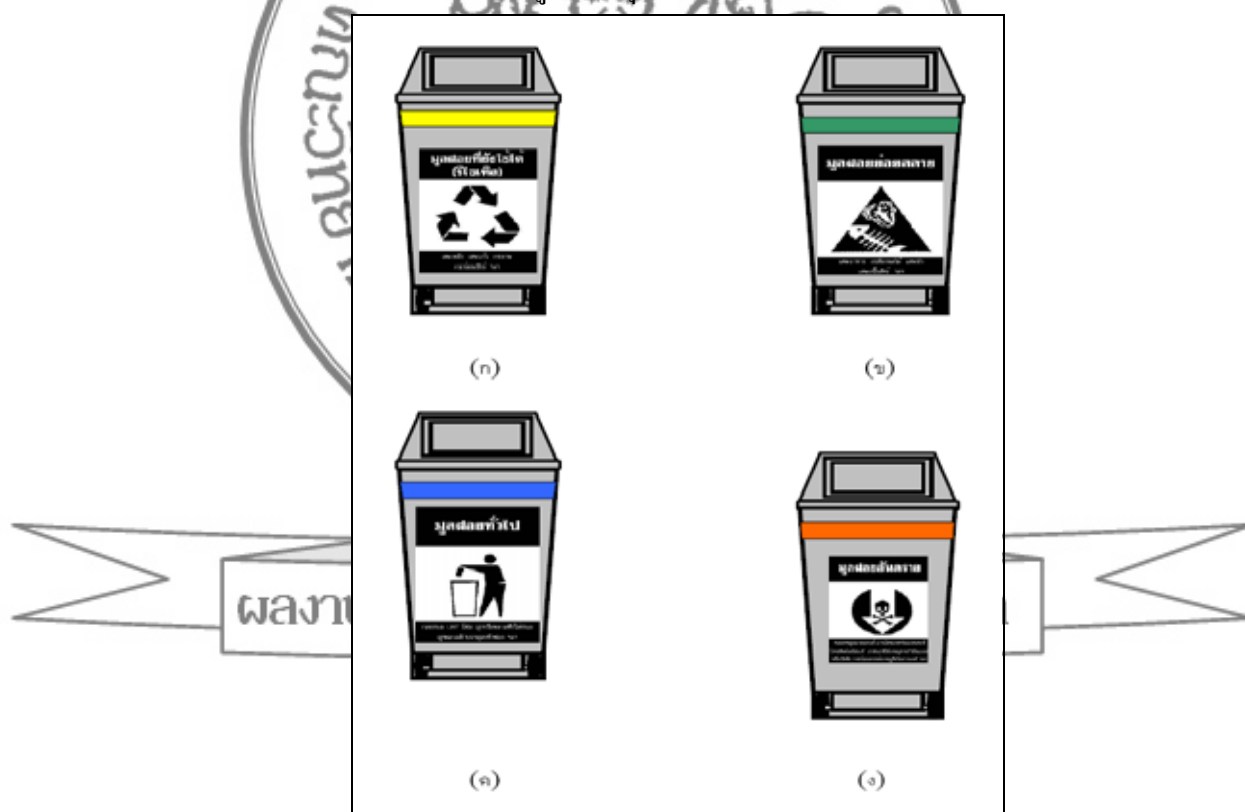
ถังสีเหลือง : สำหรับใส่ขยะรีไซเคิลหรือขยะที่สามารถนำมาขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ โลหะ พลาสติก อลูมิเนียม เศษผ้า ฯลฯ

ถังสีส้ม : สำหรับใส่ขยะอันตรายหรือขยะที่เป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่างๆ

ถังสีน้ำเงิน : สำหรับใส่ขยะทั่วไปซึ่งเป็นขยะที่ย่อยสลายยาก ไม่เป็นพิษ แต่รีไซเคิลได้ยากหรือไม่คุ้มค่าต่อการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถูพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร ฟิล์มเปื้อนอาหาร

สถานที่ตั้ง : ในชุมชน บ้านเรือน ตลาด โรงเรียน บัณฑิตนันทน์ ห้างสรรพสินค้า ฯลฯ ที่มีการนำขยะจากถังสีเหลืองไปรีไซเคิล และนำขยะจากถังสีเขียวไปหมักทำปุ๋ย และนำขยะจากถังสีส้มไปฝังกลบวิธีพิเศษ (Secure landfill) และนำขยะจากถังสีฟ้าไปฝังอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

ระบบจัดการขยะของท้องถิ่น : ระบบหมักทำปุ๋ย ระบบรีไซเคิล ระบบฝังกลบวิธีพิเศษ และระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

ภาพที่ 2 แสดงลักษณะถังรองรับขยะขนาดความจุ 120-240 ลิตร มีล้อเข็นและแยกประเภทขยะ

(ก) มูลฝอยรีไซเคิล (ข) มูลฝอยย่อยสลาย (ค) มูลฝอยทั่วไป (ง) มูลฝอยอันตราย

ที่มา : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ, สำนักงานจัดการของเสียและสารอันตราย, คู่มือประชาชน เพื่อการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยชุมชน

(กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด กชกร พับลิชชิ่ง, 2550), 18.

รูปแบบการบริการเก็บขนขยะ

1) หน้าบ้าน (Curb side) หมายถึง การเก็บขนขยะ โดยใช้รถยนต์เก็บขนขยะวิ่งเก็บขนขยะจากถังรองรับตามริมถนน รูปแบบการเก็บขนลักษณะนี้เหมาะสำหรับชุมชนที่อยู่ริมถนนและรถยนต์ เข้า-ออก สะดวก

2) ถังรวม (Alley) หมายถึง การเก็บขยะจากถังรวมขยะจากจุดรวมขยะส่วนใหญ่ ใช้กับบ้านในซอยแคบๆรถเข้าไม่สะดวก โดยวางถังรวมขยะไว้หน้าปากซอย เป็นวิธีการที่ชุมชนส่วนใหญ่นิยมใช้ รูปแบบนี้อาจใช้ได้กับบริเวณที่มีขยะมาก เช่น ตลาดสด ตลาดนัด ศูนย์การค้า ฯลฯ

3) ส่งออก-ส่งกลับ (Set out – set back) หมายถึง การเก็บขนขยะโดยใช้พนักงานเก็บขน 2 ชุด ชุดแรกเข้าไปเก็บขยะจากในบ้าน นำขยะมาให้พนักงานชุดที่สองเทขยะใส่รถขยะ จากนั้นชุดแรกจะนำถังรองรับขยะคืนไปไว้ในบ้านเดิม แล้วจึงเดินต่อไปเก็บขยะบ้านอื่นๆโดยวิธีการเดียวกัน รูปแบบนี้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลามาก แต่เจ้าของบ้านได้รับบริการอย่างดีเหมาะสำหรับบ้านที่มีฐานะดี

4) ส่งออก (Set out) หมายถึง การที่มีพนักงานเก็บขนขยะเข้าไปเอาขยะจากในบ้าน และให้เจ้าของบ้านออกมาเอาถังรองรับขยะเอง รูปแบบนี้เหมาะสำหรับบ้านที่มีฐานะปานกลาง เช่น หมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น

5) ถังบ้าน (Backyard carry) หมายถึง การเก็บขนขยะที่ใช้รถยนต์เก็บขนขยะวิ่งไปจอดสถานที่ใกล้เคียงกับแหล่งเก็บขน (ห่างจากจุดเก็บขนมากกว่า 10 เมตร) แล้วเจ้าหน้าที่เก็บขนจะนำอุปกรณ์เก็บขน เช่น เข่ง ถูพลาสติก พร้อมรถเข็นติดตัวไปทำการเก็บขนขยะจากถังรองรับขยะหน้าบ้านประชาชนขนเต็มภาชนะรองรับที่เตรียมไป แล้วบรรทุกขยะใส่รถยนต์เก็บขยะที่จอดอยู่ห่างออกไป รูปแบบนี้เหมาะสำหรับชุมชนแออัดที่มีซอยแคบ รถเข้า-ออก ไม่สะดวกแต่เป็นชุมชนที่มีขยะเกิดขึ้นมาก เช่น ตึกแถวที่อยู่ในซอยแคบ เป็นต้น

การขนส่งขยะโดยทั่วไปจะพิจารณาได้ 2 วิธี คือ การขนส่งขยะโดยรถเก็บขนขยะจากจุดกำเนิดขยะไปยังโรงงานคัดแยกและแปรรูปขยะ หรือสถานที่กำจัดขยะที่แยกย่อย และการขนส่งโดยผ่านสถานีขนถ่าย ซึ่งจะเป็นการขนส่งขยะที่เก็บรวบรวมได้จากรถยนต์เก็บขนขยะแต่ละคันมาถ่าย ณ สถานีขนถ่ายขยะก่อน แล้วจึงส่งขยะคราวละมากๆ เพื่อไปยังสถานีกำจัดหรือสถานที่ใช้ประโยชน์จากขยะอีกครั้ง ทั้งนี้นอกจากการขนส่งทั้ง 2 แบบแล้วการขนส่งขยะอาจใช้ยานพาหนะที่สามารถขนขยะได้ทีละมากๆ เช่น รถบรรทุกขนาดใหญ่ รถไฟ หรือเรือฟังกก็ได้ การเลือกวิธีการขนส่งขยะโดยใช้ยานพาหนะที่เหมาะสมจะขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ของแต่ละที่

สถานีขนถ่ายขยะ

เป็นสถานที่ที่ตั้งอยู่กลางระหว่างแหล่งกำเนิดขยะกับสถานที่กำจัดขยะและเป็นที่พักหรือรวบรวมขยะที่เก็บจากในเขตเมืองต่างๆ โดยจะมีการใช้รถพ่วงกระบะเทท้าย (Full-trailer dump) หรือรถกึ่งพ่วงกระบะเทท้าย (Semitrailer dump) เพื่อการขนส่งขยะไปยังสถานที่กำจัดต่อไป ทำให้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งได้มาก รูปแบบการดำเนินงานขนถ่ายขยะในสถานีขนถ่าย แบ่ง ได้ดังนี้

1) การขนถ่ายโดยใช้เครื่องอัด (Compactor) ได้แก่ การนำขยะที่ถ่ายเทจากรถยนต์เก็บขนขยะมาอัดใส่คอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่ เพื่อให้รถบรรทุกทำการขนส่งต่อไป วิธีดังกล่าวนี้มีข้อดีคือสามารถเพิ่มปริมาณขยะที่จะต้องขนส่งในแต่ละเที่ยวได้มาก แต่อาจเกิดปัญหาด้านน้ำเสียที่เกิดจากการอัดขยะ รวมทั้งระบบการอัดและคอนเทนเนอร์จะต้องได้รับการออกแบบเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังไม่เหมาะกับขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย เนื่องจากทำให้เกิดการปนเปื้อนมาก และอาจเกิดความเสียหายจากการระเบิด

2) การขนถ่ายโดยไม่ใช้เครื่องอัด ได้แก่ การนำขยะบรรจุลงในตัวถังของรถบรรทุกหรือรถพ่วงขนาดใหญ่ (Open-top trailer) ซึ่งวิธีการในการขนถ่ายอาจทำได้โดยการเทขยะจากรถยนต์เก็บขนขยะลงในรถบรรทุกโดยตรง (Direct dump) หรือการเทขยะกองไว้บนพื้น (Tipping floor) ก่อนแล้วใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมขนถ่ายขยะนั้นใส่รถบรรทุกต่อไป ซึ่งระบบแรกจะต้องทำการก่อสร้างอาคารสถานีขนถ่ายเป็นสองระดับ โดยให้รถยนต์เก็บขนขยะวิ่งขึ้นชั้นบนของสถานีเพื่อเทขยะ โดยระบบนี้สามารถขนถ่ายขยะที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก แต่มีประสิทธิภาพในการขนถ่ายขยะได้เร็ว สำหรับระบบที่สองจะเหมาะสมสำหรับสถานีขนถ่ายที่มีขนาดใหญ่มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการสูงกว่า แต่ต้องออกแบบและจัดเตรียมพื้นที่ขนาดใหญ่สำหรับเก็บรวบรวมขยะ รวมทั้งต้องการเครื่องจักรกลที่เหมาะสม ช่วยในการขนถ่ายขยะใส่รถบรรทุก

ทางเลือกเทคโนโลยีที่ใช้ในการคัดแยกและแปรสภาพขยะ

เทคโนโลยีที่ใช้ในโรงงานคัดแยก และแปรสภาพขยะ ควรมีทั้งการคัดแยกโดยใช้คนงาน (Manual sorting) และการคัดแยกระบบอัตโนมัติ (Automatic sorting) รวมกัน โดยพิจารณาจากวิธีการคัดแยกและรวบรวมขยะ 3 ทางเลือก คือ

ทางเลือกที่ 1 : เทคโนโลยีสำหรับชุมชน ที่ดำเนินการคัดแยกขยะที่ใช้ได้ใหม่ทุกประเภท

ทางเลือกที่ 2 : เทคโนโลยีสำหรับชุมชนที่คัดแยกขยะรีไซเคิล เช่น กระจ่างแก้ว อลูมิเนียมออกจากขยะทั่วไปอื่นๆและขยะย่อยสลาย

ทางเลือกที่ 3 : เทคโนโลยีสำหรับชุมชนที่คัดแยกขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปรวมกับขยะรีไซเคิล

ซึ่งจะเห็นได้ว่าทางเลือกที่ 1 สามารถทำให้วัสดุที่จะนำมาใช้ใหม่ได้ มีคุณภาพดีมากและมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำเหมาะสมสำหรับชุมชนที่คุ้นเคยกับระบบการคัดแยกขยะ แต่ถ้าหากในชุมชนใดประชาชนยังไม่คุ้นเคยกับการคัดแยกขยะในระยะแรก ควรใช้ทางเลือกที่ 3 คือ แยกขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปรวมกับขยะรีไซเคิล และส่งขยะทั่วไปและขยะรีไซเคิลทั้งหมดเข้าโรงงานคัดแยก ในระยะที่สองเมื่อประชาชนคุ้นเคยกับระบบแล้วควรใช้ทางเลือกที่ 2 คือ แบ่งการคัดแยกขยะรีไซเคิลก่อนทิ้งออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการลง อย่างไรก็ตาม การที่จะปรับเปลี่ยนเทคนิคหรือไม่นั้น จะต้องประเมินผลโครงการในระยะแรกก่อน

2.5.3 แนวทางการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่

2.5.3.1 การแปรรูปใช้ใหม่และการใช้ซ้ำ (Recycling and reuse)

ขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก โลหะ อลูมิเนียม ที่เก็บรวบรวมจากขบวนการนำกลับคืนวัสดุเหลือใช้จากชุมชน โรงงานคัดแยกและแปรสภาพวัสดุเหลือใช้สามารถนำไปแปรรูป เพื่อเป็นวัตถุดิบในขบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อผลิตเป็นสินค้ารีไซเคิล (Recycling) นอกจากนี้ขยะประเภท ขวดแก้ว ขวดพลาสติก รวมทั้ง วัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้แล้วจำพวกโต๊ะ เก้าอี้ ทีวี และอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำมาทำความสะอาด ซ่อมแซม ปรับปรุง และนำไปใช้ประโยชน์ใหม่ได้อีก (Reuse)

องค์ประกอบที่สำคัญในการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ประกอบด้วย

- 1) ขบวนการนำกลับคืนวัสดุเหลือใช้ (Waste recovery) ในชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้มีการคัดแยกและเก็บรวบรวมขยะรีไซเคิล เช่น การจัดตั้งธนาคารขยะ โครงการขยะแลกไข่ โครงการตลาดนัดรีไซเคิล และ ผ้าป่ารีไซเคิล เป็นต้น นอกจากนี้ จะต้องมีการจัดวางถังรองรับวัสดุรีไซเคิลตามประเภท/ชนิดที่ได้ทำการคัดแยกไว้

- 2) ศูนย์รับคืนซากบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุรีไซเคิลได้ เป็นหน่วยงานของรัฐ หรือจะตั้งที่ร้านค้าก็ได้ สำหรับให้ผู้ซื้อของสามารถรับคืนเงินมัดจำได้เมื่อนำซากบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุรีไซเคิลมาขายคืน

- 3) ระบบเก็บรวบรวมขยะรีไซเคิล ควรเป็นหน่วยงานของเอกชนหรือของรัฐ ที่ทำการเก็บรวบรวมขยะรีไซเคิลจากแหล่งกำเนิดขยะ แล้วขนส่งมายังโรงงานคัดแยกและแปรสภาพขยะ หรือวัสดุเหลือใช้

4) โรงงานคัดแยกและแปรรูปสภาพขยะ/วัสดุเหลือใช้ เป็นโรงงานที่รับขยะรีไซเคิลจากชุมชน หรือศูนย์รับคืนซากบรรจุภัณฑ์ และนำมาคัดแยกประเภท พร้อมทั้งปรับปรุงคุณภาพบางส่วนก่อนส่งขายโรงงานแปรรูปวัสดุใช้แล้วแต่ละประเภทเป็นสินค้าต่อไป

5) ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลของเสีย เป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ให้ข้อมูลข่าวสารจำเป็นในการแลกเปลี่ยนของเสียและปรับปรุงคุณภาพของเสียให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลสถิติสำคัญต่อการวางแผนรีไซเคิล

6) อุตสาหกรรมที่จะรองรับการแปรรูปสภาพวัสดุเหลือใช้ เช่น โรงงานแปรรูปกระดาษ โรงงานแปรรูปพลาสติก โรงงานแปรรูปอูมิเนียม

7) โครงสร้างอื่นๆ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการรีไซเคิล โครงสร้างทางภาษีอากรที่สนับสนุนสินค้าที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล ฯลฯ

2.5.3.2 การใช้ประโยชน์ด้านพลังงาน (Energy recovery)

การนำขยะมาแปรรูป เพื่อเปลี่ยนเป็นพลังงาน คือ การแปรรูปขยะให้เป็นพลังงานความร้อน เชื้อเพลิง และก๊าซชีวภาพ โดยผ่านขบวนการเปลี่ยนแปลงด้านความร้อนและชีวภาพ (Thermal and biological conversion processes)

1) การเปลี่ยนแปลงด้านความร้อน

เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านความร้อนของขยะย่อยสลายและขยะรีไซเคิลบางประเภท เช่น เศษอาหาร ใบไม้ เศษไม้ กระดาษ และพลาสติก โดยการเผาไหม้ในเตาเผาที่ถูกหลักระบวนการ ซึ่งมีการควบคุมอุณหภูมิการเผาไหม้ ระบบควบคุมมลพิษด้านอากาศ การกำจัดกากที่เหลือจากการเผาไหม้และปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ จะให้พลังงานในรูปของก๊าซไอร้อน ซึ่งสามารถนำไปผลิตพลังงานในรูปของไอน้ำ น้ำร้อน และกระแสไฟฟ้าได้หากเตาเผาติดตั้งระบบนำพลังงานกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น หม้อต้มน้ำ(Boiler) และเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าจากไอน้ำ (Stream turbine generator)

2) การเปลี่ยนแปลงด้านชีวภาพ

การเปลี่ยนแปลงด้านชีวภาพของขยะย่อยสลายจำพวกเศษอาหาร ใบไม้ หญ้า เศษไม้ และกากตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสีย โดยขบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์ ภายใต้สภาวะที่เหมาะสม ที่ พบได้ในสภาพที่ฝังกลบ เช่น การหมักแบบไม่ใช้ออกซิเจน (Anaerobic digestion) และการย่อยสลายด้วยกรด (Acid hydrolysis) จะได้สารประกอบที่คงตัวพวกฮิวมัส (Humus) และก๊าซต่างๆ สารประกอบฮิวมัสสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม ส่วนก๊าซสำคัญที่เกิดขึ้น ได้แก่ ก๊าซมีเทนซึ่งเป็นก๊าซที่สามารถนำไปใช้ในการหุงต้มหรือเผาไหม้หรือ

นำมาแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงเหลว เมทานอล (Methanol) หากมีการวางระบบรวบรวมและคัดแยกก๊าซที่เกิดขึ้น (Gas purification and recovery)

2.5.3.3 การใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ (Agricultural and feeding applications)

1) การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ คือ การนำขยะย่อยสลายพวกเศษอาหาร เศษพืช และวัสดุที่ย่อยสลายได้มาหมักโดยใช้สารเร่ง คือ กากน้ำตาล หรือเชื้อจุลินทรีย์ ในอัตราส่วนที่เหมาะสม จนกระทั่งได้น้ำหมักที่มีสีเหลืองน้ำตาล ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น รดน้ำต้นไม้ ดับกลิ่นห้องน้ำ ฆ่าหญ้า

2) การหมักทำปุ๋ย คือ การนำขยะย่อยสลาย พวกเศษพืช เศษขยะ จากการทำครัว เช่น เศษผัก เศษเนื้อ เปลือกผลไม้ มาหมักโดยอาศัยขบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์ในการย่อยสลายขยะดังกล่าว ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งในด้านความชื้น อุณหภูมิ ปริมาณออกซิเจน จนได้สารอินทรีย์ที่ย่อยสลายแล้วเป็นผงหรือก้อนเล็กๆสีน้ำตาลปนดำ ไม่มีกลิ่น มีอัตราส่วนของสารประกอบคาร์บอนต่อไนโตรเจนต่ำ เมื่อขบวนการย่อยสลายเสร็จสมบูรณ์จะได้ปุ๋ยหมักที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพดินได้เป็นอย่างดี วิธีการหมักทำปุ๋ย สามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธี คือวิธีกองบนพื้นหรือในหลุม กับวิธีหมักขยะ โดยใช้เครื่องจักรกล

3) การนำไปเลี้ยงสัตว์ เป็นการนำขยะจำพวกเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานหรือประกอบอาหาร ไปใช้เลี้ยงสัตว์ เช่น ใช้เลี้ยงสุกร เลี้ยงปลา เป็นต้น

2.5.3.4 การใช้ประโยชน์โดยการนำขยะมาปรับปรุงพื้นที่ (Land reclamation)

การนำขยะมาปรับปรุงพื้นที่ คือ การนำเอาขยะทั่วไป เศษวัสดุจากการก่อสร้างหรือทำลายอาคาร กากตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสีย เศษกากของเสียอื่นๆ ที่เกิดจากขบวนการเผาไหม้และหมักทำปุ๋ยชีวภาพ มาใช้ปรับปรุงพื้นที่ เช่น ถมพื้นที่ที่เป็นหลุม เป็นบ่อ ถมถนนที่มีความลาดเอียงถมพื้นที่ที่ต้องการยกระดับความสูง เมื่อถมกากของเสียหรือขยะในพื้นที่ดังกล่าวแล้ว จะสามารถนำพื้นที่นั้นๆไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ปลูกพืช สร้างสวนสาธารณะ หรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และปลูกสร้างอาคารที่มีความสูงไม่มากนัก โดยมีวิธีดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ ดังนี้

1) ฝังดิน (Burial) คือ การนำซากวัสดุหรือกากของเสียที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น เศษวัสดุจากการก่อสร้างหรือทำลายอาคาร กากของเสียอื่นๆ ที่ผ่าน

ขบวนการวิเคราะห์หาค่าความเป็นพิษ (Leaching test) แล้ว และมีส่วนประกอบของสารพิษหรือสารอันตรายต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ มาถมบริเวณพื้นที่ที่ต้องการปรับปรุงแล้วใช้ดินกลบทับและปลูกพืชเพื่อป้องกันการกัดเซาะหน้าดินหลังจากการปรับปรุงพื้นที่ขั้นสุดท้าย

2) การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ (Sanitary landfill) คือ การนำขยะทั่วไปหรือกากของเสียอื่นๆ ที่มีสารอันตรายหรือความเป็นพิษต่ำกว่ามาตรฐาน มาฝังกลบบริเวณพื้นที่ที่ต้องการปรับปรุง การฝังกลบดังกล่าวจะต้องมีการจัดเตรียมพื้นที่ โดยการตรวจสอบระดับน้ำใต้ดิน ลักษณะดิน และสถานะแวดล้อมโดยรอบบริเวณกันหลุมจะต้องมีระบบป้องกันน้ำชะมูลฝอยปนเปื้อนสู่พื้นน้ำใต้ดิน เช่น การบดอัดกันบ่อด้วยดินที่มีค่าการซึมผ่านต่ำหรือปูด้วยพลาสติกกึ่งเยื่อหรือกากของเสียต่างๆจะถูกนำมาเทกองในพื้นที่ที่ได้จัดเตรียมไว้ แล้วใช้เครื่องจักรกลเกลี่ยและบดอัดให้ยุบตัวแล้วใช้ดินกลบทับและบดอัดให้แน่น หลังจากนั้นนำขยะและกากของเสียมาเกลี่ยและบดอัดอีกเป็นชั้นๆสลับด้วยชั้นดิน จนกระทั่งเต็มพื้นที่ที่ต้องการปรับปรุงแล้วนำดินที่สามารถปลูกพืชและป้องกันการซึมผ่านของน้ำฝนได้ดี มากลบทับในการฝังกลบขั้นสุดท้าย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบข้อดี – ข้อจำกัด ของวิธีการการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่ ในแต่ละวิธี

วิธีการการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่	ข้อดี	ข้อจำกัด	ความเหมาะสมสำหรับเทศบาล/ท้องถิ่น
1. การแปรรูปใหม่ และการใช้ซ้ำ (Recycling and reuse)	<ul style="list-style-type: none"> - ลดปริมาณขยะ - ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติจากการหมุนเวียนขยะเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในขบวนการผลิต - ชุมชนดำเนินการเองได้ - สร้างรายได้จากการคัดแยกขยะรีไซเคิล 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการทำงานล่าช้า - ขาดความร่วมมือจากประชาชน - เทคโนโลยีการคัดแยกและแปรสภาพขยะมูลฝอยยุ่งยากซับซ้อน 	- เหมาะสมกับชุมชนขนาดใหญ่ที่สามารถดำเนินการได้แบบครบวงจร เช่น กทม. เทศบาลนคร
2. การใช้ประโยชน์ด้านพลังงาน (Energy recovery)	<ul style="list-style-type: none"> - ลดงบประมาณในการกำจัด - ลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัด - ได้รับผลพลอยได้ในรูปแบบพลังงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าใช้จ่ายสูง - เทคโนโลยีซับซ้อน / ยุ่งยาก - ต้องการดำเนินการ - เสี่ยงต่อผลกระทบมลพิษด้านอากาศ 	- เหมาะสมกับชุมชนขนาดใหญ่ (ประชากรมากกว่า 30,000 คน) ที่มีความพร้อมด้านงบประมาณ บุคลากร เช่น กทม. เทศบาลนคร เทศบาลเมือง
3. การนำขยะไปใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม และปศุสัตว์ (Agricultural and feeding applications)	<ul style="list-style-type: none"> - ลดงบประมาณในการกำจัด - ลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัด - ชุมชนสามารถดำเนินการเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุรำคาญในเรื่องกลิ่น - ปัญหาน้ำชะขยะมูลฝอย 	- เหมาะสมกับชุมชนขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ ขึ้นอยู่กับประเภทของการใช้ประโยชน์ (ปุ๋ยหมัก, ปศุสัตว์) และเทคโนโลยีที่

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วิธีการการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่	ข้อดี	ข้อจำกัด	ความเหมาะสมสำหรับเทศบาล/ท้องถิ่น
3. การนำขยะไปใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ (Agricultural and feeding applications)	- ได้รับผลพลอยได้ในรูปแบบปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และอาหารสัตว์		เลือกใช้
4. การนำขยะมาปรับปรุงพื้นที่ (Land reclamation)	- ได้รับผลพลอยได้ในรูปแบบการปรับปรุงพื้นที่ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	- ปัญหาหน้าดินปนเปื้อน - ฝุ่น/เสียง/กลิ่น - พื้นที่ยุบตัว	- เหมาะสมกับชุมชนขนาดกลางและใหญ่ที่มีความพร้อมด้านบุคลากร และเครื่องจักรอุปกรณ์ ดำเนินงาน เช่น กทม. เทศบาล และ อบต.

ที่มา : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ, สำนักงานจัดการของเสียและสารอันตราย, เอกสารคู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้น การลดและใช้ประโยชน์ขยะ [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 21 มีนาคม 2552, เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/Info_serv/waste_rubbish.html

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอยดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาวิจัยได้ทราบถึงแนวทางในการลด คัดแยก และการใช้ประโยชน์ขยะแต่ละประเภท เพื่อให้สามารถลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายได้ และเป็นการลดปัญหาการสิ้นเปลืองพื้นที่ฝังกลบและการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึง นำแนวคิดดังกล่าว มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถามในรูปแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยความเข้มแข็งประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ต่อไป

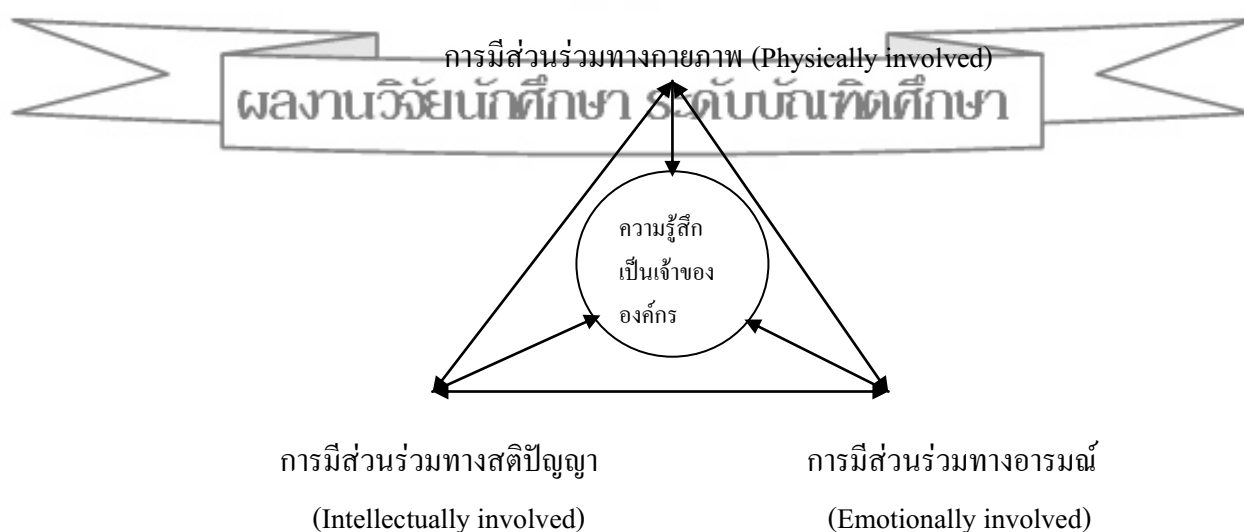
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างพลังพนักงาน (employee empowerment)

3.1 ความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมของพนักงาน (employee participation) กับการสร้างพลังพนักงาน (employee empowerment)

การมีส่วนร่วมและการสร้างพลังพนักงาน ต่างมีความหมายคล้ายๆกัน แต่ก็ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมหมายถึง การร่วมกันตัดสินใจและร่วมกันทำงาน ตลอดจนร่วมกันได้รับประโยชน์ ส่วนการสร้างพลังพนักงาน เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้ง ทางกายหรือเรียกว่าการร่วมกระทำ ทางสติปัญญาหรือเรียกว่าการร่วมคิด และทางอารมณ์หรือเรียกว่าการร่วมรู้สึก กับ

ปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างแท้จริง (Goetsch and David 2006 : 231, อ้างถึงในสุธรรม รัตน โชติ, ผู้แปล 2550 : 1) การมีส่วนร่วมเป็นเพียงการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตทั้งในการ กำหนดสิ่งนำเข้า (input) การมีส่วนร่วมใน กระบวนการผลิต (process) และการมีส่วนร่วม ในการ ได้รับผล (result) แต่การสร้างพลังพนักงาน (employee empowerment) เป็นการมีส่วนร่วมอย่าง แท้จริงจนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of ownership)

Isobel Pleiffer and Jane Dunlop (สุธรรม รัตน โชติ, ผู้แปล 2550 : 3) แห่ง University of Georgia กล่าวว่า การสร้างพลังพนักงานเป็นกุญแจนำไปสู่แรงจูงใจและการเพิ่มผลผลิต พนักงานที่ รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าและสามารถทำอะไรกับบริษัทได้ พร้อมทั้งจะช่วยบริษัทและตัวเองมีความ เจริญก้าวหน้า พนักงานที่มีความเข้มแข็ง จะมีการพัฒนาบุคลิกภาพและการเป็นมืออาชีพ และ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่บางครั้งฝ่ายบริหารที่มีประสบการณ์มองว่า การ สร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment) ไม่แตกต่างไปจากการบริหารแบบมีส่วนร่วม (participatory management, PM) แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory management, PM) เกี่ยวข้องกับการที่ผู้บริหารและผู้ควบคุมงานขอให้ผู้ใต้บังคับบัญชาช่วยทำงาน ให้เสร็จ หรือให้ความช่วยเหลือเพื่อทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและตัว เอง แต่ การ สร้างพลังพนักงาน (employee empowerment) หมายถึง การทำให้พนักงานสามารถช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของตนเองและองค์กร เป็นการช่วยให้พนักงาน ได้ ทำงานตามแรงจูงใจของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะช่วยทำให้พนักงานมี “ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of ownership) ในงานหรือกิจกรรมที่ทำอยู่ การสร้างพลังพนักงานจะทำให้พนักงานเป็นส่วน หนึ่ง ที่จะตัดสินใจในการทำงานและการประกอบกิจการ และยอมรับความเสี่ยงของกิจการอีกด้วย

ภาพที่ 3 ตัวแบบการสร้างพลังพนักงาน (employee empowerment model)

ที่มา : David L. Goetsch and Stanley B. David, อ้างถึงใน สุธรรม รัตนโชติ, ผู้แปล, การสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment) (เพชรบุรี : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี, 2550), 2.

จากภาพที่ 3 ตัวแบบการสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment model) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางกายภาพ (Physically involved) หมายถึง การร่วมกันทำงานโดยใช้กำลังกาย เช่น ร่วมกันจำแนกสินค้าด้วยคุณภาพออกจากสินค้าที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน ร่วมกันจัดกิจกรรม 5ส ร่วมกันนำสินค้าเข้าโกดัง เหล่านี้เป็นต้น

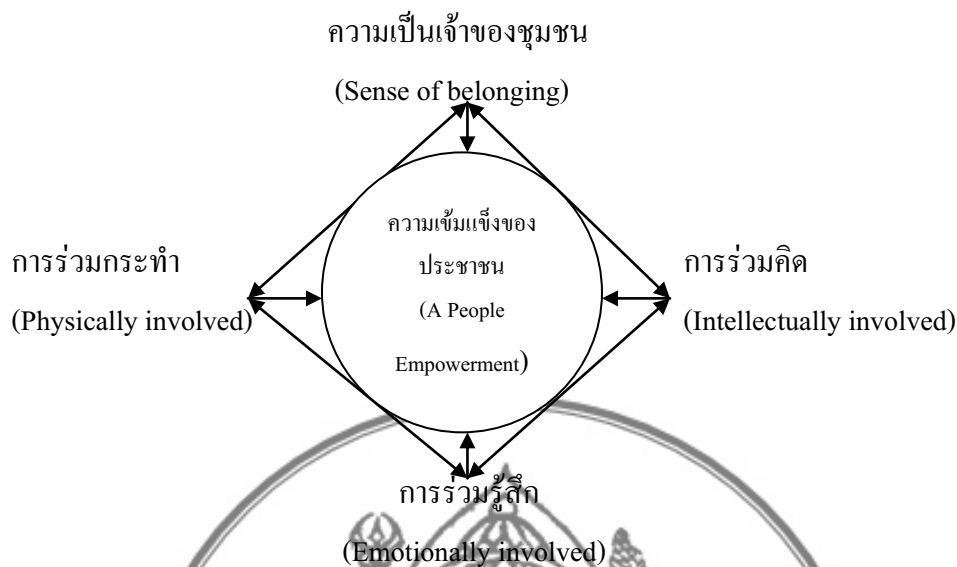
2. การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectually involved) หมายถึง การร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ตลอดจนร่วมในการมีวิสัยทัศน์ (Shared vision)

3. การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotionally involved) หมายถึง การมีความรัก ความผูกพันต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร ร่วมรู้สึก โกรธเมื่อเพื่อนร่วมงานหรือองค์กรได้รับความลำบาก และร่วมกันยินดีเมื่อเพื่อนหรือองค์กรประสบผลสำเร็จ

4. ความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร (Sense of ownership) หมายถึง ความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมทางกาย ทางสติปัญญา และทางอารมณ์ ประกอบกันจนทำให้รู้สึกว่าเป็นเจ้าขององค์กร โดยตนเอง จะต้องรับทั้งความดีและความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ตนเองจะต้องรับทั้งประโยชน์และโทษที่เกิดขึ้น เหล่านี้เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดการสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment) ของ Goetsch and David (สุธรรม รัตนโชติ, ผู้แปล 2550 : 1-4) ดังกล่าว พบว่า การสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment) เป็นหลักการพื้นฐานของการบริหารธุรกิจที่ดี ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงได้นำแนวคิดนี้ มาเป็นต้นแบบ (Model) เพื่อวิเคราะห์ ระดับเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เนื่องจาก ประการแรก ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ประชาชนไม่เพียงแต่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการต่างๆเท่านั้น แต่ประชาชนยังมีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงความรับผิดชอบด้วยความเต็มใจ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากระบบการตัดสินใจที่ผ่านมาแล้วอีกด้วย ประการที่สอง ความเข้มแข็งของประชาชนสามารถวัดได้จากการที่ประชาชนเข้าร่วมทำงานให้ กับชุมชนด้วยความเต็มใจหรือสมัครใจ โดยมีทั้งการให้ความร่วมมืออย่างเป็นทางการและอย่างไม่เป็นทางการในการทำงานเพื่อชุมชนอยู่เสมอ (Work empowerment) ครอบคลุมที่ประชาชนผู้นั้นยังอาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งความเข้มแข็งของประชาชนไม่สามารถวัดได้จากการมีส่วนร่วม เฉพาะภายในโครงการหรือกิจกรรมที่ทางภาครัฐจัดขึ้นเท่านั้น

ภาพที่ 4 ตัวแบบความเข้มแข็งของประชาชน (A People Empowerment model)

จากภาพที่ 4 ตัวแบบการความเข้มแข็งของประชาชน (A People Empowerment model) สามารถอธิบายองค์ประกอบของความเข้มแข็งของประชาชน (A People Empowerment model) ดังนี้

ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (A People Empowerment of Community Solid Waste Management) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้น จากการที่ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของประชาชน (People involvement) ในการเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นด้วยตัวของประชาชนเอง โดยความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถวัดได้จากองค์ประกอบ 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1) ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) 2) ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) 3) ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) 4) ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging)

การร่วมกระทำ (Physically involved) หมายถึง การที่ประชาชน ได้กระทำการลดปริมาณขยะตามหลัก 3Rs (Reduce Reuse Recycle) เช่น ร่วมคัดแยกและรวบรวมขยะแต่ละประเภท เพื่อนำไปแปรสภาพให้สามารถใช้ใหม่ได้ (Reuse/Recycle) หรือนำไปขาย , ร่วม กระทำการ ผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การร่วมคิด (Intellectually involved) หมายถึง การที่ประชาชนคิดพิจารณาการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ อย่างระมัดระวัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนมีปริมาณขยะลดลง ตามหลัก 3Rs

(Reduce Reuse Recycle) หรือ การคิดที่จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การร่วมรู้สึก (Emotionally involved) หมายถึง ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในการกระทำของบุคคลอื่นและร้านค้าที่กระทำการต่างๆ โดยไม่ตระหนักถึงผลกระทบต่อปัญหาขยะมูลฝอย หรือ ความเต็มใจและความยินดีของประชาชนในการให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน เป็นต้น

ความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) หมายถึง ความรู้สึกของประชาชน ที่มีความรู้สึกว่าตนเอง คือ ส่วนหนึ่งของชุมชน ที่มีบทบาทในการร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชน และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชน อย่างไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ มีความพร้อมที่จะให้การปกป้องรักษาและพัฒนาสังคมอยู่เสมอ มีความพร้อมที่จะเข้าไปรับผิดชอบในความผิดพลาด ที่เกิดขึ้นจากผลกระทบที่ตนเองไม่ได้ก่อขึ้น พร้อมที่จะยอมรับทั้งประโยชน์และโทษที่เกิดขึ้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตัวของตนเอง

4. แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน (Community Empowerment)

4.1 ชุมชนเข้มแข็งทางเลือกใหม่ของการพัฒนา

จากวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มขึ้นในปลายปี 2539 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ ส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกชนชั้นและทุกภาคส่วนของสังคม ประเด็นเรื่องชุมชนเข้มแข็ง จึงได้รับการหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงเป็นอันมาก ในฐานะที่เป็นทางเลือกที่สำคัญของการพัฒนา เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้น มีอาจแก้ไขได้เพียงลำพัง ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจึงต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางตามหลักปรัชญาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยการเพิ่มศักยภาพของบุคคลและชุมชนให้เข้มแข็ง มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ให้ยั่งยืน ความเข้มแข็งของชุมชนจึงเป็นฐานสำคัญในการลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการสร้างกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ยั่งยืนในอนาคต ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สำคัญประการหนึ่ง ต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี 2552 : 31)

4.2 ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง

เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน จึงต้องเริ่มจากการใช้จุดแข็งในสังคม และทุนทางสังคมที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้มีการให้แนวคิด, ความหมายของชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาไว้ ดังนี้

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน และมีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นปกติต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกันหรือมีอาชีพร่วมกันหรือประกอบกิจการซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือการมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน (ไปบูลย์ วัฒนศิริธรรม, อ้างถึงใน ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี 2552 : 31) โดยความเป็นชุมชน อาจหมายถึงการที่คนจำนวนหนึ่ง จำนวนใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ในการกระทำ มีการจัดการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน (ประเวศ วะสี, อ้างถึงใน ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี 2552 : 31)

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี (2552 : 31) กล่าวว่าชุมชนมีความหมายมากกว่าการที่คนแต่ละคนมาอยู่ร่วมกัน แต่ได้สร้างความสัมพันธ์กันโดยมีหลักการ เงื่อนไข กติกา ซึ่งเราเรียกโดยรวมว่าระเบียบบรรทัดฐานของการอยู่ร่วมกัน ชุมชนจึงมีลักษณะเป็นองค์กรทางสังคมที่สามารถตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวันของสมาชิก และสามารถช่วยให้สมาชิกสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆที่มีอยู่ร่วมกันได้

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี (2552 : 32) ได้ให้ความหมายของความเข้มแข็งของชุมชนว่า ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่างๆของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชนแล้ว ถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจน มีผลกระทบต่อภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยจะเรียกองค์กรชุมชนนี้ว่า กลุ่ม ชมรม สหกรณ์ บริษัท องค์กรชาวบ้าน เครือข่าย หรืออื่นๆที่มีความหมายแสดงถึงการร่วมมือช่วยเหลือกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ด้วยความเอื้ออาทรต่อชุมชนอื่นๆ ในสังคมด้วย

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อาศัยอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่างๆ เช่น มิติด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มิติทางด้านสังคม และมิติทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งในการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน อาจพัฒนาความเข้มแข็งได้เพียงบางมิติเท่านั้น

เนื่องจากเงื่อนไขและกระบวนการที่นำไปสู่ความเข้มแข็งในแต่ละมิติของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน

4.3 องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง

จากการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน คณะอนุกรร การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติภายใต้คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ (ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี 2552 : 32) ได้กำหนดองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งไว้ว่า จะต้องประกอบด้วย

- 1) มีบุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม
- 2) มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์ของสาธารณะและของสมาชิกชุมชน
- 3) มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักษาความเอื้ออาทรกัน และมีความรักท้องถิ่น รักชุมชน
- 4) มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกระทำ และร่วมรับผิดชอบ
- 5) มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- 6) มีการเรียนรู้ เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่าย และติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ
- 7) มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 8) มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี
- 9) มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป

4.4 ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี (2552 : 33) กล่าวว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็งมีลักษณะที่สำคัญดังนี้คือ

- 1) สมาชิกของชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชน ในการที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
- 2) สมาชิกของชุมชนพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน
- 3) มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง จนเป็นวิถีชีวิตของชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของผู้นำองค์กรชุมชน ในลักษณะเปิดโอกาสให้กับสมาชิกทั้งหมด เข้ามามีส่วนร่วม โปร่งใส และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ
- 4) สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผลการแก้ปัญหาการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการชุมชน

- 5) สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
- 6) มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกๆ ด้านของชุมชน ที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆ คน และมุ่งหวังการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน
- 7) การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป
- 8) มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และอื่นๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน

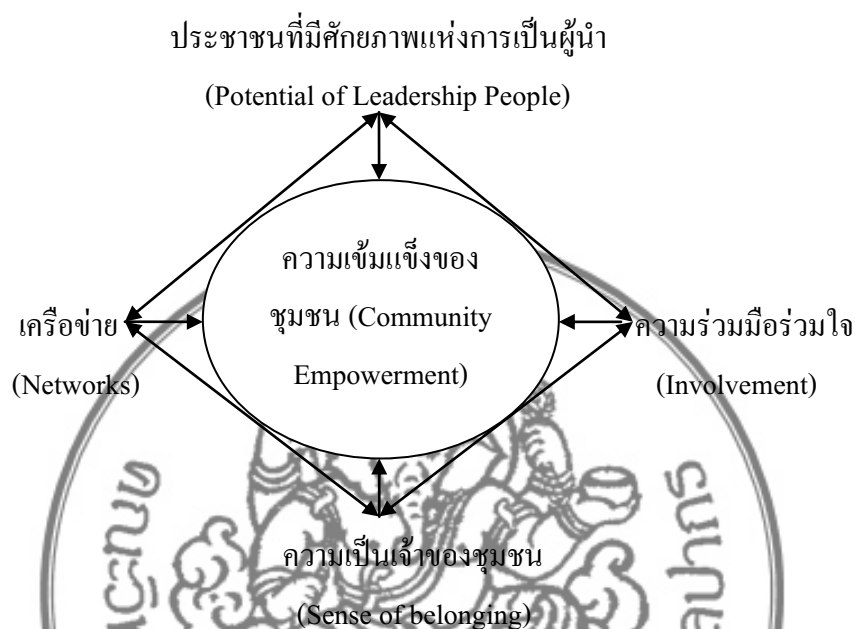
4.5 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี (2552 : 33) กล่าวว่า ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นฐานรองรับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมกันทุกด้าน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงภาคีการพัฒนาต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงต้องผนึกกำลังดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ด้วยการกระตุ้นและสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมให้ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้มีกิจกรรมหลักที่ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

- 1) การส่งเสริม กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต โดยพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตนเอง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปรับวิถีคิดและวิถีทำงานของบุคลากรภาครัฐ จากการเป็นผู้สั่งการ เป็นผู้สนับสนุนในการจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง
- 2) การส่งเสริมกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในลักษณะ “ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้” เพื่อส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วยกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนให้ได้มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสวัสดิการสังคมและสวัสดิภาพของชุมชน การฟื้นฟู อนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การค้นหาศักยภาพและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการจัดทำแผนความต้องการของชุมชน รวมทั้งการสร้างประชาคมภายในชุมชนและการสร้างเครือข่ายของชุมชน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน (Community Empowerment) ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้คำจำกัดความคำว่า ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง ชุมชนที่มีผู้คนรวมตัวกันเป็น

ฝึกฝน ประชาชนมีภาวะผู้นำและมีศักยภาพในการเรียนรู้และปรับตัวตลอดเวลา มีการร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาผ่านกระบวนการชุมชน และมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในด้านต่างๆ

ภาพที่ 5 ตัวแบบความเข้มแข็งของชุมชน (Community Empowerment model)

จากภาพที่ 5 ตัวแบบความเข้มแข็งของชุมชน (Community Empowerment model) ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ประชาชนมีศักยภาพแห่งการเป็นผู้นำ (Potential of Leadership People) , เครือข่าย (Networks), ความร่วมแรงร่วมใจของประชาชน (People Involvement) และ ความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) สามารถอธิบายได้ว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จำเป็นต้องพัฒนาจากรากเป็นสำคัญ โดยองค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้าน จะเป็นตัวขับเคลื่อนก่อให้เกิดพลังในการพึ่งตนเอง เกิดการจัดองค์กรแบบใหม่ เป็นองค์กรโดยธรรม ซึ่งสามารถปฏิรูปได้จากการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติจริง โดยที่ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สามารถเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆ คน จนกระทั่งความเจริญและพัฒนาอย่างแท้จริงและยั่งยืน เนื่องจากการพัฒนาจากกระบวนการชุมชนอย่างรอบด้านด้วยตัวประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเอง โดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่างๆ เช่น มิติด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มิติทางด้านสังคมและมิติทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อาจพัฒนาความเข้มแข็งได้เพียงบางมิติเท่านั้น เนื่องจากร่องรอยและกระบวนการที่นำไปสู่ความเข้มแข็งในแต่ละมิติของแต่ละ

ชุมชนมีความแตกต่างกัน อาทิเช่น การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจชุมชน , การพัฒนาและจัดปัญหาความขัดแย้ง และความรุนแรง ทางสังคมภายในชุมชน , การสืบสานและถ่ายทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรม, การสร้างเสริมสุขภาพให้กับคนในชุมชน และ การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ต่อไปนี้ผู้ศึกษาวิจัยขอเสนอแนะ องค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ดังนี้

1. ประชาชนที่มีศักยภาพแห่งการเป็นผู้นำ (Potential of Leadership People) หมายถึง ประชาชนมีลักษณะของความเป็นผู้นำในการพัฒนา ในที่นี้ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดคุณลักษณะความเป็นผู้นำตามหลักเกณฑ์ของการเป็นผู้นำ ซึ่งมี 11 ประการ ดังนี้ (Military Leadership 1973, อ้างถึงใน ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี 2552 : 11)

- 1) รู้จักตนเองและค้นหาการพัฒนาปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
- 2) มีทักษะความสามารถ
- 3) ค้นหาความรับผิดชอบ และรับผิดชอบการกระทำของตน
- 4) ตัดสินใจในจังหวะเวลาที่เหมาะสม
- 5) แสดงตัวอย่าง
- 6) รู้จักบุคคลากรของตนและคอยดูแลความเป็นอยู่ของเขา
- 7) สามารถประสานงาน ให้ข้อมูลหรือถ่ายทอดความรู้ ในสิ่งที่ควรถ่ายทอดให้กับผู้อื่น

อยู่เสมอ

- 8) สามารถจูงใจและสร้างความรู้สึกรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับบุคคลรอบข้างได้
- 9) สามารถสร้างความมั่นใจในสายตาผู้อื่นได้ว่า งานที่ตนได้รับมอบหมายมีความชัดเจน มีผู้รับผิดชอบดูแล และสามารถทำให้สำเร็จลุล่วงได้

10) มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่ม หรือหมู่คณะได้

- 11) ใช้ศักยภาพและความสามารถขององค์กรอย่างเต็มกำลัง

2. เครือข่าย (Networks) หมายถึง เครือข่ายความร่วมมือ มีระหว่างประชาชน กับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และอื่นๆ เพื่อส่งเสริมและ สนับสนุน โครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน อย่างจริงจัง โดยเครือข่ายความร่วมมือ เหล่า นี้ จะ มีบทบาทในการ เป็นผู้ให้การ สนับสนุน และสืบทอดภูมิปัญญาร่วมกันกับประชาชน เช่น การให้การส่งเสริมสนับสนุน และให้คำปรึกษา ด้านการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ และจัดหาทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็น ทางด้านการเงิน , วัสดุสิ่งของ และเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้ง การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ

เพื่อให้ประชาชนที่เข้าร่วมทุกคนมีส่วนร่วมในลักษณะความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน เพื่อประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผลการแก้ปัญหาในการพัฒนาผ่านกระบวนการชุมชน การดำเนินการพัฒนาชุมชนในลักษณะนี้จะเป็นการให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

3. ความร่วมมือร่วมใจของประชาชน (People Involvement) หมายถึง ประชาชน เกิดการรวมตัวกันอย่างเป็นปึกแผ่น เพื่อร่วมมือกันจัดกิจกรรมหรือโครงการขึ้นเองอย่างไม่เป็นทางการ จากการตระหนักถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั้งตนเองและผู้อื่น เกิดความพร้อมใจกัน ทำงานอย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถ ด้วยความเต็มใจ อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมต่อทุกคน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ บรรลุเป้าหมาย ในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ร่วมกัน มีการร่วมคิด ร่วมทำ ตลอดจนร่วมรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันอีกด้วย

4. ความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of Belonging) หมายถึง ความรู้สึกของประชาชนที่มีความรู้สึกว่าตนเอง คือ ส่วนหนึ่งของชุมชน ที่มีบทบาทสำคัญในการร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน ชุมชน และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชน อย่างไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ มีความพร้อมที่จะให้การปกป้องรักษาและพัฒนาสังคมอยู่เสมอ มีความพร้อมที่จะเข้าไปรับผิดชอบ ในความความผิดพลาด ที่เกิดขึ้นจากผลกระทบที่ตนเองไม่ได้ก่อขึ้น พร้อมที่จะยอมรับทั้งประโยชน์และโทษที่เกิดขึ้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชน ด้วยตัวของตนเอง

5. แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม (Social Capital) ในบริบทสังคมไทย

ในบริบทสังคมไทย ทุนทางสังคมถือเป็นทุนสำคัญที่เสริมสร้างวิถีชีวิตที่ดีงามของคนในสังคมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองของประเทศมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริการและกระบวนการผลิตในภาคเศรษฐกิจ การบรรเทาความรุนแรงและปัญหาในยามที่เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและทุนทางเศรษฐกิจมีข้อจำกัด การแก้ปัญหาและฟื้นฟูให้คนไทยและสังคมไทยกลับมาดำรงสถานะเดิมได้ จำเป็นต้องอาศัยทุนทางสังคมช่วยสนับสนุน ยกตัวอย่าง ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี พ .ศ. 2540 ได้มีนักคิดและผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านประเมินว่า การที่สังคมไทยยังดำรงอยู่ได้ เนื่องจากมีทุนทางสังคมมากมายเป็นดาวยารองรับที่มี ความเชื่อมโยงอย่างแน่นหนา อยู่บนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทย ที่มีจุดเด่นหลายประการ อาทิ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทั้งชาติ มีระบบเครือญาติและชุมชนที่เข้มแข็งบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่เอื้อเพื่อเอื้อแก่ มีน้ำใจไมตรี ดังนั้นถ้าประเทศไทยสามารถ นำทุนทางสังคมที่มีอยู่มา

อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาและต่อยอด ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม จะสามารถพัฒนาคนในชาติให้มีความสุข ประเทศชาติมีความสมดุล และเกิดความยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2551 : 1)

5.1 ความหมายของทุนทางสังคม

ประเวศ วะสี (2541 : 27-28) ได้ให้ความหมายทุนทางสังคม คือ ความเป็นกลุ่มก้อนทางสังคม การมีการศึกษาดี การมีวัฒนธรรม การมีความซื่อสัตย์สุจริต การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การมีประสิทธิภาพในการทำงาน การมีการเมือง และระบบราชการที่ดี

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (2542, อ้างถึงใน สุพรรณิ ไชยอำพร 2547 : 87) ได้ให้ความหมายทุนทางสังคม คือ ความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่น ความสามัคคี รวมพลัง มีหน่วยงานที่จะจัดการจัดระบบต่างๆของชุมชน มีศิลปวัฒนธรรม มีจิตรวมใจ มีศีลธรรม มีจิตวิญญาณสังคม

ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2543, อ้างถึงใน สุพรรณิ ไชยอำพร 2547 : 86) ได้ให้ความหมายทุนทางสังคม คือ สถาบันทางสังคม และรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน ชนบท ทำหน้าที่ จัดระเบียบความสัมพันธ์ให้ความชอบธรรมแก่แบบแผนของการจัดสรร แลกเปลี่ยนทรัพยากร

อัมมาร สยามวาลา (2543, อ้างถึงใน ชูวิศ ฤกษ์ศิริสุข 2543 : 16-17) มองเรื่องทุนทางสังคมที่เป็นความสัมพันธ์ในชุมชน ซึ่งทำให้เกิดความไว้วางใจและกลไกที่เป็นบรรทัดฐานการอยู่ร่วมกัน โดยยกตัวอย่าง นักมานุษยวิทยาที่ทำการวิจัยเรื่องผีบ้านผีเมืองต่างๆ ก็พบว่าเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่สร้างวินัยในชุมชนทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกันเป็นระยะเวลานาน ทุนทางสังคมเป็นสิ่งที่เพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชน ซึ่งเพิ่มหรือลดได้ และมีสิ่งที่ดีเสมอไป ทุนทางสังคมที่ไม่ดี เช่น ระบบอุปถัมภ์ ที่เป็นสิ่งที่อยู่บนฐานความไม่เสมอภาคที่ต้องมีผู้มีอำนาจและผู้พึ่งพิงอยู่ ซึ่งต่างจากกลไกชุมชนที่เกิดขึ้นบนฐานความเท่าเทียมกันต่างเชื้ออาศัยกัน อัมมารให้ความเห็นว่า ทุนทางสังคมของประเทศไทยนั้นมีในระดับเล็ก เราจะต้องค่อยๆสร้างทุนทางสังคมให้เหนือขึ้นไปจากระดับชุมชนให้เกิดขึ้น

เสรี พงศ์พิศ (2544 : 257-258) ได้มองว่า การมีกองทุนหมู่บ้านเป็นสิ่งที่เอื้อให้เกิดทุนทางสังคมเพิ่มมากขึ้น โดยเงินไม่ใช่เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ชาวบ้านมีการรวมตัวกัน แต่ทว่ามีลักษณะเป็นผลพลอยได้มากกว่า สิ่งที่เกิดจากการมีกองทุนหมู่บ้านทำให้กองทุนนี้แตกต่างจากสถาบันอื่นคือทุนทางสังคม โดยเห็นว่า ทุนทางสังคม ก็คือ ความสัมพันธ์ของผู้นในหมู่บ้าน สัมพันธ์กันแบบพี่น้องที่ต้องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไว้วางใจกัน เคารพนับถือให้เกียรติกัน มีความเสมอภาคในศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกันในทรัพยากรที่เป็นส่วนรวม ความสัมพันธ์ของคนกับคน และกับป่า ดิน น้ำ

ธรรมชาติรอบตัว กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ผสมกลมกลืนกลายเป็น เนื้อเดียวกันใน ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม

อเนก นาคะบุตร และ คณะ (2545) ได้ค้นคว้าศึกษาทุนทางสังคมจากความคิดและ ประสบการณ์ที่ได้รวบรวมจากการทำงานกับชุมชน และเห็นว่าทุนทางสังคมเป็นสิ่งที่มียู่ แล้วใน สังคมไทย ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ และให้ความหมายทุนทางสังคมว่า เป็นพลังที่มีอยู่ในระบบจิต วิญญาณ ความเชื่อ ภูมิปัญญา ความรักชาติ การมีทรัพยากรมนุษย์ที่ทำงานเพื่อสังคม ที่มีส่วนสำคัญ ต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าธนาคารโลกจะมีบทบาทต่อการรับแนวคิดทุนทางสังคม ของกองทุนฯ แต่อเนกก็ได้ปฏิเสธแนวทางการให้คำนิยามความหมายของทุนทางสังคมตามธนาคารโลก โดยเห็น ว่าแนวคิดทุนทางสังคมที่มีอยู่นี้ เป็นแนวคิดก่อนที่จะรับมาจากธนาคารโลก

อเนก นาคะบุตร (2545: 16-19) ได้กล่าวถึงทุนทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมไทย 5 รูปแบบ ที่เป็นมรดกตกทอดในสังคมไทย และเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปสังคมไทยและ สร้างระบบโครงข่ายความคุ้มครองสังคม (Social Safety Net) ให้กับชุมชนฐานรากในช่วงวิกฤติ เศรษฐกิจ คือ

- 1) จิตวิญญาณ ระบบคุณค่า สำนึกท้องถิ่น ความภาคภูมิใจที่มีต่อฐานบ้านเกิด (Spirit capital)
- 2) ทุนทางภูมิปัญญา
- 3) ทุนทรัพยากรมนุษย์
- 4) ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ
- 5) การจัดการกองทุนสาธารณะชุมชน ที่เรียกว่า Social Fund ดังจะเห็นได้จากการจัดการ กองทุนทางสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น ธนาคารข้าว สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น

ครูชบ ยอดแก้ว (2545, อ้างถึงใน พระวิ สีเหลืองสวัสดิ์ 2545 : 68) กล่าวถึงทุนทาง สังคมว่า คือ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางจิตใจ ทุนทางสังคมในสังคมไทย เช่น ศาสนา พ่อแม่ ญาติ พี่ น้อง เพื่อน และสิ่งต่างๆ ที่เอื้อให้เกิดภูมิปัญญาในการคิด การทำกิจกรรม และการดำรงชีวิต นอกจากนี้ครูชบยังได้ต่อยอดความคิดในเรื่องทุนทางสังคม ซึ่งในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ของพระสุบิน ปณีโต พระนักพัฒนาแห่งวัดไผ่ล้อม อ.เมือง จ.ตราด ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการจัดตั้งมา จากครูชบ ยอดแก้ว ก็เน้นเรื่องการนำทุนทางสังคมมาใช้ดำเนินการกลุ่มดังกล่าว ภายใต้การนำพุทธ ธรรมมาใช้แก้ปัญหาในเชิงเศรษฐกิจ และทุนทางสังคมจะส่งเสริมให้การดำเนินการด้านการรวมกลุ่ม ตั้งสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ซึ่งกลุ่มจะให้ความไว้วางใจกันเป็นอย่างมาก โดยการให้กู้ยืมเงินของสมาชิกนั้น บรรทัดฐานของกลุ่มเป็นกลไกให้สมาชิกปฏิบัติตามข้อตกลงของ กลุ่มดังกล่าว การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของสังคมไทยนั้น คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ วัด

จึงเป็นสถาบันที่สำคัญต่อการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมไทยอย่างมาก แม้ว่าปัจจัยหลายอย่างในปัจจุบันทำให้สถาบันดังกล่าวลดบทบาทลงไปก็ตาม แต่ก็ยังมีสถาบันด้านศาสนา เช่น วัดสวนแก้ว, วัดพระบาทน้ำพุ หรือบุคคลด้านศาสนาเช่น หลวงตามหาบัว ที่ถือเป็นทุนทางสังคมของชุมชนได้

อมรา พงศาพิชญ์ (2543, อ้างถึงใน บัวพันธ์ พรหมพักพิง 2546: 124-138) ได้ให้ความหมายทุนทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมในแนวราบและแนวตั้งระหว่างบุคคล สถาบัน และ/หรือ องค์กร ทั้งในรูปปัจเจก กลุ่มและรูปเครือข่าย ทั้งนี้รวมค่านิยมบรรทัดฐานที่สังคมยึดถือ ซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตและวิถีการผลิตในระดับครอบครัว ชุมชน และประชาสังคม นอกจากนี้ มรายังมองทุนทางสังคมโดยทำความเข้าใจกับระบบอุปถัมภ์ ซึ่งในสังคมไทยมีความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์ซึ่งมีลักษณะของการเอื้อประโยชน์ต่อกันระหว่างคนที่เข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ได้ยากกว่า กับคนที่เข้าถึงได้ง่ายกว่า

สุธรรม รัตนโชติ (2550 : 2) ได้ให้ความหมายทุนทางสังคม คือ ระบบสังคม (Social system) ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคม (Social Features) เช่น เครือข่าย (Networks) ปทัสถาน (Norms) ความไว้วางใจ (Trust) หรือความสัมพันธ์ (Relationships) และความเข้าใจ (Understanding) เป็นผู้กระทำ (Acting) ทำงาน (Working) ช่วยเหลือ (Helping) ปลุกแต่ง (Shaping) หรือให้การสนับสนุน (Facilitating) ให้สังคมบรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้น (Pursue more effectively) มีประสิทธิผลมากขึ้น (Work more effectively) การปฏิสัมพันธ์ดีขึ้นทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (Shape social interaction) หรือความร่วมมือดีขึ้น (Better cooperation)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2551 : 2) ได้สรุปความหมายและองค์ประกอบของทุนทางสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของไทยว่า ทุนทางสังคม เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้วางใจ สายใยผูกพัน และวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยผ่านระบบความสัมพันธ์ที่มีการสะสมในลักษณะเครือข่ายขององค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรมและองค์ความรู้ ซึ่งจะเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม

5.2 องค์ประกอบของทุนทางสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2551 : 2-3) ได้สรุปองค์ประกอบของทุนทางสังคม ว่าทุนทางสังคม เกิดจากองค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งมีบทบาทและลักษณะการยึดโยงให้เกิดเป็นทุนทางสังคมดังนี้

คน มีบทบาทหลักในการพัฒนาประเทศที่ต้องได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งด้านสุขภาพ ที่มุ่งให้คนมีร่างกายแข็งแรงสามารถดูแลตนเองได้ ด้านจิตใจ ให้เป็นคนที่มีจิตใจดี มีน้ำใจ เอื้อ

อาหาร เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม มีวินัย ซื่อสัตย์ มีความเสียสละ มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรักชาติ ฯลฯ และด้านสติปัญญา เพื่อให้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพที่สนับสนุน การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เมื่อมารวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ในกิจกรรมต่างๆ นำความรู้ที่ตนเองมีอยู่มาแลกเปลี่ยน ก็จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและก่อให้เกิดประโยชน์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สถาบัน มีบทบาทในการสนับสนุนและผลักดันให้เกิดพลัง ร่วมของคนในชุมชนและสังคม ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีสถาบันหลักอาทิ สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานในสังคม ที่หล่อหลอมคนตั้งแต่แรกเกิด เป็นแหล่งบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม รวมทั้งจิตสำนึก รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม สถาบันศาสนา เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม กลุ่มเกล้าจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี สถาบันศาสนาที่เข้มแข็งจะสร้างศรัทธาให้แก่คนในสังคมและเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สถาบันการศึกษา เป็นแหล่งสร้างความรู้ทางวิชาการ ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่คนในสังคม โดยเฉพาะ เด็ก และเยาวชน สถาบันภาครัฐกิจเอกชน ซึ่งมีความพร้อมทางด้านการบริหารจัดการ บุคลากร ทรัพยากร และเครือข่าย เมื่อประกอบกับการใช้หลักบรรษัทภิบาลในการดำเนินธุรกิจหรือมีการดำเนินธุรกิจที่มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์สังคมแล้วก็จะป็น ทูตทางสังคมในการพัฒนาประเทศอย่างมหาศาล สถาบันสื่อ เป็นสถาบันที่สามารถชี้แนะและมีอิทธิพลสูงต่อพฤติกรรม ค่านิยมของคนในสังคมวงกว้าง

วัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมายาวนาน และเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้นๆ ซึ่งมีความหลากหลายในแต่ละพื้นที่ เป็นในรูปของความเชื่อ ความศรัทธา จารีตประเพณีที่ดีงาม ค่านิยม ความเป็นไทย นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมที่เป็นในรูปของแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ฯลฯ วัฒนธรรมเป็นตัวยึดโยงคนในสังคมให้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง เกิดความหวงแหนภูมิใจที่จะรักษา อนุรักษ์ และพัฒนาเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ

องค์ความรู้ ประกอบด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นศาสตร์และศิลป์ของการดำเนินชีวิตของชาวบ้านที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นฐานคิด และหลักเกณฑ์การกำหนดคุณค่าและจริยธรรมที่มีการสั่งสมสืบทอดกันมายาวนานจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง จากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดความหลากหลายของความรู้ที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ และสร้างสรรค์ในการอยู่ร่วมกันของคนและธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูลกัน ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ที่นำมาใช้ในทางปฏิบัติได้มีความหลากหลาย ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้อง อกกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อตอบสนองเป้าหมายหรือความต้องการของชุมชนได้ เช่น ความต้องการของตลาด และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

5.3 ประเภทของทุนทางสังคม

เนื่องจากทุนทางสังคม คือ ลักษณะพิเศษทางสังคมที่เกี่ยวกับความร่วมมือซึ่งกันและกัน ระหว่างสมาชิกในสังคม และระหว่างสังคม จึงสามารถแบ่ง ทุนทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท (อมรา พงศาพิชญ์ 2543, อ้างถึงใน บัวพันธ์ พรหมพักพิง และสุวิทย์ ชีรสาสวัต 2546 : 125) คือ

1) ทุนทางสังคมประเภท “ผูกพัน” (Bonding social capital)

เป็นความสัมพันธ์เหนียวแน่นที่สุด จนบางครั้งเรียกว่าเป็น “กาวทางสังคม” (Social glue) เช่น ความผูกพัน ระหว่างสมาชิกในครอบครัว หรือในกลุ่มเครือญาติ (Ethnic group) ซึ่งประกอบด้วย พ่อ - แม่ - ลูก - ญาติ

2) ทุนทางสังคมประเภท “สะพาน” (Bridging social capital)

เป็นความสัมพันธ์ที่มีความเหนียวแน่นไม่มาก แต่ช่วยให้การติดต่อมีความคล่องตัว ซึ่งบางครั้งเรียกว่า “น้ำมันหล่อลื่นทางสังคม” (Social oil) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างองค์กร เช่น อาจารย์ . จากมหาวิทยาลัยศิลปากร ติดต่อกับคนอื่นในองค์กรอื่นอีก เป็นคล้ายสะพาน เชื่อมต่อระหว่างองค์กรต่างๆ โดยผ่านสมาชิกในองค์กรต่างๆ เหล่านั้น และเป็นการสร้างสะพานต่อกันระดับแนวราบ (Horizontal level)

3) ทุนทางสังคมประเภท “เชื่อมต่อ” (Linking social capital)

เป็นการเชื่อมต่อระหว่างบุคคลที่มีฐานะทางสังคม หรืออำนาจต่างกัน (Differing level of power or social status) เช่น เชื่อมต่อระหว่างนักการเมืองกับประชาชน หรือระหว่างบุคคลต่างระดับชั้นทางสังคม (Social classes) เหล่านี้ เป็นต้น

5.4 ทุนทางสังคมในมิติบูรณาการ (Social Capital in Integral Dimension : SCID)

ทุนทางสังคมในมิติของการบูรณาการ เป็นแนวคิดที่ได้ประยุกต์มาจากแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการของเคน วิลเบอร์ ซึ่งได้ทำการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นธรรมชาติของทุนทางสังคมมากขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจถึงสถานภาพต่างๆของทุนทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น การเกิด การคงอยู่ และการสูญหายไปของภาวะที่เป็นทุนทางสังคมได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการเข้าไปจัดการทุนทางสังคมเป็นอย่างมาก (วรวิภา โรมรัตนพันธ์ 2548 : 99)

วรวิภา โรมรัตนพันธ์ (2548 : 107) กล่าวว่า จากทฤษฎีการ บูรณาการ (Integral Theory) ของเคน วิลเบอร์ ให้ภาพพัฒนาการของมนุษย์จากปัจเจก “I” ไปสู่กลุ่ม “we” ซึ่งเป็นการพัฒนาจากภายในอันเป็นเรื่องของบุคคล (Individual) และเป็นด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ความรู้สึก นึกคิด และความเชื่อ (Cultural) ในขณะเดียวกัน ทฤษฎีดังกล่าวยังให้ภาพการพัฒนาของมนุษย์ ทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social and environment) ซึ่งเป็นการพัฒนาจากกลุ่ม ไปสู่ความเป็น

ชาติและความเป็นสากล อันเป็นการพัฒนาจากภายนอกของตัวบุคคล พัฒนาการดังกล่าวได้ทำให้ การอธิบายทุนทางสังคม ซึ่งเป็นระบบความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างคนกับคน คนกับสถาบัน และ คนกับสิ่งแวดล้อม มีความเป็นระบบและชัดเจนมากขึ้น ทำให้เห็นมิติการจัดการทุนทางสังคมมี ความเป็นไปได้และเป็นรูปธรรมมากขึ้น

กระบวนการเสริมสร้างทุนทางสังคมในเชิงบูรณาการ ได้สรุปสาระสำคัญดังนี้

1) การปรับระบบคิดและวิถีปฏิบัติของบุคคล จากมุ่งหาประโยชน์ส่วนตน ไปสู่ระบบ คิดและวิถีปฏิบัติที่มุ่งช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน ในมิติของการบูรณาการ ปรากฏการณ์เหล่านี้สามารถเริ่มได้จากพัฒนาการของปัจเจกบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลง จากการเน้น ตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ไปสู่การเน้นจริยธรรมเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentric) ทำให้ปัจเจก บุคคลมีค่านิยมที่เห็นความสัมพันธ์ของกลุ่ม เผ่า ตระกูล เชื้อชาติมากขึ้น ทำให้คนสามารถเปลี่ยน จาก “I” เป็น “We” ทำให้คนลดการให้ความสำคัญในเรื่องของกายที่เป็นกายภาพ (Body) และหันมา ให้ความสำคัญในเรื่องของจิตใจ (Mind) มากขึ้น

2) ความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบคิดและวิถีปฏิบัติของปัจเจกบุคคล ให้เปลี่ยน จากความเห็นประโยชน์ส่วนตน ไปสู่การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยเฉพาะความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งกันและกัน ความคิดที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยทฤษฎีบูรณาการ ได้ให้แนวทางการพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาในด้านคุณธรรม (Moral) การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal) และการพัฒนาจิตวิญญาณ (Spirit) ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าว ถูกกล่าวถึงใน เรื่องของสถานะของจิตสำนึกและการรับรู้ที่เป็นอยู่ (States of Consciousness) ประกอบด้วย 1) สถานะของจิตสำนึก หรือ การรับรู้ในขณะที่ตื่นหรือรู้สึกตัว ซึ่งถือว่าเป็นการรับรู้หรือตระหนักใน ระดับพื้นฐาน เรื่องที่รับรู้จะเป็นเรื่องทางกายภาพ 2) สถานะของจิตสำนึกหรือการรับรู้ในขณะที่ ร่างกายหลับอยู่ ซึ่งถือเป็นการรับรู้ที่ไม่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสทางร่างกาย แต่เป็นการรับรู้ที่ ผ่านกายละเอียด ในรูปของพลังงาน อารมณ์ ความรู้สึก 3) สถานะของจิตสำนึก หรือการรับรู้ใน ภาวะที่ร่างกายหลับลึก (The deep-sleep state) ซึ่งถือเป็นการรับรู้ที่ผ่านกายละเอียดสูงสุด และเป็น ภาวะที่จะเกิดการพบความรู้ที่ยิ่งใหญ่ได้ องค์ความรู้ดังกล่าวทำให้เห็นถึงพลังของจิตที่สามารถรับรู้ และเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนากระดับ จิตใจและจิตวิญญาณให้สูงขึ้น สามารถเปลี่ยนแปลงระบบคิดและวิถีปฏิบัติจากความเห็นแก่ตัว มา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ที่ มุ่งไปสู่ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันของคนในสังคม

3) ทุนทางสังคมในมิติบูรณาการ ทำให้เกิดพลังในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นมิติส่วนบุคคล เมื่อ ปัจเจกบุคคลพัฒนาตนเองจากการรับรู้ในภาวะปกติ (Waking) ไปสู่การรับรู้ในภาวะละเอียด

ประณีต และลึกซึ้งมากขึ้น (Dreaming and deep sleep) จะทำให้บุคคลมีโอกาที่จะได้เรียนรู้และค้นพบความจริงที่ยิ่งใหญ่ ทำให้บุคคลสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ และเข้าใจถึงภาวะที่ก่อให้เกิด ปัญญาที่มีขีดความสามารถในการคิดและสร้างสรรค์อย่าง ไม่มีขอบเขตจำกัด พลังเช่นที่วานี ทำให้มนุษย์มีโอกาสได้พัฒนาจิตวิญญาณให้สูงขึ้น (Spirit) ซึ่งพลังจากภายในดังกล่าว ไม่เพียงแต่เพิ่มศักยภาพให้แก่บุคคล ในการแก้ปัญหาให้ตนเองเท่านั้น แต่พลังที่วานีจะช่วยยกระดับ บจิตใจของบุคคลให้สูงขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อระบบคิดและวิถีปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและบุคคลดังกล่าว จะก่อให้เกิดระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ที่จะกลายเป็นทุนทางสังคมในที่สุด ในขณะที่เดียวกัน พลังที่จะเกิดขึ้นจะพัฒนาไปพร้อมๆกัน ได้แก่ พลังจากภายนอกที่ปรากฏออกมาในรูปของกลุ่ม องค์กร สถาบันต่างๆ ซึ่งเป็นผลโดยอ้อมของการพัฒนาจิตใจในระดับบุคคล พลังเหล่านี้ก็จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมที่พึงประสงค์ กลายเป็นทุนทางสังคมในวงกว้างครอบคลุมสังคมในทุกระดับ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม (Social Capital) ดังกล่าวข้างต้น พบว่ากระบวนการเสริมสร้างทุนทางสังคม ในระดับปัจเจก องค์กร และชุมชน จำเป็นต้องมีการปรับระบบคิดอันจะนำไปสู่การสร้างระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่อยู่บนฐานของความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และความเอื้ออาทรต่อกันของกลุ่มบุคคล เพื่อยกระดับจิตใจของบุคคลที่มี ต่อสาธารณะ ด้วยกระบวนการปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชน โดยจิตสำนึกเป็นคุณสมบัติหนึ่งที่เกิดมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ แต่สามารถพัฒนาและกล่อมเกลา โดยผ่านกระบวนการปลูกฝังทางวัฒนธรรม หรือกระบวนการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาวิกฤติการณ์ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น พบว่าราก ฐานของปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมาจากความคิดและจิตใจของประชาชน กล่าวคือปัญหาเรื่องขยะมูลฝอย มิใช่ปัญหาที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นปัญหาที่ประชาชนสร้างขึ้น เป็นผลมาจากความไม่เข้าใจ ความคิดที่ผิดพลาด หรือจิตสำนึกที่ไม่ถูกต้องของประชาชนในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้ ปัญหาขยะมูลฝอยเมื่อเริ่มแรกเกิดที่ความคิดและจิตใจของประชาชน ดังนั้นจึงต้องเริ่มแก้ไขที่ตัวประชาชนเช่นกัน ซึ่งภาคีพัฒนาทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ทุกหน่วยงาน จำเป็นต้องให้ความร่วมมือกัน ในการสร้างจิตสำนึกใหม่ในเรื่องขยะมูลฝอย สร้างความเข้าใจและคว ามรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ซึ่งในการแก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอยนั้น ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อ ช่วยให้ผู้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับการปลูกฝังให้มีความตระหนักในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย เพื่อพัฒนาระบบคิดละวิธีปฏิบัติจากการ เน้นตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ไปสู่การเน้นจริยธรรมเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentric) ด้วยการสร้าง “ทัศนคติใหม่” ที่เห็นว่ามนุษย์ทุกคนเป็นผู้ใช้ทรัพยากรร่วมกัน เป็นผู้ร่วมกาลเวลาแห่งปัจจุบัน

และจะเป็นผู้ร่วมสืบสายสัมพันธ์แห่งอดีตและอนาคต ” (วราพร ศรีสุพรรณ 2536, อ้างถึงใน วรุณี โรมรัตน์พันธ์ 2548 : 120)

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลและองค์กรอิสระในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมได้พยายามสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลลูกแก พ.ศ. 2550 – 2554 กับการปฏิบัติงานจริงของเทศบาลตำบลลูกแก ผู้วิจัยพบว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก มี 2 ประเด็น คือ 1) เทศบาลตำบลลูกแกจะดำเนินการอย่างไร ในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างจริงจัง และ 2) ประเด็นทางด้านทำให้ความร่วมมือจากประชาชนในการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังคงขาดความตระหนักถึง “ความเป็นเจ้าของชุมชน”

ดังนั้นแนวคิดทุนทางสังคมในมิติบูรณาการ (วรุณี โรมรัตน์พันธ์ 2548) จึงเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เมื่อประชาชนซึ่งเป็นปัจเจกบุคคลเกิด การพัฒนาระบบคิดและวิถีปฏิบัติ จากความเห็นประโยชน์ส่วนตน ไปสู่การ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ประชาชนมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีความคิดที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เกิดการดำเนินการแก้ปัญหาด้วยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานต่างๆเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน ร่วมกันอย่างจริงจัง จนสามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืนแล้ว พื้นที่เขตเทศบาลตำบลลูกแก ก็จะกลายเป็นชุมชนที่สวยงาม สะอาด และน่าอยู่ตราบนานเท่านาน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกและรูปแบบพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย

ชัชกุล รัตนวิบูลย์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในลักษณะการเก็บรวบรวม การแยก การทำลาย การทิ้งขยะ การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่ รวมถึงการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตพื้นที่สายไหม กรุงเทพมหานคร การดำเนินการวิจัยดังกล่าว ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จากหัวหน้าครอบครัวในชุมชน 4 ประเภท ได้แก่ ชุมชนบ้านจัดสรร ชุมชนเมือง ชุมชนชานเมือง และชุมชนแออัดทั้งสิ้น 11

ชุมชน รวมกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือดำเนินการและได้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ รวมทั้งใช้สถิติไครสแควร์ ทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนในชุมชนเขตสายไหมที่มีอายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และรายได้เฉลี่ยในครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยด้าน เพศ, จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของแต่ละครอบครัว, สื่อต่างๆ และประเภทชุมชนที่พักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย 2) ประชาชนในชุมชนเขตสายไหม ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

ณัฐรดี คงคั่น (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนใน 3 ลักษณะ คือ การลดการเกิดของขยะมูลฝอย การนำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 44 ชุมชน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน จากประชากรทั้งหมด 38,247 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดเป็นสัดส่วน (Quota sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยแบ่งชุมชนออกเป็น 3 ประเภท คือ ชุมชนชานเมือง ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร และเคหะชุมชน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และลักษณะที่อยู่อาศัย และปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย แบ่งออกเป็น การลดการเกิดขยะมูลฝอย การนำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะมูลฝอย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา สถิติทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับดี 2) พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่และการคัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับดี 3) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม

ได้แก่ ระดับการศึกษา โดยพบว่า ประชาชนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะ คือ ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกประเภทขยะ คือ ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่า ไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ 4) ปัจจัยกระตุ้นที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยกระตุ้นอื่นๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและด้านอื่นๆ

ศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองป่าตองต่อการจัดการขยะมูลฝอย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 457 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและนាំมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแปรปรวนและการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแบบขั้นตอน จากผลการศึกษาพบว่า

1) ประชาชนในเทศบาลเมืองป่าตองมีจิตสำนึกต่อการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่ามีความตระหนักและการรับรู้ต่อการจัดการขยะมูลฝอยในระดับมาก และมีคะแนนด้านการคิดในระดับปานกลาง

2) ประชาชนในถิ่น ประชาชนย้ายถิ่น และประชาชนแฝง มีจิตสำนึกต่อการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

3) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีอำนาจในการทำนายจิตสำนึกของประชาชนต่อการจัดการขยะ คือ การรับรู้ข่าวสาร และการศึกษา โดยการรับรู้ข่าวสารประกอบด้วย การสนทนากับผู้อื่นทุกวัน การอบรม/สัมมนา/ดูงาน 1-3 ครั้ง การอ่านหนังสือพิมพ์ 1 ครั้ง และการศึกษาที่สามารถทำนาย คือ การศึกษาระดับปริญญาตรี โดยสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 15

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

รัชนิวัลย์ เต็งตระกูล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ โดยกำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จำนวน 3 แห่ง คือ ชุมชนหลังศาล ชุมชนเทศบาล และชุมชนตลาด บ.ข.ส. จำนวน 5,577 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) จากชุมชน 3 แห่ง ได้แก่ ชุมชนหลังศาล 97 คน, ชุมชนเทศบาล จำนวน

150 คน และชุมชนตลาด บ.ข.ส. จำนวน 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 2 ลักษณะ คือ แบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1) ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ มีดังนี้

1.1) การมีส่วนร่วมคิดในการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมากที่สุด แต่มีส่วนร่วมน้อยในการเป็นผู้ริเริ่มการจัดการขยะมูลฝอย

1.2) การมีส่วนร่วมวางแผนจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการกำหนดเป้าหมาย

1.3) การมีส่วนร่วมดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการชำระค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยแก่เทศบาล แต่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการเป็นสมาชิกโครงการตลาดนัดวัสดุเหลือใช้

1.4) การได้รับประโยชน์จากการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้นกว่าเดิม และรองลงไป ทำให้สามารถนำวัสดุต่างๆ กลับมาใช้ประโยชน์

1.5) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม

2) ปัจจัยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล มีดังนี้

2.1) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าผู้นำมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการรับผลประโยชน์

2.2) ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าความตระหนักถึงผลเสียของขยะมูลฝอยที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทำให้มีส่วนร่วมมากที่สุด แต่ความศรัทธาและความเกรงใจต่อผู้นำชุมชน มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

2.3) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์การคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร

2.4) การได้รับการสนับสนุนการศึกษา ดูงาน และการอบรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษา ดูงานและการอบรม

2.5) การได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนเคยได้รับการสนับสนุน

ปฤษฎา พุฒิวินัย (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการจำแนกประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้ง เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร เป็น การศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการจำแนกประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ใน ชีวิตประจำวันก่อนทิ้ง เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามภูมิหลังของคนในชุมชน กลุ่ม ตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มี ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภูมิหลังของคนในชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง ร้อยละ 68.0 อายุมากกว่า 45 ปี ร้อยละ 27.1 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30.1 มีอาชีพ รับจ้าง ร้อยละ 34.6 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 57.9 มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน ชุมชนต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 59.4 โดยมีลักษณะการถือครองที่อยู่อาศัยแบบผู้อาศัย ร้อยละ 54.5 และ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยจากโทรทัศน์ ร้อยละ 32.7 2) การมีส่วนร่วมในการจำแนก ประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้ง อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่ามีส่วนร่วมปาน กลางด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมามีส่วนร่วมน้อยด้านการมีส่วนร่วม ตัดสินใจเลือกทางเลือก ด้านการมีส่วนร่วมคิด /วางแผน และด้านร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ 3) คนในชุมชนที่อายุต่างกัน อาชีพต่างกัน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน และการ รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยต่างกัน มีส่วนร่วมในการจำแนกประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนคนในชุมชนที่มีเพศต่างกัน ระดับ การศึกษาต่างกัน รายได้ต่อเดือนต่างกัน และลักษณะการถือครองที่อยู่อาศัยต่างกัน มีส่วนร่วมใน การจำแนกประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งไม่แตกต่างกัน

ลำพอง บุญยืน (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยอย่าง มีส่วนร่วมในหมู่บ้านสิรินธร อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัยคือ หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครอบครัวที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสิรินธร จำนวน 65 คน และ แกนนำของหมู่บ้าน จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเป็น แบบประเมินค่า และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ฐานนิยม และ เปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ในหมู่บ้าน สิรินธรก่อนดำเนินการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.72 และหลังดำเนินการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.48 ซึ่งอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด โดยพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านสิรินธรก่อนดำเนินการมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.91 และหลังดำเนินการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ รูปแบบการจัดการขยะ มูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมในหมู่บ้านสิรินธร จัดเป็น 2 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน และระดับหมู่บ้าน ใน

ระดับครัวเรือนจัดให้มีถังรองรับขยะมูลฝอย จำนวน 2 ใบ ครัวเรือนทุกครัวเรือน มีการแยกขยะมูลฝอยที่ใช้ประโยชน์ได้ออกจากขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปทิ้ง และกำจัดอย่างถูกวิธี ในระดับหมู่บ้านจัดให้มีคณะกรรมการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และจัดให้มีสถานีและภาชนะเพื่อรองรับการแยกประเภทขยะมูลฝอย ผลการเปรียบเทียบปัญหาและพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านสิรินนคร ระหว่างก่อนดำเนินการกับหลังดำเนินการทดลองรูปแบบ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมสมาน อาษารัฐ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอป่องทอง จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดประชากรที่ศึกษาคือหัวหน้าครอบครัวที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตตำบลธาตุทอง จำนวน 1,439 คน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 345 คน การเลือกตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนใช้แบบสอบถามหัวหน้าครอบครัว การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน และประชาชนที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารมากมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อย สำหรับสภาพปัญหาขยะของชุมชน ได้แก่ ชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะ ชุมชนขาดความรู้ในการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และขาดการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการให้บริการจัดการด้านขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง สำหรับโครงการนำร่องเพื่อแก้ไขปัญหายขยะมูลฝอยของชุมชนที่จัดทำขึ้น มีผลทำให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการขยะมูลฝอย และการคัดแยกขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ตลอดจนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีการรับรู้ข่าวสารความรู้ในเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมโบว์ ฉัตรดำรง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้และการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยกำหนดประชากรวิจัย ได้แก่ ครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลก้งแอน ตามทะเบียนบ้าน จำนวน 2,151 ครัวเรือน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportion Stratified Random Sampling) เก็บข้อมูลจากครัวเรือนระหว่างเดือน มกราคม – เมษายน 2548 สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.9293 และนำไปใช้เก็บข้อมูล โดยให้ตอบแบบสอบถาม และจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ

(Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สถิติที (t-test) ทดสอบความแตกต่างเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการใช้สถิติเอฟ (F-test ; One-Way ANOVA) เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ (Scheffe) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถาม ปลายเปิด (Open Ended Question) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1) คริวเรือที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสมาชิกในคริวเรือ 3 – 4 คน (ร้อยละ 47.70) มีสถานที่ตั้งคริวเรืออยู่ในชุมชนเขตที่พักอาศัยหรือเป็นบ้านพักทั่วไป (ร้อยละ 82.30) มีการรับรู้ข่าวสาร (ร้อยละ 61.80) แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเป็นโทรทัศน์ (ร้อยละ 36.10) เคยได้รับสิ่งสนับสนุนในการกำจัดขยะจากเทศบาล (ร้อยละ 58.70) มีการเก็บรวบรวมขยะโดยการใส่ถังหรือถุงพลาสติกทิ้งลงถังขยะเทศบาล (ร้อยละ 95.10) ในรอบเดือนขยะมูลฝอยของคริวเรือเป็นเศษผักผลไม้ ใบไม้ ฟืช ต้นไม้และเนื้อสัตว์ ร้อยละ 70.90) ภาชนะที่ใส่ขยะมูลฝอยในคริวเรือเป็นถังพลาสติกหรือถังสี (ร้อยละ 75.50) และคริวเรือมีปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ย 0.1 – 10 กิโลกรัมต่อวัน (ร้อยละ 98.50)

2) การรับรู้สภาพปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยของคริวเรือในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่าด้านสภาพปัญหาขยะมูลฝอยมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านการจัดการขยะมูลฝอยมีการรับรู้ในระดับมาก

3) ระดับการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคริวเรือในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

4) วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการรับรู้สภาพปัญหากับการจัดการขยะมูลฝอยและระดับการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอย โดยมีตัวแปรอิสระประกอบด้วยขนาดของคริวเรือ สถานที่ตั้งของคริวเรือ การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการได้รับสิ่งสนับสนุนในการจัดการขยะมูลฝอย ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้สภาพปัญหากับการจัดการขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคริวเรือ ผลการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ และการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอย ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยตัวแปรจากข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุน ได้แก่ ตัวแปรด้านขนาดของคริวเรือ และการรับรู้สภาพปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย

5) ระดับการรับรู้สภาพปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคริวเรือ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

บวร มูลสระคู (บทคัดย่อ 2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนแบบมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหาร พนักงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการ

เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก 2) กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 45 คน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่ม และ 3) กลุ่มประชาชนตำบลโป่งที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทน จำนวน 180 ตัวอย่าง จัดเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ Pair t-test ผลการวิจัยพบว่า จำนวนถึงขยะในชุมชนมีไม่เพียงพอ ประชาชน มีพฤติกรรมกำจัดขยะไม่ถูกวิธี ไม่ทราบนโยบายด้านการกำจัดขยะของ อบต. ขาดความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ร่วมกันวางแผนและดำเนิน โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งผลการเปรียบเทียบน้ำหนักขยะก่อนและหลังการดำเนินโครงการ ปรากฏว่า ปริมาณขยะลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการมูลฝอยและสิ่งแวดลอม

กึ่งกาญจน์ บุญมา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็ง ของชุมชนในการจัดการมูลฝอยในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมดังกล่าว ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการมีจิตสำนึกสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนครัวเรือนในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 255 คน โดยการสุ่มแบบมีระบบ ซึ่งใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา Chi-square และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับพฤติกรรมดังกล่าว พบว่าปัจจัยด้านอายุ และการมีจิตสำนึกสาธารณะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ และ $p < 0.01$ ตามลำดับ จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นความสำคัญของการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนให้มากขึ้น เนื่องจากประชาชนทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในฐานะผู้สร้างขยะมูลฝอยและเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการกับปัญหานั้นๆ โดยเฉพาะผลที่มีต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและทักษะให้กับประชาชนในการมีส่วนร่วมในการร่วมแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย จึงเป็นหลักการสำคัญที่ต้องช่วยกันเสริมสร้างและพัฒนาในแต่ละกลุ่มอายุให้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

อโนชา วิบุลากร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอย ภายใต้แนวคิดประชาสังคม : กรณีศึกษา ชุมชนกำแพงเมือง เทศบาลนคร

ลำปาง จังหวัดลำปาง เป็นการศึกษาถึงองค์ประกอบของความเป็นประชาสังคม และปัจจัยที่ ทำให้เกิดความเป็นประชาสังคมในการจัดการมูลฝอยของชุมชน วิธีการศึกษาเลือกใช้วิธีการเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสัมภาษณ์แบบใช้โครงสร้างคำถาม ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้เข้าใจถึงความหมาย และเหตุผลในการกระทำต่างๆของผู้คนในชุมชน ต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน

ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของความเป็นประชาสังคม ได้แก่ ความหลากหลายของกลุ่มคนที่เข้ามารวมตัวกัน ความเป็นชุมชนที่ผู้คนได้ แสดงความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นพวกเดียวกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน ความสนใจและเห็นประโยชน์ของชุมชนร่วมกัน จิตสำนึกสาธารณะ โดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในการจัดการมูลฝอยชุมชน ความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินสาธารณะร่วมกัน เคารพในศักดิ์ศรีและเชื่อถือในคุณค่าของชุมชน รวมทั้งมี ความห่วงใยต่อสวัสดิภาพของสาธารณะร่วมกัน เกิดเป็นกิจกรรมการจัดการมูลฝอยที่มีความต่อเนื่อง ตลอดจนมีเครือข่ายความร่วมมือและการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและกัน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นประชาสังคมในการจัดการมูลฝอยของชุมชนคือ ความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนทาง วัฒนธรรม รวมถึงความร่วมมือจากเทศบาลนครลำปาง โครงการความช่วยเหลือจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ที่ร่วมกันให้การสนับสนุนชุมชนในด้านงบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่างๆ การยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอย ตลอดจนการอบรมให้ความรู้และพัฒนาทักษะของชุมชนในการจัดการมูลฝอย ล้วนเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความเข้มแข็งในการจัดการมูลฝอยได้

จำลอง โพรธิบุญ (2545 : 471 - 472) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาถึงการดำเนินการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนตัวอย่าง และเพื่อศึกษาถึงความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม และปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยได้ศึกษาใน 3 ชุมชนคือ ชุมชนวัดพระประธานพร และชุมชนบ้านนาเก่า ในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี และชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กา วิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธีหลักคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ซึ่งในการสัมภาษณ์นั้นได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในระดับแกนนำของชุมชนและประชาชนในชุมชนรวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องซึ่งปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลแหลมฉบัง และสำนักงานเขตบางกะปิ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น และวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับสูง คือ ชุมชนวัดกลาง โดยมีปัจจัยภายในที่สำคัญคือ ผู้นำของชุมชน ความร่วมมือของประชาชนในชุมชน

และความสามารถในการสร้างรายได้ของชุมชนจากการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับ
ปัจจัยภายนอกที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดกลางคือ หน่วยงานภายนอก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรพัฒนาเอกชนและการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ
สำหรับชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง 2 ชุมชนนั้น ถึงแม้ว่าในปัจจุบันระดับความเข้มแข็ง
ของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมยังไม่สูงนัก แต่ก็มีโอกาสที่จะพัฒนาความเข้มแข็งได้ เนื่องจาก
ปัจจัยภายในที่สำคัญคือ ผู้นำชุมชนมีความตั้งใจในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัย
ภายนอกที่ช่วยส่งเสริมคือ การที่เทศบาลมีนโยบาย / แผน และการดำเนินการเสริมสร้างความ
ร่วมมือของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

สมพจน์ วรรณนุช (2545 : 511-512) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประโยชน์สาธารณะ การจัดการ
สิ่งแวดล้อม และชุมชนพึ่งตนเอง เป็นการวิจัยภาคสนาม และให้บุคคลเป้าหมายของการสำรวจ
แสดงความคิดเห็น โดยการให้คะแนนความสำคัญของประโยชน์สาธารณะ และแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะ ผลการสำรวจพบว่าบุคคลมีความ
เข้าใจและตระหนักในประโยชน์สาธารณะน้อย เนื่องจากสังคมไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้อง
พึ่งตนเองเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่กระทบกับการดำรงชีวิต เนื่องจากมีความคาดหวังที่จะพึ่งพารัฐ การ
ดำรงชีพไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสังคมรอบข้าง และในสังคมที่ปราศจากปัญหาวิกฤติ การพึ่งตนเองยังไม่
มีความจำเป็น สังคมไม่ให้ความสำคัญกับการเสียสละทรัพย์สิน เสรีภาพ การจัดระเบียบ เพื่
อ
ประโยชน์สาธารณะ หากจำเป็นก็จะเสียสละแรงงานและเวลาบ้างเพื่อกิจกรรมสาธารณะ

การผลิตประโยชน์สาธารณะ เป็นเงื่อนไขที่ทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย นำไปสู่
ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ มีสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีการเสียสละ
ทรัพย์สิน เสรีภาพ และการจัดระเบียบ ลักษณะดังกล่าว เป็นลักษณะของสังคมพึ่งตนเอง มีส่วนร่วม
ในการกำหนดเงื่อนไขของการดำรงชีวิตของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเจริญอย่างยั่งยืน
“ประโยชน์สาธารณะ การจัดการสิ่งแวดล้อม และชุมชนพึ่งตนเอง” จึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นระดับของ
คุณภาพชีวิตของบุคคลของสังคม

พระครูสุจิตต์ถาวรธรรม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชน
และความร่วมมือในการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน เป็นการศึกษาบริบททางสังคม
วัฒนธรรมและพฤติกรรมของชุมชนที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน คี गयाเปรียบเทียบการมีส่วน
ร่วม ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของประชาชนบ้านบวกขอนแก่นและบ้าน
บวกปลาข้าว ซึ่งในการศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามจากประชาชนทั่วไปที่
อาศัยอยู่ในบ้านบวกขอนแก่น หมู่ที่ 8 และบ้านบวกปลาข้าว หมู่ที่ 3 ตำบลหัวขี้ อำเภอนพบุรี จังหวัด

เชิงราย จำนวน 200 ราย มีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้นำชุมชนของทั้งสองหมู่บ้านในภาคสนามด้วย และนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS)

ผลการศึกษาพบว่า สองหมู่บ้านที่ศึกษามีบริบททางสังคม และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน สำหรับบริบททางพฤติกรรมของชุมชนนั้น ทั้งบ้านบวกขอนและบ้านบวกปลาข้าว มีการจัดกลุ่มและองค์กรต่างๆ ขึ้นในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มวัด กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน และกลุ่มออมทรัพย์ แต่มีวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มที่เหมือนกันคือ ต้องการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อช่วยเหลือกันในชุมชน ส่วนที่แตกต่างกันคือ บ้านบวกขอน มีผู้นำชุมชนที่สามัคคีกัน ส่วนผู้นำชุมชนบ้านบวกปลาข้าวมีปัญหาขัดแย้งกัน จึงไม่ให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาหมู่บ้าน ดังนั้นจึงสรุปว่าชุมชนชาวบ้านบวกขอนเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากกว่าชุมชนบ้านบวกปลาข้าว

การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของประชาชนในทั้งสองหมู่บ้านมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนบ้านบวกขอนให้ความร่วมมือในการป้องกันการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้ดีกว่าประชาชนบ้านบวกปลาข้าว แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาข้าวมีค่าเฉลี่ยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอน แต่จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์บ้านบวกขอนเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าบ้านบวกปลาข้าว

กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนเห็นว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านให้การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมชุมชนดีมาก ส่วนบ้านบวกปลาข้าวเห็นว่ากลุ่มผู้นำของหมู่บ้านให้การสนับสนุนบ้าง แต่ไม่มากนัก

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของประชาชนบ้านบวกขอนและบ้านบวกปลาข้าว แบ่งออกเป็นปัญหาที่เกิดจากประชาชนเอง ปัญหาที่เกิดจากองค์กรของชุมชน และปัญหาที่เกิดจากหน่วยงานของรัฐ

จากการศึกษา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกร ารขยะมูลฝอย ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่า การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการจัดการขยะมูลฝอย จำเป็นต้องเริ่มจากประชาชน ในชุมชน เมื่อประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการพัฒนาจิตใจของตนเอง ไปสู่ความเจริญงอกงามและสูงขึ้น ก็สามารถที่จะ ะปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบในการทำสิ่งต่างๆที่เป็นประโยชน์ ให้กับชุมชน /สังคมได้ทันที นอกจากนี้ การสนับสนุนทางด้านกฎระเบียบ การจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากภายนอกต่างๆ จึงเป็นเพียงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่านั้น เพราะ

ตราใบประชาชน ยังคงให้ความสำคัญแก่เรื่องของวัตถุ สิ่งของ เงินทอง หรือนั่นเรื่องของมูลค่า มากจนเกินไป หรือเรียกได้ว่า ยังคงยึดติดกับเรื่องของปัจจัยพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลประโยชน์ ส่วนตน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คดล่อมอย่างทำลาย โดยไม่ตระหนักถึงคุณค่าหรือ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตแล้ว จึงเป็นเรื่องยากที่ประชาชนเหล่านั้นจะสามารถยกระดับของ จิตใจให้สูงขึ้นได้ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชน ก็จะต้องมีความยุ่งยากมากขึ้น ดังนั้น การ เสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชน ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญในเรื่องของ คุณค่า ศีลธรรม ความดีงาม และการยกระดับจิตใจของประชาชน จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ผลงานวิจัยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา
5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)
7. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คร้วเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองของเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1, 6, 8, 7, 9 (ในเขตเทศบาล) จำนวนทั้งสิ้น 1,406 คร้วเรือน

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คร้วเรือน 311 คร้วเรือน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane 1976, อ้างถึงใน สมสมาน อาษา รัฐ 2548 : 42)

$$n = \frac{N}{1 + (Ne^2)}$$

n หมายถึง ขนาดของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมด

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ = 0.05

$$n = \frac{1,406}{1 + (1,406 \times 0.05^2)} = 311 \text{ คน}$$

3) เป็นการศึกษาความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาล ตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ศึกษา วิจัยได้ทำการศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) จากประชาชนที่ตั้งบ้าน เรือนอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก ทั้ง 5 หมู่บ้าน มีลักษณะ ไม่แตกต่างกัน (Homogeneity) ทั้งในเรื่องสภาพแวดล้อม ศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่

4) การคัดเลือกตัวอย่างจะดำเนินการดังนี้

(1) กำหนดจำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มจากแต่ละหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามสัดส่วนของ จำนวนครัวเรือนในหมู่นั้นๆ โดยใช้การคำนวณค่าแบบบัญญัติไตรยางค์

(2) ในแต่ละหมู่บ้านทำการสุ่มครัวเรือนมาตามสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic random sampling) จากบ้านเลขที่ตามทะเบียนราษฎร หากบ้านเลขที่ใด ไม่มีผู้อยู่อาศัย จะทำการสุ่มจากบ้านเลขที่สุดท้ายของการสุ่มตัวอย่าง หรือบ้านเลขที่ที่ยังไม่ถูกเลือกเป็นตัวอย่าง โดยได้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในตาราง

ตารางที่ 2 จำนวนครัวเรือนและจำนวนตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชาย	หญิง	รวม	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ตัวอย่าง (คน)
1	98	114	212	71	16
6	380	407	787	311	69
7	704	765	1,469	516	114
8	251	298	549	163	36
9	543	605	1,148	345	76
รวม	1,976	2,189	4,165	1,406	311

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1.1) สถานภาพทางประชากร ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ความรู้เกี่ยวกับ หลักการจัดการขยะมูลฝอย

1.2) สถานภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน

1.3) สถานภาพทางสังคม ได้แก่ อาชีพหลักของครัวเรือน, ขนาดของครัวเรือน, ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน, ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน, การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน, ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

1.4) สถานภาพทางการเมือง ได้แก่ การมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน, ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

1.5) ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน

2) ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1) ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ซึ่งวัดได้จากองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved), ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved), ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist), แบบประเมินค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด จำแนกออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพทางประชากร, สถานภาพทางเศรษฐกิจ, สถานภาพทางสังคม และ สถานภาพทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิต (Likert scale) (บุญธรรม กิจปรีชาวิสุทธิ 2540 : 249-253) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความเชิงบวก	ระดับความคิดเห็น
1	มีระดับความเหมาะสมในการให้บริการน้อยที่สุด
2	มีระดับความเหมาะสมในการให้บริการน้อย
3	มีระดับความเหมาะสมในการให้บริการปานกลาง
4	มีระดับความเหมาะสมในการให้บริการมาก
5	มีระดับความเหมาะสมในการให้บริการมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert scale) (บุญธรรม กิจปรีชาบริสุทธิ์ 2540 : 249-253) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความเชิงบวก	ระดับความคิดเห็น
1	มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยที่สุด
2	มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยน้อย
3	มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยปานกลาง
4	มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยมาก
5	มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดที่ถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกเกด อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 2 ข้อ

4. วิธีการสร้างเครื่องมือในการศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารวิชาการ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดและทางอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุง

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรในเขตเทศบาลตำบลลูกเกด จำนวน 30 ครัวเรือน แล้วนำเครื่องมือไปตรวจสอบคุณภาพต่อไป

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความตรง (Validity) โดยทำการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการสอบถาม โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแก้ไขให้มีความเที่ยงตรง จำนวน 3 ท่าน

2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้วยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก จำนวน 30 ครั้วเรือน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการหาค่าความน่าเชื่อถือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา (α Coefficient) ของครอนบาค ได้ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามในส่วนที่เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งของประชาชนมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8266 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำแบบสอบถามไปใช้ได้ เมื่อได้แบบสอบถามเสร็จสมบูรณ์แล้วผู้วิจัยได้นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 311 ครั้วเรือนต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัยและเทศบาลตำบลลูกแกเพื่อประสานงานดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด
- 2) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากครั้วเรือนที่สุ่มเลือกเป็นตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ให้ตอบแบบสอบถามจำนวน 311 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเองเป็นผู้ออกไปเก็บรวบรวมข้อมูล และรอรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง ในช่วงเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2552 รวมระยะเวลา 4 เดือน
- 3) ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาวิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บได้ทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาเรื่องข้อมูลที่ได้ทำการสอบถามไปแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการสอบถามใหม่ทันที เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากขึ้น

7. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

- 1) บรรยายข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) ซึ่งวิเคราะห์จากค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent)
- 2) วัดระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ตามช่วงคะแนน = (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / จำนวนระดับ สามารถแปลความหมายได้ดังนี้

1 – 1.66 หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะในระดับน้อย

1.67 – 2.33 หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะในระดับปานกลาง

2.34 – 3.00 หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะในระดับมาก

3) วัดระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best 1981 : 128, อ้างถึงใน รัตนพงษ์ จันทะวงษ์ 2546 : 82) 5 ระดับ ดังนี้

1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในการให้บริการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในการให้บริการอยู่ในระดับน้อย

2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง

3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในการให้บริการอยู่ในระดับมาก

4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด

4) วัดระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best 1981 : 128, อ้างถึงใน รัตนพงษ์ จันทะวงษ์ 2546 : 82) 5 ระดับ ดังนี้

1.00-1.50 หมายถึง ระดับความเข้มแข็งของประชาชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.51-2.50 หมายถึง ระดับความเข้มแข็งของประชาชนอยู่ในระดับน้อย

2.51-3.50 หมายถึง ระดับความเข้มแข็งของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

3.51-4.50 หมายถึง ระดับความเข้มแข็งของประชาชนอยู่ในระดับมาก

4.51-5.00 หมายถึง ระดับความเข้มแข็งของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด

5) ทดสอบสมมติฐานความแตกต่าง (Test differences hypothesis) เพื่อเปรียบเทียบความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) = 0.05 เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้งโดยใช้ Scheffe Analysis ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) = 0.05 ต่อไป

6) สร้างตัวแบบสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression) เพื่อพยากรณ์ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้วยตัว

แปรอิสระ และ ทำการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกับตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์อีกครั้งหนึ่งว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใด และมีความสัมพันธ์กันมากน้อยแค่ไหน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการใช้ค่า Pearson Correlation

7) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสอบถามปลายเปิด เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) ซึ่งวิเคราะห์จากค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent)

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาล ตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต เทศบาลตำบลลูกแก จำนวน 311 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิตินั้น ผู้วิจัยขอนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย
3. ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย
4. ระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอย
5. ทดสอบสมมติฐาน
6. สร้างตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม
7. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสอบถามปลายเปิด

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำแนกตามสถานภาพทางประชากร, สถานภาพทางเศรษฐกิจ, สถานภาพทางสังคม และสถานภาพทางการเมือง จำนวน 311 คน ดังนี้ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	N = 311 คน	
	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทางประชากร		
(1) เพศ		
ชาย	123	39.5
หญิง	188	60.5
(2) อายุ		
25 ปี และต่ำกว่า	28	9
26 – 35 ปี	48	15.4
36-45 ปี	79	25.4
46 – 55 ปี	79	25.4
56-65 ปี	67	21.5
66 ปี ขึ้นไป	10	3.2
(3) ระดับการศึกษา		
ไม่เกินประถมศึกษา	111	35.7
มัธยมศึกษา/ปวท.	87	28
อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	41	13.2
ปริญญาตรี	69	22.2
ปริญญาโทและสูงกว่า	3	1
(4) ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย		
น้อย	52	16.7
ปานกลาง	204	65.6
มาก	55	17.7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	N = 311 คน	
	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทางเศรษฐกิจ		
(5) ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน		
น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	116	37.3
10,001 – 30,000 บาทต่อเดือน	130	41.8
30,001 – 50,000 บาทต่อเดือน	47	15.1
50,001 บาท ต่อเดือน ขึ้นไป	18	5.8
สถานภาพทางสังคม		
(6) อาชีพหลักของครัวเรือน		
เกษตรกร / ปลูสัตว์ / ประมง	2	.6
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	203	65.3
รับจ้าง / รับเหมาทั่วไป	51	16.4
ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	24	7.7
พนักงาน / ลูกจ้างบริษัทเอกชน	24	7.7
ไม่ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน / แม่บ้าน)	2	.6
อื่นๆ	5	1.6
(7) ขนาดของครัวเรือน		
1-3 คน	93	29.9
4-6 คน	185	59.5
7 คนขึ้นไป	33	10.6
(8) ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน		
1- 10 ปี	70	22.5
11- 20 ปี	30	9.6
21 – 30 ปี	45	14.5
31 - 40 ปี	49	15.8
41 ปีขึ้นไป	117	37.6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	N = 311 คน	
	จำนวน	ร้อยละ
(9) ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน		
ตั้งที่อยู่อาศัย ริมนนสายหลัก	101	32.5
ตั้งที่อยู่อาศัย ริมหายฝั่งแม่น้ำ	24	7.7
ตั้งที่อยู่อาศัย ในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด	110	35.4
ตั้งที่อยู่อาศัย ในซอยต่างๆ ใกล้ตลาดสด	51	16.4
ตั้งที่อยู่อาศัยในตลาดสด	25	8
(10) การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน		
ไม่ใช่	208	66.9
ใช่	103	33.1
คณะกรรมการชุมชน	52	16.7
อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	40	12.9
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	7	2.3
กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาเทศบาลตำบลลูกแก	38	12.2
กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์	45	14.5
อื่นๆ	40	12.9
(11) ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน		
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน	4	1.3
แทบจะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน	3	1
บางครั้ง ตามความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วม	33	10.6
แทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	56	18
ทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	215	69.1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	N = 311 คน	
	จำนวน	ร้อยละ
(12) การมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน		
ไม่ใช่	286	91.96
ใช่	25	8.04
คณะกรรมการเลือกตั้ง	7	2.25
สมาชิกพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น	10	3.22
อื่นๆ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	8	2.57
(13) ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน		
ทุกครั้ง	283	91
แทบจะทุกครั้ง	17	5.5
บางครั้ง	5	1.6
แทบจะไม่เคยเข้าร่วม	3	1
ไม่เคยเข้าร่วม	3	1

จากตารางที่ 3 พบว่าสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 ส่วนที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 123 คนคิดเป็นร้อยละ 39.5

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี (จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4) และ อายุระหว่าง 46-55 (จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4) เท่ากัน รองลงมาคือ อายุระหว่าง 56-65 ปี (จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5), อายุระหว่าง 26-35 ปี (จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4), อายุระหว่าง 25 ปีและต่ำกว่า (จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9), อายุ 66 ปีขึ้นไป (จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2) ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ไม่เกินประถมศึกษา (จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7) รองลงมาคือ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวท. (จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 28), ระดับปริญญาตรี (จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2), ระดับอนุปริญญา/ปวช./ปวส. (จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2), ระดับปริญญาโทและสูงกว่า (จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1) ตามลำดับ

ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง (จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6) รองลงมาคือ มีความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยในระดับมาก (จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7) และน้อยที่สุดคือ มีความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยในระดับน้อย (จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7)

ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท (จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8) รองลงมา มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน (จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3), มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนระหว่าง 30,001 – 50,001 บาทต่อเดือน (จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1) และ มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 50,001 บาท ขึ้นไป (จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8) ตามลำดับ

อาชีพหลักของครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ครัวเรือนประกอบอาชีพหลักคือ ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว (จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 65.3) รองลงมา ประกอบอาชีพหลักคือ รับจ้าง / รับเหมาทั่วไป (จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4), รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7) และ พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน (จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7) เท่ากัน, อาชีพอื่นๆ (จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6), เกษตรกร/ปศุสัตว์/ประมง (จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6), และ ไม่ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน / แม่บ้าน) (จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6) เท่ากัน ตามลำดับ

ขนาดของครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วง 4-6 คน หมายถึง มีขนาดครัวเรือนปานกลาง (จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5) รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วง 1-3 คน หมายถึง มีขนาดครัวเรือนเล็ก หรือเป็นครอบครัวเดี่ยว (จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9) และน้อยที่สุดคือ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วง 7 คนขึ้นไป หมายถึง มีขนาดครัวเรือนที่ใหญ่ (จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6)

ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแกมาเป็นระยะเวลา 41 ปีขึ้นไป หมายถึง อาศัยอยู่ในชุมชนยาวนานมาก (จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6) รองลงมา ตั้งบ้านเรือน อยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแกมาเป็นระยะเวลา 1-10 ปี หมายถึง อาศัยอยู่ในชุมชนไม่นาน (จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5), ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแกมาเป็นระยะเวลา 31-40 ปี หมายถึง อาศัยอยู่ในชุมชนค่อนข้างนาน (จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8), ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแกมาเป็นระยะเวลา 21-30 ปี หมายถึง อาศัยอยู่ในชุมชนนานปานกลาง (จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5)

และตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแกมาเป็นระยะเวลา 11-20 ปี หมายถึง อาศัยอยู่ในชุมชนก่อนข้างจะไม่นาน (จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6) ตามลำดับ

ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตั้งที่อยู่อาศัยในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด (จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4) รองลงมา ตั้งที่อยู่อาศัยริมถนนแสงชูโต ซึ่งเป็นถนนสายหลัก (จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5), ตั้งที่อยู่อาศัยในซอยต่างๆ ใกล้ตลาดสด (จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4), ตั้งที่อยู่อาศัยในตลาดสด (จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8) และ ตั้งที่อยู่อาศัยริมชายฝั่งแม่น้ำแม่กลอง (จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7) ตามลำดับ

การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน (จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 66.9) ส่วนที่เหลือมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน (จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1) ซึ่งประชาชนที่ดำรงตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน สามารถมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชนได้มากกว่า 1 ตำแหน่ง จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการชุมชน (จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7) รองลงมา ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกลุ่ม฼าปนกิจสงเคราะห์ (จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5), ดำรงตำแหน่งอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) (จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9), ดำรงตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชนอื่นๆ ได้แก่ คณะกรรมการมูลนิธิราชาราช (จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9), ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาเทศบาลตำบลลูกแก (จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2) และดำรงตำแหน่งคณะกรรมการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3) ตามลำดับ

ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันทุกครั้งที่ได้รับ การเชิญ (จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1) รองลงมา ร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันแทบจะทุกครั้งที่ได้รับ การเชิญ (จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18), ร่วมกิจกรรมบางครั้งตามความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วม (จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6), ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3) และแทบจะไม่เคยร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1) ตามลำดับ

การมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน (จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 91.96) ส่วนที่เหลือมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.04) ซึ่ง

ผู้ที่มีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น (จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.22) รองลงมา มีตำแหน่งอื่นๆ เช่น เป็นกำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.57) และน้อยที่สุดคือ เป็นคณะกรรมการเลือกตั้ง (จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25)

ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนทุกครั้ง (จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 91) รองลงมา ร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนแทบจะทุกครั้ง (จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5), ร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนบางครั้ง (จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6), แทบจะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน (จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1) และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน (จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1) ตามลำดับ

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะ	n	Mean	S.D.	ค่าระดับ
1. ความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดขยะมูลฝอย	311	2.09	.469	ปานกลาง
2. ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย	311	2.22	.507	ปานกลาง
3. ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย	311	2.04	.586	ปานกลาง
รวม	311	2.0096	.587	ปานกลาง

ผลการวิจัยภาคศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 2.0096, SD = .587) เมื่อพิจารณาระดับความรู้ในแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ด้านวิธีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย (Mean = 2.22, SD = .507) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มีความรู้ด้านวิธีการลดขยะมูลฝอย (Mean = 2.09, SD = .469) และน้อยที่สุดคือ มีความรู้ด้านวิธีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย (Mean = 2.04, SD = .586)

3. ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก

ความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย	n	Mean	S.D.	ค่าระดับ
1. ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากร	311	3.50	.690	ปานกลาง
2. ความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมบริการจัดเก็บขยะ	311	3.72	.649	มาก
3. ความเหมาะสมของจำนวนภาชนะรองรับขยะ	311	3.29	.891	ปานกลาง
4. ความเหมาะสมของระยะเวลาการจัดเก็บขยะ	311	3.55	.755	มาก
5. ความเหมาะสมของการประชาสัมพันธ์	311	1.63	.788	น้อย
รวม	311	3.14	.434	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.14, S.D. = 0.434) เมื่อพิจารณาโดยจำแนกระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยในแต่ละด้าน พบว่า

ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก อยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านอัตราค่าธรรมเนียมบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยต่อเดือน (Mean = 3.72, S.D. = 0.649) ระยะเวลาการจัดเก็บขยะมูลฝอย (Mean = 3.55, S.D. = 0.755)

ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านจำนวนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอย (Mean = 3.50, S.D. = .690) ด้านจำนวนภาชนะรองรับขยะมูลฝอยในแต่ละครัวเรือน (Mean = 3.29, S.D. = 0.891)

ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นและถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชน (Mean = 1.63, S.D. = 0.788)

4. ระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี

ความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย	n	Mean	S.D.	ค่าระดับ
1. การร่วมกระทำ (Physically involved)	311	3.66	.532	มาก
2. การร่วมคิด (Intellectually involved)	311	3.65	.447	มาก
3. การร่วมรู้สึก (Emotionally involved)	311	3.57	.462	มาก
4. ความเป็นเจ้าของ (Sense of belonging)	311	3.26	.555	ปานกลาง
รวม	311	3.54	.384	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.54, S.D. = .384) เมื่อพิจารณาโดยจำแนกระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในแต่ละด้านพบว่า

ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการร่วมกระทำ (Mean = 3.66, S.D. = .532) ด้านการร่วมคิด (Mean = 3.65, S.D. = .447) ด้านการร่วมรู้สึก (Mean = 3.57, S.D. = .462) ตามลำดับ

ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Mean = 3.26, S.D. = .555)

4.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved)

ความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการร่วมกระทำ (Physically involved)	n	Mean	S.D.	ค่าระดับ
1. ชอบนำเครื่องใช้หรืออุปกรณ์ต่างๆที่เก่าหรือชำรุด มาซ่อมแซมหรือดัดแปลงให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก	311	3.35	.796	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved)	n	Mean	S.D.	ค่าระดับ
2. ชอบใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำซาก ไป แปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (รีไซเคิล) หรือมี ส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล	311	3.52	.774	มาก
3. ชอบใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนซาก บรรจุภัณฑ์หลังจากการบริโภค เช่น น้ำล้าง น้ำขวดแก้ว เป็นต้น	311	3.82	.870	มาก
4. ชอบใช้สินค้าชนิดเติม (Refill) เช่น ผงซักฟอก สบู่เหลว น้ำยาล้างจาน แชมพู สระผม แบบเติมชนิดเติม เป็นต้น	311	3.89	.810	มาก
5. ชอบคัดแยกและเก็บรวบรวมขยะแต่ละ ประเภท เพื่อนำไปขายหรือทิ้งในภาชนะ รองรับขยะ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ประโยชน์ หรือกำจัดต่อไป	311	3.75	.962	มาก
รวม	311	3.66	.532	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.66 , S.D. = .532) เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชอบใช้สินค้าชนิดเติม (Refill) เช่น ผงซักฟอก สบู่เหลว น้ำยาล้างจาน แชมพูสระผม แบบเติมชนิดเติม เป็นต้น (Mean = 3.89 , S.D. = .810) รองลงมาคือ ชอบใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์หลังจากการบริโภค เช่น น้ำล้าง น้ำขวดแก้ว เป็นต้น (Mean = 3.82, S.D. = .870), ชอบคัดแยกและเก็บรวบรวมขยะแต่ละประเภท เพื่อนำไปขายหรือทิ้งในภาชนะรองรับขยะ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ หรือกำจัดต่อไป (Mean = 3.75, S.D. = .962), ชอบใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำซาก ไปแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (รีไซเคิล) หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล (Mean = 3.52, S.D. = .774) และน้อยที่สุด คือ ชอบนำเครื่องใช้หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่เก่าหรือชำรุด มาซ่อมแซมหรือดัดแปลงให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก (Mean = 3.35, S.D. = .796) ตามลำดับ

4.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาล
ตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved)

ความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการร่วมคิด (intellectually involved)	n	Mean	S.D.	ค่าระดับ
1. คิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เช่น คิดที่จะไม่ใช้ กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ ในการบรรจุหรือห่อหุ้มอาหาร	311	3.50	.690	ปานกลาง
2. คิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่สามารถนำไปใช้ได้หลายครั้ง โดยหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง	311	3.60	.697	มาก
3. คิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน โดยหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการซื้อสินค้าชนิดที่มีอายุการใช้งานต่ำหรือตามความทันสมัย	311	3.91	.870	มาก
4. คิดที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ ที่มีขนาด บรรจุภัณฑ์ใหญ่ เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์	311	3.67	.734	มาก
5. คิดที่จะไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น	311	3.57	.746	มาก
รวม	311	3.65	.447	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.65 , S.D. = .447) เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน โดยหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการซื้อสินค้าชนิดที่มีอายุการใช้งานต่ำหรือตามความทันสมัย (Mean = 3.91 , S.D. = .870) รองลงมา คือ คิดที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ ที่มีขนาด บรรจุภัณฑ์ใหญ่ เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่า

เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยนำหนักของผลิตภัณฑ์ (Mean =3.67, S.D. = .734), คิดที่จะเลือกซื้อสินค้าที่สามารถนำไปใช้ได้หลายครั้ง โดยหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Mean =3.60, S.D. = .697), คิดที่จะไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น (Mean =3.57, S.D. = .746) และน้อยที่สุด คือ คิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เช่น คิดที่จะไม่ใช้ ก่อ่งโฟม ถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ ในการบรรจุหรือห่อหุ้มอาหาร (Mean =3.50, S.D. = .690) ตามลำดับ

4.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved)

ความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved)	n	Mean	S.D.	ค่าระดับ
1. รู้สึกไม่พอใจและไม่ซื้อสินค้าจากร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว	311	3.34	.748	ปานกลาง
2. รู้สึกไม่พอใจและคอยตักเตือนเมื่อเห็นสมาชิกภายในครัวเรือน หรือประชาชนทิ้งขยะกันอย่างเกะกะสกปรก ไม่ถูกที่ถูกทาง	311	3.89	.713	มาก
3. รู้สึกไม่พอใจและคอยตักเตือนในเวลาที่สมาชิกครัวเรือนนำขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ หรือสามารถนำไปขายได้ ไปทิ้งลงในถังขยะร่วมกับขยะประเภทอื่นๆ	311	3.77	.681	มาก
4. รู้สึกเต็มใจและยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับเทศบาลตำบลในการร่วมวางแผน, ร่วมดำเนินการ และร่วม ประเมินติดตาม เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างจริงจัง	311	3.89	.696	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved)	n	Mean	S.D.	ค่าระดับ
5. รู้สึกไม่พอใจหรือไม่สบายใจ ที่ตนเอง ขาดโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการ จัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่ เกิดขึ้นในปัจจุบัน	311	2.98	.959	ปานกลาง
รวม	311	3.57	.462	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วม
รู้สึก (Emotionally involved) อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.57, S.D. = .462) เมื่อเปรียบเทียบเป็นราย
ข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ รู้สึกไม่พอใจและคอยดักเตือน เมื่อเห็นสมาชิกภายใน
ครัวเรือน หรือประชาชนที่งขะกั้นอย่างเคลื่อนไหวไม่ถูกที่ถูกทาง (Mean = 3.89, S.D. = .713)
และรู้สึกเต็มใจและยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับเทศบาลตำบลในการร่วมวางแผน, ร่วมดำเนินการ
และร่วมประเมินติดตาม เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างจริงจัง (Mean = 3.89
, S.D. = .696) เท่ากัน รองลงมา รู้สึกไม่พอใจและคอยดักเตือน ในเวลาที่สมาชิกครัวเรือนนำขยะที่
สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ หรือสามารถนำไปขายได้ ไปทิ้งลงในถังขยะร่วมกับขยะ
ประเภทอื่นๆ (Mean = 3.77, S.D. = .681), รู้สึกไม่พอใจและไม่ซื้อสินค้าจากร้านค้าที่กักเก็บและ
จำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว (Mean = 3.34,
S.D. = .748) และน้อยที่สุด คือ รู้สึกไม่พอใจหรือไม่สบายใจ ที่ตนเองขาดโอกาสในการเข้าไปมี
ส่วนร่วม ในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (Mean = 2.98, S.D. =
.959) ตามลำดับ

4.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขต
เทศบาลตำบลลูกแก อำเภอนาทม จังหัดกาญจนบุรี ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging)	n	Mean	S.D.	ค่าระดับ
1. เก็บขยะมูลฝอยที่ตกอยู่บนทางเท้าหรือ สถานที่สาธารณะ ไปทิ้งยังภาชนะรองรับ ขยะ ทุกครั้ง	311	3.46	.756	ปานกลาง
2. คอยเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหา ผลกระทบจากขยะมูลฝอย ที่ชุมชนกำลัง ประสบอยู่ ให้กับเทศบาลตำบลหรือ หน่วยงานภาครัฐ ได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง	311	2.89	.851	ปานกลาง
3. คอยแนะนำ สั่งสอน สมาชิกครัวเรือน และ มีบทบาทในการเป็นส่วนหนึ่งที่สร้าง ความสวยงามและความน่าอยู่ของชุมชนที่ ท่านอาศัยอยู่ ด้วยการเก็บกวาดหน้าบ้านให้ สะอาดน่ามอง	311	3.85	.745	มาก
4. คอยสอดส่องดูแลป้องกัน ไม่ให้สิ่งของ และสถานที่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน เสียหาย โดยแจ้งข้อมูลปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ให้เทศบาลทราบเป็นประจำ	311	3.22	.892	ปานกลาง
5. เข้าร่วมประชาสังคม เพื่อวางแผน คิดค้น ปัญหา และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้าน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นอย่าง จริงจัง อยู่เป็นประจำ	311	2.87	.842	ปานกลาง
รวม	311	3.26	.555	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่าระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านความเป็น
เจ้าของชุมชน (Sense of belonging) อยู่ในระดับปานกลาง (Mean =3.26 , S.D. = .555) เมื่อ
เปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่คอยแนะนำ สั่งสอน สมาชิกครัวเรือน
และ มีบทบาทในการเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความสวยงามและความน่าอยู่ของชุมชนที่ ตนเองอาศัยอยู่

ด้วยการเก็บกวาดหน้าบ้านให้สะอาดน่ามอง (Mean = 3.85 , S.D. = .745) รองลงมา คือ เก็บขยะมูลฝอยที่ตกอยู่บนทางเท้าหรือสถานที่สาธารณะ ไปทิ้งยังภาชนะรองรับขยะ ทุกครั้ง (Mean = 3.46, S.D. = .756), คอยสอดส่องดูแล ป้องกัน ไม่ให้สิ่งของและสถานที่สาธารณะประโยชน์ ของชุมชนเสียหาย โดยแจ้งข้อมูลปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ให้เทศบาลทราบเป็นประจำ (Mean =3.22, S.D. = .892), คอยเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาผลกระทบจากขยะมูลฝอย ที่ชุมชนกำลังประสบอยู่ ให้กับเทศบาลตำบลหรือหน่วยงานภาครัฐ ได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง (Mean = 2.89, S.D. = .851) และน้อยที่สุด คือ เข้าร่วมประชาสังคม เพื่อวางแผน คิดค้นปัญหา และหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง อยู่เป็นประจำ (Mean = 2.87, S.D. = .842) ตามลำดับ

5. ทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานหลัก (H0): ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานที่ 1.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานหลัก (H0): ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานที่ 1.2ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานหลัก (H0): ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานที่ 1.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานที่ 1.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างไปตามเพศ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามเพศ

ตารางที่ 11 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามเพศ

ตัวแปรตาม	เพศ	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	ชาย	123	3.58	.412	2.395	.123	ไม่แตกต่าง
	หญิง	188	3.51	.363			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วมกระทำ	ชาย	123	3.65	.565	.173	.678	ไม่แตกต่าง
	หญิง	188	3.67	.511			
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	ชาย	123	3.73	.477	6.663	.010*	แตกต่าง
	หญิง	188	3.60	.420			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	ชาย	123	3.61	.489	1.557	.213	ไม่แตกต่าง
	หญิง	188	3.55	.443			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็นเจ้าของชุมชน	ชาย	123	3.32	.540	2.482	.116	ไม่แตกต่าง
	หญิง	188	3.22	.562			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) (Sig. = .123), ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .678), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. = .213) และด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. = .116) ไม่แตกต่างกันตามเพศ อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. = .010) แตกต่างไปตามเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ โดยพบว่า เพศชาย (Mean = 3.73) มีระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) มากกว่าเพศหญิง (Mean = 3.60)

สมมติฐานที่ 2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.4 สมมติฐานการวิจัย : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างไปตามอายุ

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามอายุ

ตารางที่ 12 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามอายุ

ตัวแปรตาม	อายุ	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	25ปี และต่ำกว่า	28	3.20	.228	7.478	.000*	แตกต่าง
	26 – 35 ปี	48	3.54	.378			
	36-45 ปี	79	3.50	.379			
	46 – 55 ปี	79	3.67	.422			
	56-65 ปี	67	3.53	.323			
	66 ปี ขึ้นไป	10	3.71	.255			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วมกระทำ	25ปี และต่ำกว่า	28	3.40	.365	1.895	.095	ไม่แตกต่าง
	26 – 35 ปี	48	3.70	.525			
	36-45 ปี	79	3.68	.559			
	46 – 55 ปี	79	3.74	.551			
	56-65 ปี	67	3.63	.515			
	66 ปี ขึ้นไป	10	3.74	.582			
	รวม	311	3.66	.532			

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	อายุ	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
การร่วมคิด	25ปี และต่ำกว่า	28	3.27	.279	7.398	.000*	แตกต่าง
	26 – 35 ปี	48	3.60	.489			
	36-45 ปี	79	3.59	.472			
	46 – 55 ปี	79	3.81	.440			
	56-65 ปี	67	3.71	.356			
	66 ปี ขึ้นไป	10	3.70	.356			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	25ปี และต่ำกว่า	28	3.28	.443	4.738	.000*	แตกต่าง
	26 – 35 ปี	48	3.60	.438			
	36-45 ปี	79	3.53	.435			
	46 – 55 ปี	79	3.70	.494			
	56-65 ปี	67	3.53	.444			
	66 ปี ขึ้นไป	10	3.86	.165			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็นเจ้าของชุมชน	25ปี และต่ำกว่า	28	2.86	.393	5.654	.000*	แตกต่าง
	26 – 35 ปี	48	3.28	.457			
	36-45 ปี	79	3.19	.459			
	46 – 55 ปี	79	3.44	.617			
	56-65 ปี	67	3.23	.613			
	66 ปี ขึ้นไป	10	3.54	.517			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. =.095) ไม่แตกต่างไปตามอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) (Sig. = .000), ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. =.000), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. =.000) และด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. =.000) แตกต่างไปตามอายุ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผล
ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูล
ฝอยชุมชน จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

	อายุ	Mean	25ปี และต่ำกว่า	26 – 35 ปี	36-45 ปี	46 – 55 ปี	56-65 ปี	66 ปี ขึ้นไป
			3.2036	3.5438	3.4975	3.6722	3.5269	3.71
ความ เข้มแข็ง ของ ประชาชน	25ปี และต่ำกว่า	3.2036	-	.3402*	.2939*	.4686*	.3233*	.5064*
	26 – 35ปี	3.5438		-	.0463	.1284	.0169	.1662
	36-45ปี	3.4975			-	.1747	.0294	.2125
	46 – 55ปี	3.6722				-	.1453	.0378
	56-65ปี	3.5269					-	.1831
	66 ปี ขึ้นไป	3.71						-
การร่วม คิด	อายุ	Mean	25ปี และต่ำกว่า	26 – 35 ปี	36-45 ปี	46 – 55 ปี	56-65 ปี	66 ปี ขึ้นไป
			3.27	3.60	3.59	3.81	3.71	3.70
	25ปี และต่ำกว่า	3.27	-	.32	.32*	.54*	.44*	.43
	26 – 35ปี	3.60		-	.00	.21	.11	.10
	36-45ปี	3.59			-	.22	.12	.11
	46 – 55ปี	3.81				-	.10	.11
	56-65ปี	3.71					-	.01
66ปี ขึ้นไป	3.70						-	

ตารางที่ 13 (ต่อ)

	อายุ	Mean	25ปี และต่ำกว่า	26 – 35 ปี	36-45 ปี	46 – 55 ปี	56-65 ปี	66 ปี ขึ้นไป
			3.28	3.60	3.53	3.70	3.53	3.86
การร่วม รู้สึก	25ปี และต่ำกว่า	3.28	-	.33	.26	.42*	.26	.58*
	26 – 35ปี	3.60		-	.07	.09	.07	.26
	36-45 ปี	3.53			-	.16	.00	.33
	46 – 55ปี	3.70				-	.16	.16
	56-65 ปี	3.53					-	.33
	66 ปี ขึ้นไป	3.86						-
ความ เป็น เจ้าของ ชุมชน	อายุ	Mean	25ปี และต่ำกว่า	26 – 35 ปี	36-45 ปี	46 – 55 ปี	56-65 ปี	66 ปี ขึ้นไป
			2.86	3.28	3.19	3.44	3.23	3.54
	25ปี และต่ำกว่า	2.86	-	.41	.32	.57*	.37	.68*
	26 – 35ปี	3.28			.09	.16	.05	.26
	36-45ปี	3.19			-	.25	.04	.35
	46 – 55ปี	3.44				-	.21	.10
	56-65ปี	3.23					-	.31
	66ปี ขึ้นไป	3.54						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

จากตารางที่ 13 เมื่อทดสอบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะ

มูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) จำแนกตามอายุเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุต่างๆ มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 26 – 35 ปี, 36-45 ปี, 46 – 55 ปี, 56-65 ปี และ 66 ปี ขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) มากกว่า กลุ่มอายุ 25 ปี และต่ำกว่า

เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบหลักแต่ละด้าน พบว่า

กลุ่มอายุต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ กลุ่ม

อายุ 36-45 ปี, 46 – 55 ปี, และ 56-65 ปี มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) มากกว่า กลุ่มอายุ 25 ปี และต่ำกว่า

กลุ่มอายุต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 46 – 55 ปี, และ 66 ปีขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) มากกว่า กลุ่มอายุ 25 ปี และต่ำกว่า

กลุ่มอายุต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 46 – 55 ปี และ 66 ปีขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) มากกว่า กลุ่มอายุ 25 ปี และต่ำกว่า

สมมติฐานที่ 3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 3.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 3.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 3.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 3.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 14 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม	ระดับการศึกษา	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	ไม่เกินประถมศึกษา	111	3.50	.382	8.044	.000*	แตกต่าง
	มัธยมศึกษา/ปวท.	87	3.44	.333			
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	41	3.50	.378			
	ปริญญาตรี	69	3.72	.377			
	ปริญญาโทและสูงกว่า	3	4.08	.404			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วมกระทำ	ไม่เกินประถมศึกษา	111	3.66	.573	4.119	.003*	แตกต่าง
	มัธยมศึกษา/ปวท.	87	3.53	.429			
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	41	3.64	.474			
	ปริญญาตรี	69	3.83	.550			
	ปริญญาโทและสูงกว่า	3	4.27	.945			
	รวม	311	3.66	.532			

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ระดับการศึกษา	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบ สมมติฐาน
การร่วมคิด	ไม่เกินประถมศึกษา	111	3.60	.454	4.211	.002*	แตกต่าง
	มัธยมศึกษา/ปวท.	87	3.59	.416			
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	41	3.60	.432			
	ปริญญาตรี	69	3.81	.444			
	ปริญญาโทและสูงกว่า	3	4.13	.416			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	ไม่เกินประถมศึกษา	111	3.46	.424	12.451	.000*	แตกต่าง
	มัธยมศึกษา/ปวท.	87	3.49	.393			
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	41	3.54	.511			
	ปริญญาตรี	69	3.88	.435			
	ปริญญาโทและสูงกว่า	3	4.07	.503			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็น เจ้าของชุมชน	ไม่เกินประถมศึกษา	111	3.27	.592	2.635	.034*	แตกต่าง
	มัธยมศึกษา/ปวท.	87	3.14	.541			
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	41	3.24	.476			
	ปริญญาตรี	69	3.37	.532			
	ปริญญาโทและสูงกว่า	3	3.87	.231			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) (Sig. =.000), ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .003), ด้านการร่วมคิด(Intellectually involved) (Sig. =.002), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. =.000) และ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. =.034) แตกต่างไปตามระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

	ระดับการศึกษา	Mean	ไม่เกิน	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา /	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
			ประถมศึกษา	/ปวท.	ปวช. /ปวส.		และสูงกว่า
ความเข้มแข็ง ของประชาชน			3.50	3.44	3.50	3.72	4.08
	ไม่เกินประถมศึกษา	3.50	-	.0587	.0069	.2255*	.5878
	มัธยมศึกษา/ปวท.	3.44		-	.0657	.2842*	.6466
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	3.50			-	.2186	.5809
	ปริญญาตรี	3.72				-	.3623
	ปริญญาโท และสูงกว่า	4.08					-
การร่วมกระทำ	ระดับการศึกษา	Mean	ไม่เกิน	มัธยมศึกษา/ ปวท.	อนุปริญญา / ปวช. /ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท และสูงกว่า
			3.66	3.53	3.64	3.83	4.27
	ไม่เกินประถมศึกษา	3.66	-	.12	.02	.17	.61
	มัธยมศึกษา/ปวท.	3.53		-	.11	.30*	.73
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	3.64			-	.19	.63
	ปริญญาตรี	3.83				-	.44
ปริญญาโท และสูงกว่า	4.27					-	
การร่วมคิด	ระดับการศึกษา	Mean	ไม่เกิน	มัธยมศึกษา/ ปวท.	อนุปริญญา / ปวช. /ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท และสูงกว่า
			3.60	3.59	3.60	3.81	4.13
	ไม่เกินประถมศึกษา	3.60	-	.02	.01	.21*	.53
	มัธยมศึกษา/ปวท.	3.59		-	.01	.23*	.55
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	3.60			-	.22	.54
	ปริญญาตรี	3.81				-	.32
ปริญญาโท และสูงกว่า	4.13					-	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

	ระดับการศึกษา	Mean	ไม่เกิน ประถมศึกษ	มัธยมศึกษา/ ปวท.	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท และสูงกว่า
			3.46	3.49	3.54	3.88	4.07
การร่วมรู้สึก	ไม่เกินประถมศึกษา	3.46	-	.03	.08	.42*	.61
	มัธยมศึกษา/ปวท.	3.49		-	.05	.39*	.58
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	3.54			-	.34*	.53
	ปริญญาตรี	3.88				-	.19
	ปริญญาโท และสูงกว่า	4.07					-
ความเป็น เจ้าของชุมชน	ระดับการศึกษา	Mean	ไม่เกิน ประถมศึกษ	มัธยมศึกษา/ ปวท.	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท และสูงกว่า
			3.27	3.14	3.24	3.37	3.87
	ไม่เกินประถมศึกษา	3.27	-	.13	.03	.10	.60
	มัธยมศึกษา/ปวท.	3.14		-	.10	.23	.73
	อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.	3.24			-	.13	.63
	ปริญญาตรี	3.37				-	.50
ปริญญาโท และสูงกว่า	3.87					-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 เมื่อทดสอบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (People empowerment) มากกว่า กลุ่มจบการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา และกลุ่มมัธยมศึกษา/ปวท.

เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน พบว่า

กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่

ได้แก่ กลุ่มจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) มากกว่า กลุ่มจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวท.

กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ได้แก่ กลุ่มจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) มากกว่า กลุ่มจบการศึกษาระดับอนุปริญญา และกลุ่มมัธยมศึกษา/ปวท.

กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ได้แก่ กลุ่มจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) มากกว่า กลุ่มจบการศึกษาระดับอนุปริญญา, กลุ่มจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวท. และ กลุ่มจบการศึกษาระดับอนุปริญญา / ปวช. / ปวส.

ไม่พบรายคู่ใดที่มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานที่ 4.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานที่ 4.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างกันไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานที่ 4.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างกันไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานที่ 4.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างกันไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 16 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

ตัวแปรตาม	ระดับความรู้	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	น้อย	52	3.38	.32966	40.983	.000*	แตกต่าง
	ปานกลาง	204	3.48	.33405			
	มาก	55	3.91	.38189			
	รวม	311	3.54	.38382			

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ระดับความรู้	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
การร่วมกระทำ	น้อย	52	3.40	.630	30.944	.000*	แตกต่าง
	ปานกลาง	204	3.61	.452			
	มาก	55	4.10	.458			
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	น้อย	52	3.57	.348	14.542	.000*	แตกต่าง
	ปานกลาง	204	3.59	.441			
	มาก	55	3.93	.451			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	น้อย	52	3.41	.392	21.425	.000*	แตกต่าง
	ปานกลาง	204	3.53	.418			
	มาก	55	3.91	.523			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็นเจ้าของชุมชน	น้อย	52	3.12	.536	22.865	.000*	แตกต่าง
	ปานกลาง	204	3.17	.496			
	มาก	55	3.68	.586			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) (Sig. = .000), ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .000), ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. = .000), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. = .000) และ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. = .000) แตกต่างไปตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย เป็นรายคู่

	ระดับความรู้	Mean	น้อย	ปานกลาง	มาก
			3.38	3.48	3.91
ความเข้มแข็งของประชาชน	น้อย	3.38	-	.1005	.5304*
	ปานกลาง	3.48		-	.4299*
	มาก	3.91			-
	Mean				
การร่วมกระทำ	ระดับความรู้	Mean	น้อย	ปานกลาง	มาก
			3.40	3.61	4.10
	น้อย	3.40	-	.21*	.70*
	ปานกลาง	3.61		-	.49*
การร่วมคิด	ระดับความรู้	Mean	น้อย	ปานกลาง	มาก
			3.57	3.59	3.93
	น้อย	3.57	-	.02	.36*
	ปานกลาง	3.59		-	.34*
การร่วมรู้ลึก	ระดับความรู้	Mean	น้อย	ปานกลาง	มาก
			3.41	3.53	3.91
	น้อย	3.41	-	.12	.50*
	ปานกลาง	3.53		-	.39*
ความเป็นเจ้าของชุมชน	ระดับความรู้	Mean	น้อย	ปานกลาง	มาก
			3.12	3.17	3.68
	น้อย	3.12	-	.05	.56*
	ปานกลาง	3.17		-	.51*
	มาก	3.68			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 17 เมื่อทดสอบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยในระดับมาก มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามระดับรายได้รวมต่อเดือน
ของครัวเรือน

ตารางที่ 18 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
จำแนกตามระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน

ตัวแปรตาม	ระดับรายได้รวมต่อ เดือนของครัวเรือน	n	Mean	S.D.	F	sig	ทดสอบ สมมติฐาน
ความเข้มแข็ง ของประชาชน	น้อยกว่า10,000	116	3.38	.371	15.461	.000*	แตกต่าง
	10,001 – 30,000	130	3.58	.333			
	30,001 – 50,000	47	3.77	.356			
	50,001 ขึ้นไป	18	3.67	.462			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วมกระทำ	น้อยกว่า10,000	116	3.51	.526	6.441	.000*	แตกต่าง
	10,001 – 30,000	130	3.70	.491			
	30,001 – 50,000	47	3.86	.551			
	50,001 ขึ้นไป	18	3.86	.581			
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	น้อยกว่า10,000	116	3.48	.434	14.743	.000*	แตกต่าง
	10,001 – 30,000	130	3.67	.388			
	30,001 – 50,000	47	3.90	.417			
	50,001 ขึ้นไป	18	3.92	.554			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	น้อยกว่า10,000	116	3.39	.442	12.495	.000*	แตกต่าง
	10,001 – 30,000	130	3.63	.439			
	30,001 – 50,000	47	3.82	.405			
	50,001 ขึ้นไป	18	3.67	.485			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็น เจ้าของชุมชน	น้อยกว่า10,000	116	3.12	.516	5.619	.001*	แตกต่าง
	10,001 – 30,000	130	3.30	.569			
	30,001 – 50,000	47	3.49	.529			
	50,001 ขึ้นไป	18	3.23	.554			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) (Sig. =.000), ด้านการร่วมกระทำ (physically involved) (Sig. =.000), ด้านการร่วมคิด (intellectually involved) (Sig. =.000), ด้านการร่วมรู้สึก (emotionally involved) (Sig. =.000) และ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (sense of belonging) (Sig. = .001) แตกต่างไปตามระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนเป็นรายคู่

ความเข้มแข็งของประชาชน	ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน	Mean	10,001 – 30,000	10,001 – 30,000	30,001 – 50,000	50,001ขึ้นไป
			3.46	3.49	3.54	3.88
	น้อยกว่า10,000	3.46		.2007*	.3901*	.2936*
	10,001 – 30,000	3.49		-	.1894*	.0929
	30,001 – 50,000	3.54			-	.0965
	50,001 ขึ้นไป	3.88				-
การร่วมกระทำ	ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน	Mean	10,001 – 30,000	10,001 – 30,000	30,001 – 50,000	50,001ขึ้นไป
			3.51	3.70	3.86	3.86
	น้อยกว่า10,000	3.51		.19*	.34*	.34
	10,001 – 30,000	3.70		-	.15	.15
	30,001 – 50,000	3.86			-	.00
	50,001 ขึ้นไป	3.86				-
การร่วมคิด	ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน	Mean	10,001 – 30,000	10,001 – 30,000	30,001 – 50,000	50,001ขึ้นไป
			3.48	3.67	3.90	3.92
	น้อยกว่า10,000	3.48		.20*	.42*	.45*
	10,001 – 30,000	3.67		-	.22*	.25
	30,001 – 50,000	3.90			-	.02
	50,001 ขึ้นไป	3.92				-
การร่วมรู้สึก	ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน	Mean	10,001 – 30,000	10,001 – 30,000	30,001 – 50,000	50,001ขึ้นไป
			3.48	3.67	3.90	3.92
	น้อยกว่า10,000	3.48		.24*	.43*	.27
	10,001 – 30,000	3.67		-	.19	.03
	30,001 – 50,000	3.90			-	.15
	50,001 ขึ้นไป	3.92				-

ตารางที่ 19 (ต่อ)

	ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน	Mean	10,001 – 30,000	10,001 – 30,000	30,001 – 50,000	50,001 ขึ้นไป
			3.12	3.30	3.49	3.23
ความเป็นเจ้าของชุมชน	น้อยกว่า 10,000	3.12	-	.18	.37*	.11
	10,001 – 30,000	3.30		-	.19	.06
	30,001 – 50,000	3.49			-	.26
	50,001 ขึ้นไป	3.23				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) จำแนกตามระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนเป็นรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาท, 30,001 – 50,000 บาท และ 50,001 ขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) มากกว่า กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนน้อยกว่า 10,000 บาท กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 30,001 – 50,000 บาท มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) มากกว่า กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาท

เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบหลักแต่ละด้าน พบว่า

กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาท และ 30,001 – 50,000 บาท มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (physically involved) มากกว่า กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนน้อยกว่า 10,000 บาท

กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาท , 30,001 – 50,000 บาท และ 50,001 บาทขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) มากกว่ากลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนน้อยกว่า 10,000 บาท กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 30,001 – 50,000 บาท มีระดับ

ความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) มากกว่า กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน น้อยกว่า 10,000 บาท และ 10,001 – 30,000 บาท

กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาท และ 30,001 – 50,000 บาท มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก

(Emotionally involved) มากกว่ากลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน น้อยกว่า 10,000 บาท

กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนต่างๆ มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับรายได้ 30,001 – 50,000 บาท มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) มากกว่ากลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน น้อยกว่า 10,000 บาท

สมมติฐานที่ 6 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 6.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 6.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 6.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 6.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน

ตารางที่ 20 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามอาชีพหลักของครัวเรือน

ตัวแปรตาม	อาชีพหลักของครัวเรือน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	เกษตรกร / ปศุสัตว์ / ประมง	2	3.00	.49497	3.976	.001*	แตกต่าง
	ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	203	3.51	.38151			
	รับจ้าง / รับเหมาทั่วไป	51	3.47	.30003			
	รับราชการ/ งานรัฐวิสาหกิจ	24	3.76	.28463			
	พนักงาน / ลูกจ้างบริษัทเอกชน	24	3.73	.46602			
	ไม่ประกอบอาชีพ	2	3.10	.35355			
	อื่นๆ	5	3.50	.55114			
รวม	311	3.54	.38382				
การร่วมกระทำ	เกษตรกร / ปศุสัตว์ / ประมง	2	3.20	.849	2.417	.027*	แตกต่าง
	ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	203	3.62	.533			
	รับจ้าง / รับเหมาทั่วไป	51	3.64	.454			
	รับราชการ/ งานรัฐวิสาหกิจ	24	3.85	.446			
	พนักงาน / ลูกจ้างบริษัทเอกชน	24	3.96	.618			
	ไม่ประกอบอาชีพ	2	3.30	.990			
	อื่นๆ	5	3.68	.502			
รวม	311	3.66	.532				

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	อาชีพหลักของครัวเรือน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
การร่วมคิด	เกษตรกร / ปศุสัตว์ / ประมง	2	3.00	.566	1.920	.077	ไม่แตกต่าง
	ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	203	3.65	.451			
	รับจ้าง / รับเหมาทั่วไป	51	3.58	.419			
	รับราชการ/ งานรัฐวิสาหกิจ	24	3.72	.282			
	พนักงาน / ลูกจ้างบริษัทเอกชน	24	3.83	.545			
	ไม่ประกอบอาชีพ	2	3.30	.424			
	อื่นๆ	5	3.52	.438			
รวม	311	3.65	.447				
การร่วมรู้สึก	เกษตรกร / ปศุสัตว์ / ประมง	2	3.00	.283	4.967	.000*	แตกต่าง
	ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	203	3.54	.467			
	รับจ้าง / รับเหมาทั่วไป	51	3.50	.372			
	รับราชการ/ งานรัฐวิสาหกิจ	24	3.97	.305			
	พนักงาน / ลูกจ้างบริษัทเอกชน	24	3.74	.506			
	ไม่ประกอบอาชีพ	2	3.20	.000			
	อื่นๆ	5	3.48	.559			
รวม	311	3.57	.462				
ความเป็นเจ้าของชุมชน	เกษตรกร / ปศุสัตว์ / ประมง	2	2.80	.283	1.881	.084	ไม่แตกต่าง
	ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	203	3.25	.553			
	รับจ้าง / รับเหมาทั่วไป	51	3.16	.499			
	รับราชการ/ งานรัฐวิสาหกิจ	24	3.49	.479			
	พนักงาน / ลูกจ้างบริษัทเอกชน	24	3.37	.622			
	ไม่ประกอบอาชีพ(พ่อบ้าน/แม่บ้าน)	2	2.60	.000			
	อื่นๆ	5	3.32	.934			
รวม	311	3.26	.555				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าประชาชนมีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด(Intellectually involved) (Sig. = .077) และด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. = .084) ไม่แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) (Sig. =.001), ด้านการร่วมกระทำ

(Physically involved) (Sig. = .027), ด้านการร่วมรู้สึก(Emotionally involved) (Sig. = .000) แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามอาชีพหลักของครัวเรือน เป็นรายคู่

	อาชีพหลัก	Mean	เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้าง	ราชการ วิสาหกิจ	ลูกจ้าง เอกชน	ไม่มีอาชีพ	อื่นๆ
ความเข้มแข็งของ ประชาชน			3.00	3.51	3.47	3.76	3.73	3.10	3.50
	เกษตรกร	3.00		.5138	.4706	.7583	.7250	.1000	.5000
	ค้าขาย	3.51		-	.0432	.2445	.2112	.4138	.0138
	รับจ้าง	3.47			-	.2877	.2544	.3706	.0294
	ราชการ/วิสาหกิจ	3.76				-	.0333	.6583	.2583
	ลูกจ้างเอกชน	3.73					-	.6250	.2250
	ไม่มีอาชีพ	3.10						-	.4000
	อื่นๆ	3.50							-
การร่วมกระทำ	อาชีพหลัก	Mean	เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้าง	ราชการ วิสาหกิจ	ลูกจ้าง เอกชน	ไม่มีอาชีพ	อื่นๆ
			3.20	3.62	3.64	3.85	3.96	3.30	3.68
	เกษตรกร	3.20		.42	.44	.65	.76	.10	.48
	ค้าขาย	3.62		-	.01	.23	.34	.32	.06
	รับจ้าง	3.64			-	.21	.32	.34	.04
	ราชการ/วิสาหกิจ	3.85				-	.11	.55	.17
	ลูกจ้างเอกชน	3.96					-	.66	.28
	ไม่มีอาชีพ	3.30						-	.38
อื่นๆ	3.68							-	
การร่วมรู้สึก	อาชีพหลัก	Mean	เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้าง	ราชการ วิสาหกิจ	ลูกจ้าง เอกชน	ไม่มีอาชีพ	อื่นๆ
	เกษตรกร	3.00		.54	.50	.97	.74	.20	.48
	ค้าขาย	3.54		-	.04	.43*	.20	.34	.06
	รับจ้าง	3.50			-	.47*	.24	.30	.02
	ราชการ/วิสาหกิจ	3.97				-	.22	.77	.49
	ลูกจ้างเอกชน	3.74					-	.54	.26
	ไม่มีอาชีพ	3.20						-	.28
อื่นๆ	3.48							-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 เมื่อทดสอบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) จำแนกตามอาชีพหลักของครัวเรือน เป็นรายคู่ ไม่พบรายคู่ใดที่มีระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) และด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และพบว่า กลุ่มที่มีอาชีพหลักของครัวเรือนแตกต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก(Emotionally involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) มากกว่ากลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว และ กลุ่มอาชีพรับจ้าง / รับเหมาทั่วไป

สมมติฐานที่ 7 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 7.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 7.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (intellectually involved) แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 7.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างกันไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 7.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างกันไปตามขนาดของครัวเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันไปตามขนาดของครัวเรือน

ตารางที่ 22 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามขนาดของครัวเรือน

ตัวแปรตาม	ขนาดของครัวเรือน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	1-3 คน	93	3.55	.383	1.297	.275	ไม่แตกต่าง
	4-6 คน	185	3.55	.384			
	7 คนขึ้นไป	33	3.62	.379			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วมกระทำ	1-3 คน	93	3.65	.569	.099	.906	ไม่แตกต่าง
	4-6 คน	185	3.67	.517			
	7 คนขึ้นไป	33	3.70	.520			
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	1-3 คน	93	3.60	.406	1.490	.227	ไม่แตกต่าง
	4-6 คน	185	3.65	.472			
	7 คนขึ้นไป	33	3.76	.409			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	1-3 คน	93	3.63	.475	1.109	.331	ไม่แตกต่าง
	4-6 คน	185	3.54	.458			
	7 คนขึ้นไป	33	3.58	.447			
	รวม	311	3.57	.462			

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ขนาดของครัวเรือน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเป็นเจ้าของชุมชน	1-3 คน	93	3.33	.554	4.692	.010*	แตกต่าง
	4-6 คน	185	3.18	.521			
	7 คนขึ้นไป	33	3.45	.669			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) (Sig. =.275) , ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. =.906) , ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. =.227) , ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. =.331) ไม่แตกต่างกันไปตามขนาดของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. = .010) แตกต่างไปตามขนาดของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) จำแนกตามขนาดของครัวเรือน เป็นรายคู่

ความเป็นเจ้าของชุมชน	ขนาดของครัวเรือน	Mean	1-3 คน	4-6 คน	7 คนขึ้นไป
				3.33	3.18
ความเป็นเจ้าของชุมชน	1-3 คน	3.33	-	.15	.12
	4-6 คน	3.18		-	.27*
	7 คนขึ้นไป	3.45			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 23 เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) จำแนกตามขนาดของครัวเรือนเป็นรายคู่พบว่า กลุ่มที่มีขนาดของครัวเรือนต่างๆ มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความ

เป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีขนาดของครัวเรือน 7 คน ขึ้นไป มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) มากกว่ากลุ่มที่มีขนาดของครัวเรือน 4-6 คน

สมมติฐานที่ 8 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม(People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม(People empowerment) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานที่ 8.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานที่ 8.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานที่ 8.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานที่ 8.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างกันไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

ตารางที่ 24 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

จำแนกตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน

ตัวแปรตาม	ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	1- 10 ปี	70	3.33	.365	8.591	.000*	แตกต่าง
	11- 20 ปี	30	3.44	.351			
	21 - 30 ปี	45	3.57	.377			
	31 - 40 ปี	49	3.62	.290			
	41 ปีขึ้นไป	117	3.63	.394			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วมกระทำ	1- 10 ปี	70	3.53	.420	2.407	.050*	แตกต่าง
	11- 20 ปี	30	3.55	.777			
	21 - 30 ปี	45	3.68	.584			
	31 - 40 ปี	49	3.72	.416			
	41 ปีขึ้นไป	117	3.75	.526			
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	1- 10 ปี	70	3.42	.488	9.709	.000*	แตกต่าง
	11- 20 ปี	30	3.47	.381			
	21 - 30 ปี	45	3.70	.462			
	31 - 40 ปี	49	3.77	.309			
	41 ปีขึ้นไป	117	3.76	.419			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	1- 10 ปี	70	3.36	.471	6.369	.000*	แตกต่าง
	11- 20 ปี	30	3.47	.384			
	21 - 30 ปี	45	3.70	.468			
	31 - 40 ปี	49	3.62	.409			
	41 ปีขึ้นไป	117	3.66	.453			
	รวม	311	3.57	.462			

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเป็นเจ้าของชุมชน	1- 10 ปี	70	3.03	.396	4.904	.001*	แตกต่าง
	11- 20 ปี	30	3.28	.514			
	21 – 30 ปี	45	3.20	.544			
	31 - 40 ปี	49	3.35	.516			
	41 ปีขึ้นไป	117	3.37	.626			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 24 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) (Sig. =.000), ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .050), ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. =.000), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. =.000) และ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. = .001) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนจำแนกตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือนเป็นรายคู่

	ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน	Mean	1 – 10 ปี	11 – 20 ปี	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
			3.33	3.44	3.57	3.62	3.64
ความเข้มแข็งของประชาชน	1 – 10 ปี	3.33	-	.1098	.2353*	.2817*	.3006*
	11 – 20 ปี	3.44	-	-	.1256	.1720	.1909
	21 – 30 ปี	3.57	-	-	-	.0464	.0653
	31 – 40 ปี	3.62	-	-	-	-	.0189
	41 ปีขึ้นไป	3.64	-	-	-	-	-
	รวม	3.33	3.44	3.57	3.62	3.64	
การร่วมกระทำ	ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน	Mean	1 – 10 ปี	11 – 20 ปี	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
			3.53	3.55	3.68	3.72	3.75
	1 – 10 ปี	3.53	-	.02	.15	.19	.22
	11 – 20 ปี	3.55	-	-	.13	.18	.20
	21 – 30 ปี	3.68	-	-	-	.05	.07
	31 – 40 ปี	3.72	-	-	-	-	.02
	41 ปีขึ้นไป	3.75	-	-	-	-	-

ตารางที่ 25 (ต่อ)

การร่วมคิด	ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน	Mean	1 – 10 ปี	11 – 20 ปี	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
			3.42	3.47	3.70	3.77	3.76
	1 – 10 ปี	3.42	-	.06	.28*	.35*	.35*
	11 – 20 ปี	3.47		-	.22	.29	.29*
	21 – 30 ปี	3.70			-	.07	.06
	31 – 40 ปี	3.77				-	.00
	41 ปีขึ้นไป	3.76					-
การร่วมรู้สึก	ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน	Mean	1 – 10 ปี	11 – 20 ปี	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
			3.36	3.47	3.70	3.62	3.66
	1 – 10 ปี	3.36	-	.11	.33*	.26	.30*
	11 – 20 ปี	3.47		-	.22	.15	.19
	21 – 30 ปี	3.70			-	.08	.04
	31 – 40 ปี	3.62				-	.04
	41 ปีขึ้นไป	3.66					-
ความเป็นเจ้าของชุมชน	ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน	Mean	1 – 10 ปี	11 – 20 ปี	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
			3.03	3.28	3.20	3.35	3.37
	1 – 10 ปี	3.03	-	.25	.18	.33*	.34*
	11 – 20 ปี	3.28		-	.08	.07	.09
	21 – 30 ปี	3.20			-	.15	.16
	31 – 40 ปี	3.35				-	.02
	41 ปีขึ้นไป	3.37					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 25 เมื่อทดสอบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตาม เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือนแตกต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 21 – 30 ปี, 31 – 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) มากกว่า กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 1 – 10 ปี

เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบหลักแต่ละด้านพบว่า

ไม่พบรายคู่ใด ที่มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือนต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 21 – 30 ปี, 31 – 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) มากกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 1 – 10 ปี กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 41 ปีขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) มากกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 11 – 20 ปี

กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือนต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 21 – 30 ปี และ 41 ปีขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) มากกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 1 – 10 ปี

กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือนต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 31 – 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) มากกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 1 – 10 ปี

สมมติฐานที่ 9 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานที่ 9.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานที่ 9.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานที่ 9.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานที่ 9.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

ตารางที่ 26 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

ตัวแปรตาม	ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ระดับความเข้มแข็งของประชาชน	ริมถนนสายหลัก	101	3.57	.38273	1.470	.211	ไม่แตกต่าง
	ริมชายฝั่งแม่น้ำ	24	3.42	.27933			
	ในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด	110	3.57	.41939			
	ในซอยต่างๆ ใกล้ตลาดสด	51	3.48	.35158			
	ในตลาดสด	25	3.46	.35430			
รวม	311	3.54	.38382				
ระดับการร่วมกระทำ	ริมถนนสายหลัก	101	3.75	.489	1.676	.155	ไม่แตกต่าง
	ริมชายฝั่งแม่น้ำ	24	3.53	.362			
	ในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด	110	3.69	.614			
	ในซอยต่างๆ ใกล้ตลาดสด	51	3.56	.466			
	อยู่อาศัยในตลาดสด	25	3.57	.538			

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
	รวม	311	3.66	.532			
ระดับการร่วม คิด	ริมถนนสายหลัก	101	3.71	.476	.723	.577	ไม่แตกต่าง
	ริมชายฝั่งแม่น้ำ	24	3.63	.371			
	ในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด	110	3.63	.428			
	ในซอยต่างๆ ใกล้ตลาดสด	51	3.59	.427			
	อยู่อาศัยในตลาดสด	25	3.61	.521			
รวม	311	3.65	.447				
ระดับการร่วม รู้สึก	ริมถนนสายหลัก	101	3.58	.504	1.111	.352	ไม่แตกต่าง
	ริมชายฝั่งแม่น้ำ	24	3.50	.391			
	ในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด	110	3.63	.445			
	ในซอยต่างๆ ใกล้ตลาดสด	51	3.49	.458			
	อยู่อาศัยในตลาดสด	25	3.54	.415			
รวม	311	3.57	.462				
ระดับความเป็น เจ้าของชุมชน	ริมถนนสายหลัก	101	3.26	.551	1.758	.137	ไม่แตกต่าง
	ริมชายฝั่งแม่น้ำ	24	3.02	.598			
	ในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด	110	3.32	.565			
	ในซอยต่างๆ ใกล้ตลาดสด	51	3.28	.498			
	อยู่อาศัยในตลาดสด	25	3.14	.555			
รวม	311	3.26	.555				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากตารางที่ 26 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของ

ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) (Sig. = .211), ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .155), ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. = .577), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. = .352) และด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. = .137) ไม่แตกต่างไปตามทำเลที่ตั้งบ้านเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

สมมติฐานที่ 10 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน

สมมติฐานที่ 10.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน

ตารางที่ 27 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามการมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน

ตัวแปรตาม	การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	ไม่ใช่	208	3.48	.368	15.014	.000*	แตกต่าง
	ใช่	103	3.65	.389			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วมกระทำ	ไม่ใช่	208	3.62	.483	4.174	.042*	แตกต่าง
	ใช่	103	3.75	.612			
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	ไม่ใช่	208	3.60	.445	6.569	.011*	แตกต่าง
	ใช่	103	3.74	.439			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	ไม่ใช่	208	3.54	.474	4.459	.036*	แตกต่าง
	ใช่	103	3.65	.428			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็นเจ้าของชุมชน	ไม่ใช่	208	3.15	.488	24.180	.000*	แตกต่าง
	ใช่	103	3.47	.620			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 27 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) (Sig. =.000), ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .042), ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. = .011), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. = .036) และ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. =.000) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ โดยพบว่า ประชาชนที่มีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มากกว่าประชาชนที่ไม่มีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน

สมมติฐานที่ 11 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานที่ 11.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานที่ 11.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างกันไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานที่ 11.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างกันไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานที่ 11.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างกันไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ตารางที่ 28 ความแตกต่างของความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ตัวแปรตาม	ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของ	ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	4	3.61	.217	6.84	.000*	แตกต่าง
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	3	3.67	.058			

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ประชาชน	บางครั้ง ตามความจำเป็น	33	3.34	.330			
	แทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	56	3.38	.399			
	ทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	215	3.60	.371			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วมกระทำ	ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	4	4.00	.327	4.667	.001*	แตกต่างกัน
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	3	3.93	.808			
	บางครั้ง ตามความจำเป็น	33	3.33	.597			
	แทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	56	3.61	.457			
	ทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	215	3.72	.521			
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	4	3.50	.200	5.227	.000*	แตกต่างกัน
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	3	4.07	.115			
	บางครั้ง ตามความจำเป็น	33	3.59	.360			
	แทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	56	3.44	.420			
	ทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	215	3.71	.454			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	4	3.90	.663	4.664	.001*	แตกต่างกัน
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	3	3.53	.231			
	บางครั้ง ตามความจำเป็น	33	3.48	.442			
	แทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	56	3.37	.553			
	ทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	215	3.64	.420			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็นเจ้าของชุมชน	ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	4	3.05	.300	6.075	.000*	แตกต่างกัน
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	3	3.13	.231			
	บางครั้ง ตามความจำเป็น	33	2.94	.462			
	แทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	56	3.09	.582			
	ทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ	215	3.35	.540			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 28 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) (Sig. =.000), ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .001), ด้านการร่วมคิด(Intellectually involved) (Sig. =.000),ด้านการ

ร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. = .001) และด้าน ความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. =.000) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันเป็นรายคู่

ความเข้มแข็งของประชาชน	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			3.6125	3.6667	3.3364	3.3795	3.6037
	ไม่เคย	3.6125	-	.0542	.2761	.2330	.0088
	แทบจะไม่เคย	3.6667		-	.3303	.2872	.0629
	บางครั้ง	3.3364			-	.0431	.2674*
	แทบจะทุกครั้ง	3.3795				-	.2243*
	ทุกครั้ง	3.6037					-
การร่วมกระทำ	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			4.00	3.93	3.33	3.61	3.72
	ไม่เคย	4.00	-	.07	.67	.39	.28
	แทบจะไม่เคย	3.93		-	.60	.32	.22
	บางครั้ง	3.33			-	.28	.38*
	แทบจะทุกครั้ง	3.61				-	.10
	ทุกครั้ง	3.72					-
การร่วมคิด	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			3.50	4.07	3.59	3.44	3.71
	ไม่เคย	3.50		.57	.09	.06	.21
	แทบจะไม่เคย	4.07		-	.48	.63	.36
	บางครั้ง	3.59			-	.15	.12
	แทบจะทุกครั้ง	3.44				-	.27*
	ทุกครั้ง	3.71					-
การร่วมรู้สึก	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			3.90	3.53	3.48	3.37	3.64
	ไม่เคย	3.90	-	.37	.42	.53	.26
	แทบจะไม่เคย	3.53		-	.05	.16	.10
	บางครั้ง	3.48			-	.11	.15
	แทบจะทุกครั้ง	3.37				-	.26*
	ทุกครั้ง	3.64					-

ตารางที่ 29 (ต่อ)

	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			3.05	3.13	2.94	3.09	3.35
ความเป็นเจ้าของชุมชน	ไม่เคย	3.05	-	.08	.11	.04	.30
	แทบจะไม่เคย	3.13		-	.19	.04	.22
	บางครั้ง	2.94			-	.15	.41*
	แทบจะทุกครั้ง	3.09				-	.26*
	ทุกครั้ง	3.35					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 29 เมื่อทดสอบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตาม ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันทุกครั้ง มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) มากกว่ากลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันบางครั้งตามความจำเป็น และกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันแทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชื้อเชิญ

เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบหลักแต่ละด้านพบว่า

กลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ(Physically involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันทุกครั้ง มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ(Physically involved) มากกว่ากลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันบางครั้งตามความจำเป็น

กลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันทุกครั้ง มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) มากกว่ากลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันแทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชื้อเชิญ

กลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (emotionally involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันทุกครั้ง มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (emotionally involved) มากกว่ากลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันแทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชื้อเชิญ

กลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (sense of belonging) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันทุกครั้ง มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (sense of belonging) มากกว่า กลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันแทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชื้อเชิญ และกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันบางครั้งตามความจำเป็น

สมมติฐานที่ 12 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน

สมมติฐานที่ 12.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน

สมมติฐานที่ 12.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	การมีตำแหน่งสมาชิกหรือ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ทางการเมืองท้องถิ่นใน ชุมชน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบ สมมติฐาน
ความ เข้มแข็ง ของ ประชาชน	ไม่ใช่	284	3.52	.382	2.260	.106	ไม่แตกต่าง
	ใช่	26	3.67	.390			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วม กระทำ	ไม่ใช่	284	3.67	.531	.447	.640	ไม่แตกต่าง
	ใช่	26	3.58	.554			
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	ไม่ใช่	284	3.64	.459	.682	.506	ไม่แตกต่าง
	ใช่	26	3.75	.292			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วม รู้สึก	ไม่ใช่	284	3.55	.456	6.606	.002*	แตกต่าง
	ใช่	26	3.88	.427			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็น เจ้าของ ชุมชน	ไม่ใช่	284	3.24	.545	3.444	.033*	แตกต่าง
	ใช่	26	3.48	.612			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 30 แสดงการทดสอบสมมติฐานยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) (Sig. = .106) , ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .640), ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. = .506) ไม่แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางการเมืองท้องถิ่นในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. = .002) และด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. = .033) แตกต่างไปตามการมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางการเมืองท้องถิ่นในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ พบว่า ประชาชนที่เป็นตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางการเมืองท้องถิ่นในชุมชน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) และความเป็น

เจ้าของชุมชน (Sense of belonging) มากกว่า ประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง
ทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน

สมมติฐานที่ 13 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานที่ 13.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) ไม่แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานที่ 13.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) ไม่แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานที่ 13.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) ไม่แตกต่างกันไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานที่ 13.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างกันไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างกันไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

ตารางที่ 31 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนจำแนกตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน

ตัวแปรตาม	ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	ไม่เคยเข้าร่วม	3	3.50	.346	4.256	.002*	แตกต่าง
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วม	3	3.67	.202			
	บางครั้ง	5	3.35	.421			
	แทบจะทุกครั้ง	17	3.19	.335			
	ทุกครั้ง	283	3.56	.379			
รวม		311	3.54	.382			
การร่วมกระทำ	ไม่เคยเข้าร่วม	3	3.93	.808	2.843	.024*	แตกต่าง
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วม	3	4.00	.000			
	บางครั้ง	5	3.20	.800			
	แทบจะทุกครั้ง	17	3.38	.199			
	ทุกครั้ง	283	3.68	.533			

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	ไม่เคยเข้าร่วม	3	3.60	.693	2.590	.037*	แตกต่าง
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วม	3	3.73	.231			
	บางครั้ง	5	3.48	.460			
	แทบจะทุกครั้ง	17	3.33	.500			
	ทุกครั้ง	283	3.67	.438			
	รวม	311	3.65	.447			
การร่วมรู้สึก	ไม่เคยเข้าร่วม	3	3.40	.000	3.501	.008*	แตกต่าง
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วม	3	3.33	.231			
	บางครั้ง	5	3.40	.374			
	แทบจะทุกครั้ง	17	3.21	.390			
	ทุกครั้ง	283	3.60	.462			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็นเจ้าของชุมชน	ไม่เคยเข้าร่วม	3	3.07	.115	2.802	.026*	แตกต่าง
	แทบจะไม่เคยเข้าร่วม	3	3.40	.346			
	บางครั้ง	5	3.32	.363			
	แทบจะทุกครั้ง	17	2.84	.449			
	ทุกครั้ง	283	3.28	.559			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

จากตารางที่ 31 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) (Sig. = .002), ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .024), ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. = .037), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. = .008) และ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) (Sig. = .026) แตกต่างไปตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน เป็นรายคู่

ความเข้มแข็งของประชาชน	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			3.50	3.62	3.35	3.19	3.56
	ไม่เคย	3.50	-	.12	.15	.31	.059
	แทบจะไม่เคย	3.62		-	.27	.43	.057
	บางครั้ง	3.35			-	.16	.21
	แทบจะทุกครั้ง	3.19				-	.37*
	ทุกครั้ง	3.56					-
การร่วมกระทำ	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			3.93	4.00	3.20	3.38	3.68
	ไม่เคย	3.93	-	.07	.73	.56	.25
	แทบจะไม่เคย	4.00		-	.80	.62	.32
	บางครั้ง	3.20			-	.18	.48
	แทบจะทุกครั้ง	3.38				-	.31
	ทุกครั้ง	3.68					-
การร่วมคิด	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			3.60	3.73	3.48	3.33	3.67
	ไม่เคย	3.60	-	.13	.12	.27	.07
	แทบจะไม่เคย	3.73			.25	.40	.06
	บางครั้ง	3.48			-	.15	.19
	แทบจะทุกครั้ง	3.33				-	.34
	ทุกครั้ง	3.67					-
การร่วมรู้สึก	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			3.40	3.33	3.40	3.21	3.60
	ไม่เคย	3.40	-	.07	.00	.19	.20
	แทบจะไม่เคย	3.33			.07	.12	.27
	บางครั้ง	3.40			-	.19	.20
	แทบจะทุกครั้ง	3.21				-	.39*
	ทุกครั้ง	3.60					-
ความเป็นเจ้าของชุมชน	ความบ่อยครั้ง	Mean	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	แทบจะทุกครั้ง	ทุกครั้ง
			3.07	3.40	3.32	2.84	3.28
	ไม่เคย	3.07	-	.33	.25	.23	.21
	แทบจะไม่เคย	3.40		-	.08	.56	.12
	บางครั้ง	3.32			-	.48	.04
	แทบจะทุกครั้ง	2.84				-	.45*
	ทุกครั้ง	3.28					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 32 เมื่อทดสอบความแตกต่างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน เป็นรายคู่ พบว่ากลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน แตกต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนทุกครั้ง มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) มากกว่ากลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนแทบจะทุกครั้ง

เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบหลักแต่ละด้านพบว่า

ไม่พบรายคู่ใด ที่มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ (physically involved) และด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนทุกครั้ง มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) มากกว่ากลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนแทบจะทุกครั้ง

กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (sense of belonging) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนทุกครั้ง มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) มากกว่า กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนแทบจะทุกครั้ง

สมมติฐานที่ 14 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) ไม่แตกต่างไปตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน

สมมติฐานที่ 14.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน

สมมติฐานหลัก (H0) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ไม่แตกต่างไปตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน

สมมติฐานรอง (H1) : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน

ตารางที่ 33 ความแตกต่างของระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำแนกตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน

ตัวแปรตาม	ระดับความเหมาะสมในการให้บริการ	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
ความเข้มแข็งของประชาชน	น้อยที่สุด	-	-	-	1.290	.278	ไม่แตกต่าง
	น้อย	50	3.49	.345			
	ปานกลาง	207	3.53	.413			
	มาก	52	3.58	.283			
	มากที่สุด	2	3.95	.212			
	รวม	311	3.54	.384			
การร่วมกระทำ	น้อยที่สุด	-	-	-	1.650	.178	ไม่แตกต่าง
	น้อย	50	3.57	.493			
	ปานกลาง	207	3.66	.565			
	มาก	52	3.77	.414			
	มากที่สุด	2	4.10	.141			
	รวม	311	3.66	.532			
การร่วมคิด	น้อยที่สุด	-	-	-	1.206	.308	ไม่แตกต่าง
	น้อย	50	3.72	.524			
	ปานกลาง	207	3.63	.442			
	มาก	52	3.65	.381			
	มากที่สุด	2	4.10	.424			
	รวม	311	3.65	.447			

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ระดับความเหมาะสมในการให้บริการ	n	Mean	S.D.	F	Sig.	ทดสอบสมมติฐาน
การร่วมรู้สึก	น้อยที่สุด	-	-	-	.332	.803	ไม่แตกต่าง
	น้อย	50	3.58	.440			
	ปานกลาง	207	3.58	.485			
	มาก	52	3.53	.394			
	มากที่สุด	2	3.80	.000			
	รวม	311	3.57	.462			
ความเป็นเจ้าของชุมชน	น้อยที่สุด	-	-	-	3.151	.025*	แตกต่าง
	น้อย	50	3.09	.475			
	ปานกลาง	207	3.26	.559			
	มาก	52	3.39	.577			
	มากที่สุด	2	3.80	.283			
	รวม	311	3.26	.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 33 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) (Sig. =.278) , ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) (Sig. = .178), ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) (Sig. = .308), ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) (Sig. =.803) ไม่แตกต่างไปตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการ จัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกเกด ตามความคิดเห็นของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging)(Sig. = .025) แตกต่างไปตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกเกด ตามความคิดเห็นของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) จำแนกตามระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกเกด ตามความคิดเห็นของประชาชน เป็นรายคู่

ตารางที่ 34 (ต่อ)

	ความเหมาะสมในการให้บริการ	Mean	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
			-	3.09	3.26	3.39	3.80
ความเป็นเจ้าของชุมชน	น้อยที่สุด	-	-	-	-	-	-
	น้อย	3.09		-	.17	.30	.71
	ปานกลาง	3.26			-	.13	.54
	มาก	3.39				-	.41
	มากที่สุด	3.80					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 34 ไม่พบรายคู่ใด ที่มีความเป็นเจ้าของชุมชน (sense of belonging) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

6. สร้างตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment)

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	Sig. (2-tailed)	Pearson Correlation
(ค่าคงที่)	1.880		7.527	.000	
อายุ	7.688E-02	.263	4.28	.000*	.211**
ระดับการศึกษา	5.945E-02	.184	3.025	.003*	.238**
ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	.238	.365	7.367	.000*	.411**
ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน	7.530E-02	.170	3.044	.003*	.332**
ขนาดของครัวเรือน	-3.05E-02	-.048	-.991	.322	.016
ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน	1.135E-02	.047	.761	.447	.306**
ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน	2.523E-02	.054	1.016	.310	.199**
ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน	2.429E-02	.037	.755	.451	.108
ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกเกด ตามความคิดเห็นของประชาชน	.104	.162	3.413	.001*	.186**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01(2-tail).

จากตารางที่ 35 พบว่า ตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ อายุ (Sig = .000), ระดับการศึกษา(Sig = .003), ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย(Sig = .000), ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน(Sig = .003) และ ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน(Sig = .001) เป็นตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสามารถสร้าง ตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

จากสมการถดถอยเชิงเส้นตรงพหุคูณ $\hat{y} = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n$

$$\hat{y} = 1.880 + 0.263X_1 + 0.184X_2 + 0.365X_3 + 0.170X_4 + 0.162X_5$$

เมื่อ

$\hat{y}$ = ค่าทำนายระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

X_1 = อายุ

X_2 = ระดับการศึกษา

X_3 = ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย

X_4 = ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน

X_5 = ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแกตามความคิดเห็นของประชาชน

นอกจากนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม(People empowerment) กับตัวแปรอิสระอีกครั้งหนึ่งว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยแค่ไหน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) ปรากฏผลดังตารางที่ 35 พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญ .01(2-tail) ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับตัวแปรตาม โดยตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (People empowerment) มากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (Pearson Correlation = .411) รองลงมาคือ ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน(Pearson Correlation = .332), ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน(Pearson Correlation = .306), ระดับการศึกษา (Pearson Correlation = .238), อายุ (Pearson Correlation = .211), ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Pearson's Correlation = .199), และ น้อยที่สุด คือ ความ

มะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแกตามความคิดเห็นของประชาชน (Pearson Correlation = .186) ตามลำดับ

7. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสอบถามปลายเปิด

การแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ปรากฏผลตามตารางที่ 36

ตารางที่ 36 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด

ผู้ตอบ / ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	จำนวน	ร้อยละ
ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	223	71.70
ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	88	28.30
รวม	311	100.00

จากตารางที่ 36 พบว่า ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 311 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริม/สนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน คิดเป็นร้อยละ 71.70 ส่วนที่เหลือเป็นผู้ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด คิดเป็นร้อยละ 28.30

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการประสบปัญหา/อุปสรรค ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีรายละเอียดแสดงเป็นค่าความถี่และร้อยละ จำแนกเป็นข้อๆ ปรากฏผลดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของปัญหา/อุปสรรค ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

ปัญหา/อุปสรรค ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	ความถี่ของจำนวนที่ตอบ	ร้อยละ
ยังไม่มีกรจัดทำโครงการเรื่องจัดการขยะมูลฝอยจากทางเทศบาลตำบลลูกแกและสถาบันการศึกษา ที่จะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเองก็ ไม่ประสบปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน เพราะโดยปกติก็จัดการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยครัวเรือนอยู่แล้ว ถ้า	218	27.46

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ปัญหา/อุปสรรค ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	ความถี่ของ จำนวนที่ตอบ	ร้อยละ
เทศบาลมีโครงการจัดการขยะมูลฝอย ตนเองก็พร้อม และเต็มใจที่จะให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง		
การแจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จากเทศบาลตำบลลูกแกยังไม่ทั่วถึง และ ทางเทศบาล ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ให้ประชาชนได้รับทราบเท่าที่ควร นโยบายไม่ชัดเจน	218	27.46
การขาดแคลนทรัพยากรที่ใช้ในการคัดแยกขยะ เช่น ถังคัดแยกขยะ, ถูคัดแยกขยะ	218	27.46
มีภาระทางบ้านมากและสมาชิกครอบครัวทำงานข้างนอก ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมประชาสังคมกับคนในชุมชนเพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยเท่าที่ควร	111	13.98
บ่อยครั้งที่เจ้าหน้าที่ขนถ่ายขยะละเลยปฏิบัติงานไม่เรียบร้อย ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดเก็บขยะมูลฝอย เนื่องจากขยะมูลฝอยที่จัดเก็บตกหล่นตามพื้น ทำให้สุนัขมาคุ้ยเขี่ยขยะที่ตกตามพื้นและคุ้ยถึงขยะ ทำให้บริเวณสถานที่ตั้งภาชนะรองรับขยะ ดูไม่สะอาดตาเท่าที่ควร	13	1.63
บ่อยครั้งที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถนำขยะมูลฝอยครัวเรือนของตน มาทิ้งลงภาชนะรองรับขยะที่ทางเทศบาลจัดให้ได้ เนื่องจากมีประชาชนนอกเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก นำขยะมูลฝอยมาทิ้งลงในภาชนะรองรับขยะมูลฝอยหน้าบ้านผู้ตอบแบบสอบถาม	11	1.38
ผู้ตอบแบบสอบถามสุขภาพไม่ดีเป็นโรคต่าง ๆ เนื่องจากมีอายุมาก มักจะไม่ค่อยมีแรง และอยู่บ้านตามลำพัง ทำให้ไม่สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้	5	0.63
รวม	794	100.00

จากตารางที่ 37 พบว่า ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนส่วนใหญ่คือ 1. ยังไม่มีการจัดทำโครงการเรื่องจัดการขยะมูลฝอย จากทางเทศบาลตำบลลูกแกและสถาบันการศึกษา ที่จะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเองก็ ไม่ประสบปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน เพราะโดยปกติก็จัดการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยครัวเรือนอยู่แล้ว ถ้าเทศบาลมีโครงการจัดการขยะมูลฝอย ตนเองก็พร้อมและเต็มใจที่จะให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง, 2. การแจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จากเทศบาลตำบลลูกแกยังไม่ทั่วถึง และ ทางเทศบาลยังไม่มีการประชุมสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้ประชาชนได้รับทราบเท่าที่ควร นโยบายยังไม่ชัดเจน และ 3. การขาดแคลนทรัพยากรที่ใช้ในการคัดแยกขยะ เช่น ถังคัดแยกขยะ, ถูคัดแยกขยะ คิดเป็นร้อยละ 27.46 เท่ากัน รองลงมาได้แก่ มีภาระรับผิดชอบทางบ้านมากและสมาชิกครอบครัวทำงานข้างนอก ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมประชาสัมพันธ์กับคนในชุมชนเพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยเท่าที่ควร คิดเป็นร้อยละ 13.98, บ่อยครั้งที่เจ้าหน้าที่ขนถ่ายขยะละเลยปฏิบัติงานไม่เรียบร้อย ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดเก็บขยะมูลฝอย เนื่องจากขยะมูลฝอยที่จัดเก็บตกหล่นตามพื้น ทำให้สุนัขมาคุ้ยเหยียบขยะที่ตกตามพื้นและคุ้ยถึงขยะ ทำให้บริเวณสถานที่ตั้งภาชนะรองรับขยะ ดูไม่สะอาดตาเท่าที่ควร คิดเป็นร้อยละ 1.63, บ่อยครั้งที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่สามารถนำขยะมูลฝอยครัวเรือนของตน มาทิ้งลงภาชนะรองรับขยะที่ทางเทศบาลจัดให้ได้ เนื่องจากมีประชาชนนอกเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก นำขยะมูลฝอยมาทิ้งลงในภาชนะรองรับขยะมูลฝอยหน้าบ้านผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 1.38 และผู้ตอบแบบสอบถามสุขภาพไม่ดีเป็นโรคต่าง ๆ เนื่องจากมีอายุมาก มักจะไม่ค่อยมีแรง และอยู่บ้านตามลำพัง ทำให้ไม่สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้ คิดเป็นร้อยละ 0.63 ตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีรายละเอียดแสดงเป็นค่าความถี่จำแนกเป็นข้อๆ ปรากฏผลดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	ความถี่ของจำนวนที่ตอบ	ร้อยละ
ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก สถานีอนามัย สถานศึกษา วัด ควรจัดการประชาสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกันรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และมีโครงการธนาคารขยะเพื่อจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วม	223	11.01

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	ความถี่ของ จำนวนที่ตอบ	ร้อยละ
ร่วมในการคัดแยกขยะเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว		
ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรจัดหาถังคัดแยกขยะเพื่อใส่ขยะ ที่ผ่านการคัดแยกแล้วจากครัวเรือน	223	11.01
ประชาชนควรมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของวัสดุเหลือใช้ และควรช่วยกันเก็บขยะและร่วมกันดูแลรักษาความสะอาดโดยทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี	223	11.01
ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรเพิ่มรถจัดเก็บและขนถ่ายขยะ ให้เพียงพอต่อการจัดเก็บและขนถ่ายขยะแต่ละประเภทที่ผ่านการคัดแยกแล้วจากครัวเรือน	211	10.41
เทศบาลตำบลลูกแก ควรเพิ่มจำนวนผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยให้มากกว่าปัจจุบันซึ่งมีเพียง 4 คน และควรจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยในชีวิตให้กับผู้ปฏิบัติงาน เช่น ชุดฟอร์มและอุปกรณ์เช่น หน้ากาก, ถุงมือ รองเท้าเซฟตี้ และอื่นๆ	194	9.58
เทศบาลตำบลลูกแกควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และควรทำวิจัย เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเพื่อรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง	191	9.43
เทศบาลตำบลลูกแก และสถานศึกษา ควรจัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยและเข้าใจวิธีการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อลดภาวะโลกร้อน	189	9.33
เทศบาลตำบลลูกแก และสถานศึกษา ควรจัดโครงการให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษาดูงานในพื้นที่ซึ่งดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน มาประยุกต์ใช้ในเขตชุมชน	182	8.98

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	ความถี่ของ จำนวนที่ตอบ	ร้อยละ
เทศบาลตำบลลูกแก		
ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรมีหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบในการเก็บขยะเปียก เพื่อนำไปทำปุ๋ยหมักหรืออาหารสัตว์ เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน	175	8.64
ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรตั้งภาชนะรองรับขยะในทำเลที่เหมาะสม ไม่ควรตั้งติดหน้าบ้านของประชาชน	68	3.36
เทศบาลตำบลลูกแก ควรเปลี่ยนระยะเวลาเก็บขยะมูลฝอย จากการเก็บตอนช่วงเช้า ควรเปลี่ยนมาเก็บในเวลา กลางคืนจะเหมาะสมกว่า	67	3.30
เทศบาลตำบลลูกแก ควรเลื่อนระยะเวลาการเก็บขยะออกไปอีก เพราะมาเก็บขยะช่วง 7.00 น. ทำให้การจราจรติดขัด เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ประชาชนเดินทางออกจากซอยทางเข้าห้วยกระบอก เพื่อไปทำงานตอนเช้า (หมู่ที่ 1)	44	2.17
เจ้าหน้าที่เก็บกวาดขยะข้างทาง ควรปฏิบัติงานให้เรียบร้อยกว่านี้ เพราะบางครั้ง เว้นช่วงนานมาก กว่าจะมากวาดทำความสะอาดข้างถนนอีกครั้ง และควรมาขนถ่ายขยะมูลฝอยจากถังขยะให้บ่อยครั้งขึ้น	36	1.77
รวม	2,026	100.00

จากตารางที่ 38 พบว่า ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ส่วนใหญ่ ได้แก่ 1. ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก สถานีอนามัย สถานศึกษา วัด ควรจัดการประชาสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกันรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และมีโครงการธนาคารขยะเพื่อจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว, 2.ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรจัดหาถังคัดแยกขยะ เพื่อใส่ขยะ ที่ผ่านการคัดแยกแล้วจากครัวเรือน และ 3.ประชาชนควรมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของวัสดุเหลือใช้ และควรช่วยกันเก็บขยะและร่วมกันดูแล

รักษาความสะอาดโดยทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี คิดเป็นร้อยละ 11.01 เท่ากัน รองลงมาได้แก่ ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรเพิ่มรถจัดเก็บและขนถ่ายขยะ ให้เพียงพอต่อการจัดเก็บและขนถ่ายขยะแต่ละประเภทที่ผ่านการคัดแยกแล้วจากครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.41 และน้อยที่สุดได้แก่ เจ้าหน้าที่เก็บกวาดขยะข้างทาง ควรปฏิบัติงานให้เรียบร้อยกว่านี้ เพราะบางครั้ง เว้นช่วงนานมาก กว่าจะมากวาดทำความสะอาดข้างถนนอีกครั้ง และควรมาขนถ่ายขยะมูลฝอยจากถังขยะให้บ่อยครั้งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 1.77

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน
3. เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ประชากรของการวิจัย คือ ครูเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก ในปี 2552 จำนวน 1,406 ครูเรือน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane 1976, อ้างถึงใน สมสันาน อาจารย์รัฐ 2548 : 42) ได้จำนวน 311 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิต (Likert scale) (บุญธรรม กิจปรีชาวิสุทธิ 2540 : 249-253) มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิต (Likert scale) (บุญธรรม กิจปรีชาวิสุทธิ 2540 : 249-253) มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน เขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended) มีข้อความจำนวน 2 ข้อ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิอีก 2 ท่าน และนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากร ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก จำนวน 30 คนแล้ว นำเครื่องมือไปตรวจสอบคุณภาพ ใช้การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science for Windows) ปรากฏค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ 0.8266 สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์จากแบบสอบถาม รวมจำนวนที่รวบรวมได้ทั้งสิ้น 311 ราย จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อความที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการหาค่าความถี่ แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อความเกี่ยวกับระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก และระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ใช้วิธีการ วิเคราะห์จาก ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้ง โดยใช้ Scheffe Analysis และสร้างตัวแบบสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression) เพื่อพยากรณ์ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้วยตัวแปรอิสระ และ ทำการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกับตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ อีกครั้งหนึ่งว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใด และมีความสัมพันธ์กันมากน้อยแค่ไหน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) นอกจากนี้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชนอื่นๆ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทั้งหมดใช้การวิเคราะห์โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอเป็นภาพรวม และข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ตามลำดับดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี สถานภาพทางประชากร เป็นเพศ หญิง คิดเป็นร้อยละ 60.5, อายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.4 และ อายุระหว่าง 46-55 คิดเป็นร้อยละ 25.4 เท่ากัน, จบการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.7 และมีระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 65.6 และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ได้แก่ มีระดับรายได้ 10,001 – 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 41.8 และมีสถานภาพทางสังคม ได้แก่ มีอาชีพหลักของครัวเรือน คือ อาชีพค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 65.3, มีขนาดครัวเรือนปานกลาง โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5, อาศัยอยู่ในชุมชนยาวนานมาก คือ มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.6, มีทำเลที่ตั้งบ้านเรือนในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด คิดเป็นร้อยละ 35.4, ไม่มีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน คิดเป็นร้อยละ 66.9, มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทุกครั้งที่ได้รับ บกการเชื้อเชิญ คิดเป็นร้อยละ 69.1 และมีสถานภาพทางการเมืองส่วนใหญ่ ไม่มีตำแหน่ง สมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 91.96 มีความบ่อยครั้งร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 91 (ตารางที่ 3)

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 2.0096, SD = .58742) เมื่อพิจารณาระดับความรู้ในแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ด้านวิธีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย (Mean = 2.22, SD = .507) มากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีความรู้ด้านวิธีการลดขยะมูลฝอย (Mean = 2.09, SD = .469) และน้อยที่สุดคือ มีความรู้ด้านวิธีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย (Mean = 2.04, SD = .586) (ตารางที่ 4)

3. ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีตามความคิดเห็นของประชาชนในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.14, S.D = 0.434) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี มีความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย ด้านอัตราค่าธรรมเนียมบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยต่อเดือน (Mean = 3.72, S.D. = 0.649) มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านระยะเวลาการจัดเก็บขยะมูลฝอย (Mean = 3.55, S.D. = 0.755), ด้านจำนวนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอย (Mean = 3.50, S.D. = .690), ด้านจำนวนภาชนะรองรับขยะมูลฝอยในแต่ละครัวเรือน (Mean = 3.29, S.D. = 0.891) และน้อยที่สุดคือ ด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นและถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชน (Mean = 1.63, S.D. = 0.788) ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

4. ระดับความเข้มแข็ง ของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม อยู่ใน ระดับมาก (Mean = 3.54, S.D. = .384) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมี ระดับความ เข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมกระทำ (Mean = 3.66, S.D. = .532) มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการร่วมคิด (Mean = 3.65, S.D. = .447), ด้านการร่วมรู้สึก (Mean = 3.57, S.D. = .462) และน้อยที่สุด คือ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Mean = 3.26, S.D. = .555) ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

5. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระดับความเข้มแข็ง ของประชาชน ในการจัดการขยะมูล ฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ เป็นรายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ชอบใช้ สิ้นค้าชนิด เดิม (Refill) เช่น ผงซักฟอก สบู่เหลว น้ำยาล้างจาน แชมพูสระผม แบบถุงชนิดเดิม เป็นต้น (Mean = 3.89, S.D. = .810) รองลงมาคือ ชอบใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนจากบรรจุภัณฑ์หลังจากการ บริโภค เช่น น้ำล้าง น้ำขวดแก้ว เป็นต้น (Mean = 3.82, S.D. = .870), ชอบคัดแยกและเก็บรวบรวม ขยะแต่ละประเภท เพื่อนำไปขายหรือทิ้งในภาชนะรองรับขยะ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ ประโยชน์ หรือกำจัดต่อไป (Mean = 3.75, S.D. = .962), ชอบใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถ นำซาก ไปแปร สภาพเพื่อใช้ใหม่ (รีไซเคิล) หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล (Mean = 3.52, S.D. = .774) และ น้อยที่สุด คือ ชอบนำเครื่องใช้หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่เก่าหรือชำรุด มาซ่อมแซมหรือดัดแปลงให้ สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก (Mean = 3.35, S.D. = .796) ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

6. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระดับความเข้มแข็ง ของประชาชน ในการจัดการขยะมูล ฝอยชุมชนด้านการร่วมคิด เป็นรายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน โดยหลีกเลี่ยงและ ปฏิเสธการซื้อสินค้าชนิดที่มีอายุการใช้งานต่ำ หรือตาม ความทันสมัย (Mean = 3.91, S.D. = .870) รองลงมา คือ คิดที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ ที่มีขนาด บรรจุภัณฑ์ ใหญ่ เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนัก ของผลิตภัณฑ์ (Mean = 3.67, S.D. = .734), คิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่สามารถนำไปใช้ได้หลายครั้ง โดยหลีกเลี่ยงและ ปฏิเสธการ ซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Mean = 3.60, S.D. = .697), คิดที่จะไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีบรรจุภัณฑ์ ห่อหุ้มหลายชั้น (Mean = 3.57, S.D. = .746) และน้อยที่สุด คือ คิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่ไม่ก่อให้เกิด มลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เช่น คิดที่จะไม่ใช้ กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ ในการ บรรจุหรือห่อหุ้มอาหาร (Mean = 3.50, S.D. = .690) ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

7. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระดับความเข้มแข็ง ของประชาชน ในการจัดการขยะมูล ฝอยชุมชนด้านการร่วมรู้สึก เป็นรายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ รู้สึกไม่พอใจและคอย ตักเตือน เมื่อเห็นสมาชิกภายในครัวเรือน หรือประชาชนทิ้งขยะกันอย่างเกะกะกลา ดไม่ถูกที่ถูกทาง (Mean = 3.89, S.D. = .713) และรู้สึกเต็มใจและยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับเทศบาลตำบลในการ

ร่วมวางแผน , ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินติดตาม เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างจริงจัง (Mean = 3.89 , S.D. = .696) เท่ากัน รองลงมา รู้สึกไม่พอใจและคอยตักเตือนในเวลาที่สมาชิกครัวเรือนนำขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ หรือสามารถนำไปขายได้ ไปทิ้งลงในถังขยะร่วมกับขยะประเภทอื่นๆ (Mean=3.77, S.D. = .681), รู้สึกไม่พอใจและไม่ซื้อสินค้าจากร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว (Mean = 3.34, S.D. = .748) และน้อยที่สุด คือ รู้สึกไม่พอใจหรือไม่สบายใจ ที่ตนเองขาดโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (Mean =2.98, S.D. = .959) ตามลำดับ (ตารางที่ 9)

8. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระดับความเข้มแข็ง ของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน เป็นรายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่คอยแนะนำสั่งสอน สมาชิกครัวเรือน และ มีบทบาทในการเป็นส่วนหนึ่ง ที่สร้างความสวยงามและความน่าอยู่ของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ด้วยการเก็บกวาดหน้าบ้านให้สะอาดน่ามอง (Mean = 3.85 , S.D. = .745) รองลงมา คือ เก็บขยะมูลฝอยที่ตกอยู่บนทางเท้าหรือสถานที่สาธารณะ ไปทิ้งยังภาชนะรองรับขยะ ทุกครั้ง (Mean = 3.46, S.D. = .756), คอยสอดส่องดูแล ป้องกันไม่ให้สิ่งของและสถานที่สาธารณะประโยชน์ของชุมชนเสียหาย โดยแจ้งข้อมูลปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ให้เทศบาลทราบเป็นประจำ (Mean=3.22, S.D. = .892), คอยเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาผลกระทบจากขยะมูลฝอย ที่ชุมชนกำลังประสบอยู่ ให้กับเทศบาลตำบลหรือหน่วยงานภาครัฐได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง (Mean = 2.89, S.D. = .851) และน้อยที่สุด คือ เข้าร่วมประชาสังคม เพื่อวางแผน คิดค้นปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง อยู่เป็นประจำ (Mean = 2.87, S.D. = .842) ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

9. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง เป็นรายกลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม ไม่แตกต่างกันไปตามเพศ (Sig. =.123) , ขนาดของครัวเรือน (Sig. = .275), ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน(Sig. = .211), การมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน (Sig. = .106), และ ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ตามความคิดเห็นของประชาชน (Sig. =.278) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวมแตกต่างกันไปตามอายุ (Sig. = .000), ระดับการศึกษา (Sig. = .000), ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย (Sig. = .000), ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Sig. = .000), อาชีพหลักของครัวเรือน (Sig. = .001), ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน (Sig. =), การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน (Sig. = .000), ความ

บ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Sig. = .000) และ ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน (Sig. = .002) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ $\alpha = 0.05$ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง เป็นรายด้าน พบว่า

ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมกระทำ (Physically involved) แตกต่างไปตามระดับการศึกษา (Sig. = .003), ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย (Sig. = .000), ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Sig. = .000), อาชีพหลักของครัวเรือน (Sig. = .027), ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน (Sig. = .050), การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน (Sig. = .042), ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Sig. = .001) และความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน (Sig. = .024) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ $\alpha = 0.05$

ระดับ ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมคิด (Intellectually involved) แตกต่างไปตาม เพศ (Sig. = .010), อายุ (Sig. = .000), ระดับการศึกษา (Sig. = .002), ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย (Sig. = .000), ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Sig. = .000), ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน (Sig. = .000), การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน (Sig. = .011), ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Sig. = .000) และความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน (Sig. = .037) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ $\alpha = 0.05$

ระดับ ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมรู้สึก (Emotionally involved) แตกต่างไปตาม อายุ (Sig. = .000), ระดับการศึกษา (Sig. = .000), ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย (Sig. = .000), ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Sig. = .000), อาชีพหลักของครัวเรือน (Sig. = .000), ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน (Sig. = .000), การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน (Sig. = .036), ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Sig. = .001), การมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน (Sig. = .002) และ ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน (Sig. = .008) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ $\alpha = 0.05$

ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) แตกต่างไปตาม อายุ (Sig. = .000), ระดับการศึกษา (Sig. = .034), ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย (Sig. = .000), ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Sig. = .001), ขนาดของครัวเรือน (Sig. = .010), ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน (Sig. = .001), การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน (Sig. = .000), ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการ

แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Sig. = .000), การมีตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน (Sig. = .033), ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน (Sig. = .026) และระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลถูกแถมตามความคิดเห็นของประชาชน (Sig. = .025) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ $\alpha = 0.05$

10. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression) พบว่า อายุ (Sig. = .000), ระดับการศึกษา (Sig. = .003), ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย (Sig. = .000), ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Sig. = .003) และ ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลถูกแถมตามความคิดเห็นของประชาชน (Sig. = .001) เป็นตัวแปรอิสระที่ใช้พยากรณ์ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม (People empowerment) กับตัวแปรอิสระ อีกครั้งหนึ่งว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยแค่ไหน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการใช้ค่า Pearson Correlation พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญ .01 (2-tail) ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (People empowerment) มากที่สุด คือ ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (Pearson Correlation = .411) รองลงมาคือ ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Pearson Correlation = .332), ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน (Pearson Correlation = .306), ระดับการศึกษา (Pearson Correlation = .238), อายุ (Pearson Correlation = .211), ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Pearson Correlation = .199), และ น้อยที่สุด คือ ความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลถูกแถมตามความคิดเห็นของประชาชน (Pearson Correlation = -.186) ตามลำดับ

11. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนส่วนใหญ่คือ 1.ยังไม่มีการจัดทำ โครงการเรื่องจัดการขยะมูลฝอย จากทางเทศบาล ตำบลถูกแถมและสถาบันการศึกษา ที่จะให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม เองก็ ไม่ประสบปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย ครัวเรือน เพราะโดยปกติก็จัดการคัดแยกประเภทขยะ มูลฝอยครัวเรือน อยู่แล้ว ถ้าเทศบาลมีโครงการจัดการขยะมูลฝอย คนเองก็พร้อมและเต็มใจที่จะ ให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง , 2. การแจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จากเทศบาลตำบล ถูกแถมยังไม่ทั่วถึง และ ทางเทศบาลยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ให้ประชาชนได้รับทราบ เท่าที่ควร นโยบายยังไม่ชัดเจน

และ 3. การขาดแคลนทรัพยากรที่ใช้ในการคัดแยกขยะ เช่น ถังคัดแยกขยะ, ถุงคัดแยกขยะ คิดเป็นร้อยละ 27.46 เท่ากัน และข้อเสนอแนะ ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ส่วนใหญ่ ได้แก่ 1. ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก สถานีนามัย สถานศึกษา วัด ควรจัดการประชาสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกัน รณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยจัด โครงการ ธนาคารขยะเพื่อจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว, 2. ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรจัดหาถังคัดแยกขยะ เพื่อบรรจุขยะมูลฝอย ที่ผ่านการคัดแยกแล้วจากครัวเรือน และ 3. ประชาชนควรมีจิตสำนึก และตระหนักถึงคุณค่าของวัสดุเหลือใช้ และควรช่วยกันเก็บขยะและร่วมกันดูแลรักษาความสะอาด โดยทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี คิดเป็นร้อยละ 11.01 เท่ากัน

อภิปรายผลการศึกษา

1. จากการวิจัยพบว่าระดับความเข้มแข็ง ของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.54, S.D. = .384) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมกระทำ (Mean = 3.66, S.D. = .532) มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการร่วมคิด (Mean = 3.65, S.D. = .447), ด้านการร่วมรู้สึก (Mean = 3.57, S.D. = .462) และน้อยที่สุด คือ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Mean = 3.26, S.D. = .555) ตามลำดับ โดยประชาชน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความเป็นเจ้าของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบ ระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน เป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนยังคงขาดการให้ความร่วมมือ ในการคอยเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาผลกระทบจากขยะมูลฝอยที่ชุมชน กำลังประสบอยู่ ให้กับเทศบาลตำบลหรือหน่วยงานภาครัฐได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง (Mean = 2.89, S.D. = .851) และยังคงขาดการเข้าร่วมประชาสังคม เพื่อวางแผน คิดค้นปัญหา และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง (Mean = 2.87, S.D. = .842) ดังนั้นจึงควรให้ความสนใจในการพัฒนาความเข้มแข็งด้านความเป็นเจ้าของชุมชนให้สูงขึ้น

2. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ระดับ ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามอายุ (Sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า กลุ่มอายุต่างๆ มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 26 – 35 ปี, 36-45 ปี, 46 – 55 ปี, 56-65 ปี และ 66 ปีขึ้นไป มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน โดยรวม (People empowerment) มากกว่า

กลุ่มอายุ 25 ปี และต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชกุล รัตนวิบูลย์ (2543) ในงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ประชาชนในชุมชนเขตสายไหมที่มีอายุแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน , งานวิจัยของปฤษฎา พฤทธิวิทย์ (2547) ในงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจำแนกประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้ง เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า คนในชุมชนที่อายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจำแนกประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งแตกต่างกัน และงานวิจัยของกึ่งกาญจน์ บุญมา (2544) ในงานวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการมูลฝอยในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ ที่พบว่า ปัจจัยด้านอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $P < 0.05$ และ $P < 0.01$ ตามลำดับ

3. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ระดับ ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตาม ระดับการศึกษา (Sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) มากกว่ากลุ่มจบการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา และกลุ่มมัธยมศึกษา/ปวท. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชกุล รัตนวิบูลย์ (2543) ในงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ประชาชนในชุมชนเขตสายไหมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน , งานวิจัยของณัฐรี คงดั้น (2546) ในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม ได้แก่ ระดับการศึกษา และงานวิจัยของสาคร เชื้อฉ้วน (2547) ในงานวิจัยเรื่อง จิตสำนึกของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองป่าตองต่อการจัดการขยะมูลฝอย ที่พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีอำนาจในการทำนายจิตสำนึกของประชาชนต่อการจัดการขยะ คือ การศึกษา

4. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ระดับ ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตาม ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย (Sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ

Scheffe พบว่า กลุ่มที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่ม ที่มีระดับความรู้ เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยในระดับมาก มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) มากกว่ากลุ่มที่มี ระดับความรู้ เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยในระดับน้อย และระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชกุล รัตนวิบูลย์ (2543) ในงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ประชาชนในชุมชนสายไหม ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

5. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ระดับ ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตาม ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า ประชาชน ที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน แตกต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน น้อยกว่า 10,000 บาท มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) น้อยกว่า กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาท, 30,001 – 50,000 บาท และ 50,001 ขึ้นไป , กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 30,001 – 50,000 บาท มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) มากกว่า กลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชกุล รัตนวิบูลย์ (2543) ในงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ประชาชนในชุมชนสายไหม ที่มีระดับรายได้เฉลี่ยในครอบครัวแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

6. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ระดับ ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตาม อาชีพหลักของครัวเรือน (Sig. = .001) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe กลับไม่พบรายคูใดที่มีความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพหลักของ

ครัวเรือนแตกต่างกัน มีการร่วมรู้สึก(Emotionally involved) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการร่วมรู้สึก(Emotionally Involved) มากกว่ากลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว และ กลุ่มอาชีพรับจ้าง / รับเหมาทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชกุล รัตนวิบูลย์ (2543) ในงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ประชาชนในชุมชนสายไหม ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมกา รจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของปฤษฎา พงศ์วิชัย (2547) ในงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจำแนกประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้ง เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจำแนกประเภ ขยะมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสมาน อายารัฐ (2548) ในงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

7. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตามระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน (Sig. = .050) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน แตกต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน โดยรวม (People Empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 1 – 10 ปี มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (people empowerment) น้อยกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน 21 – 30 ปี, 31 – 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชกุล รัตนวิบูลย์ (2543) ในงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมกา รจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน ชุมชนเขตสายไหมมาเป็นระยะเวลานาน แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมกา รจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปฤษฎา พงศ์วิชัย (2547) ในงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจำแนกประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้ง เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า คนในชุมชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการจำแนกประเภ ขยะมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

8. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน (Sig. = .000) มีผลต่อความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยประชาชนที่มีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนสูงกว่าประชาชนที่ไม่ได้มีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจำลอง โพธิ์บุญ (2545) ในงานวิจัยเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่พบว่า ปัจจัยภายในที่สำคัญ ที่จะสามารถพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนได้คือ ผู้นำชุมชนมีความตั้งใจในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

9. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People Empowerment) แตกต่างไปตาม ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Sig. = .001) และ ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน (Sig. = .002) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (People Empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทุกครั้ง มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People Empowerment) มากกว่ากลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันบางครั้งตามความจำเป็น และกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันแทบจะทุกครั้งที่ได้รับการเชิญ และพบว่า กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน แตกต่างกัน มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน ทุกครั้ง มีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม (People empowerment) มากกว่ากลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนแทบจะทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอโนชา วิปุลากร (2544) ในงานวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอยภายใต้แนวคิดประชาสังคม : กรณีศึกษา ชุมชนกำแพงเมืองเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง ที่พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นประชาสังคม ในการจัดการมูลฝอยของชุมชน คือความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนทางวัฒนธรรม ที่ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนไปสู่ความเข้มแข็งในการจัดการมูลฝอยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก ด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นและถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชน อยู่ในระดับน้อย (Mean = 1.63) ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ และเทศบาลตำบลลูกแก ควรให้ความสำคัญกับการปรับวิถีคิดและวิธีการทำงานของบุคลากร โดยเปลี่ยนบทบาท จากการเป็นผู้สั่งการ ให้เป็นผู้สนับสนุนและให้คำปรึกษาในการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้วยการรณรงค์/ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในเรื่องวิธีการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยแต่ละประเภท , ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบและกำจัดขยะมีพิษ /ขยะอันตรายให้กับประชาชน และควรจัดโครงการศึกษาดูงาน ด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ซึ่งได้จัดทำโครงการจัดการขยะมูลฝอยประสบความสำเร็จมาแล้ว เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาและสามารถเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชน อันเป็นการสร้างสังคมฐานความรู้ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของขยะมูลฝอย , ทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจถึงหลักการต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยชุมชนได้อย่างแท้จริง

2. จากผลการวิเคราะห์ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีการร่วมคิด โดย คิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เช่น คิดที่จะ ไม่ใช้ กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ ในการบรรจุหรือห่อหุ้มอาหาร ในระดับปานกลาง (Mean = 3.50) และพบว่า ประชาชนมีการร่วมรู้สึก โดยรู้สึกไม่พอใจและไม่ซื้อสินค้าจากร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วในระดับปานกลาง (Mean = 3.34) จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การที่ประชาชนส่วนส่วนใหญ่ให้ค่าระดับปานกลาง เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้า โดยพิจารณาจากคุณประโยชน์ของสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มากกว่า การเลือกซื้อสินค้า โดยพิจารณาจากผลกระทบต่อ บรรจุภัณฑ์ที่ห่อหุ้มสินค้านั้น ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ สาเหตุที่ทำให้ ประชาชนยังคงมี ความรู้สึก พยายาม ร้านค้า ที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว อาจเนื่องจาก ประชาชนได้รับสินค้าและการบริการที่ดี ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการและทำให้ประชาชน

รู้สึกพึงพอใจร้านค้าดังกล่าว ดังนั้น สถานประกอบการ /ร้านค้าต่างๆ ควรดำเนินการ เรียกคืนซากผลิตภัณฑ์ที่เป็นของเสียอันตราย และรับคืนบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่ ได้ และควรจำหน่ายสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตาม อายุ(Sig. = .000), ระดับการศึกษา (Sig. = .000), ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย (Sig. = .000) และ รายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ โดยระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม (People empowerment) แปรผัน ไปตาม อายุ , ระดับการศึกษา , ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย และรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน อย่างสอดคล้องกัน ดังนั้น ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ารับการศึกษาคือต่อในระดับสูงขึ้น , ควรมีการถ่ายทอดความรู้และทักษะด้านการจัดการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จาก ขยะมูลฝอยระหว่างประชาชนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง อย่างสม่ำเสมอ เช่น จัดโครงการรณรงค์ “ลดขยะลดโลกร้อน” ภายในชุมชนและสถานศึกษาต่างๆ ซึ่งการจัดกิจกรรมรณรงค์ ควรเน้นไปที่การ เปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มที่มีอายุ 25 ปี และต่ำกว่า , ประชาชนกลุ่มที่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา และประชาชนกลุ่มที่มีระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน น้อยกว่า 10,000 บาท เข้าเป็นสมาชิกและเป็นแกนนำในการจัดโครงการ รวมทั้งมีการให้รางวัลผลตอบแทน และคำชมเชยต่อประชาชนที่มีผลงานดีเด่นด้านการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประชาชนเป็นไปอย่างราบรื่น เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับประชาชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก ตลอดจน เป็นการพัฒนาศักยภาพทางความคิดและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ให้ประชาชน หันมานิยมใช้สินค้าที่สามารถใช้ซ้ำหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ รวมทั้งใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมกันลดขยะมูลฝอยจากครัวเรือนอย่างจริงจัง ส่งผลให้ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม สูงขึ้น

4. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตาม ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน (Sig. = .050), ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Sig. = .001) และความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน (Sig. = .024) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ โดยระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม (People empowerment)แปรผัน ไปตาม ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน , ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และ ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน อย่างสอดคล้องกัน นอกจากนี้ จากผลการวิจัย ยังพบว่า ระดับความเข้มแข็ง ของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความ

เป็นเจ้าของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ ระดับความเข้มแข็ง ของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน เป็นรายชื่อ พบว่า ประชาชนมีการ เข้าร่วมประชาสังคม เพื่อวางแผน คิดค้นปัญหา และหาแนวทางการ แก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง อยู่เป็นประจำ น้อยที่สุด ดังนั้น ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรจัดให้มีการประชาสังคม ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนชุมชน ก่อให้เกิดกระบวนการชุมชน อันได้แก่ พฤติกรรมหรือการกระทำร่วมกันของคนในชุมชนที่มาร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล , ประเมินสถานการณ์ด้านขยะมูลฝอยของชุมชน แล้วนำมาร่วมกันตัดสินใจวางแผน , ดำเนินการ , ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนร่วมกัน เป็นการพัฒนาในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน ทำให้คนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน , ได้เห็นข้อดี ข้อเสีย โอกาส และข้อจำกัดของชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างมีเป้าหมาย , เกิดช่องทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุม , สามารถกำหนดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ ทำให้คนในชุมชนคิดเป็นและกล้าที่จะตัดสินใจด้วยตนเองได้ และชุมชนสามารถวางแผนจัดการกับทรัพยากรหรือทุนในชุมชน ทั้งทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่มีอยู่ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชุมชน ทั้งนี้ประชาชนจะมีความเข้มแข็งได้ นอกจากการที่ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในกระบวนการชุมชน แล้ว ประชาชนยังต้องมีบทบาทในการร่วม เรียนรู้ ร่วมเสริมสร้างและถ่ายทอดภูมิปัญญาร่วมกัน เพื่อปลูกจิตสำนึก และหล่อหลอมจิตใจให้ประชาชนที่อาศัยเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลูกแก เกิดความตระหนักถึงปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เกิดความรักและหวงแหนชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ทำให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) มากขึ้น ซึ่งการพัฒนาชุมชนในลักษณะนี้อาจกล่าวได้ว่า “เป็นสร้างความเข้มแข็งของประชาชน และใช้ความเข้มแข็งของประชาชน ในการแก้ไขและพัฒนาชุมชน”

5. จากการวิจัยพบว่า ระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม (People empowerment) แตกต่างไปตาม การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน (Sig. = .000) โดยประชาชนที่มีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน มีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มากกว่าประชาชนที่ไม่มีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน ดังนั้น ผู้นำองค์กรชุมชนต่างๆ อาทิเช่น คณะกรรมการชุมชน , อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.), คณะกรรมการ กลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์, คณะกรรมการกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาเทศบาลตำบลลูกแก , อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน รวมทั้งปราชญ์ชาวบ้าน ควรเพิ่มบทบาทการเป็นผู้นำในการแก้ไขและพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างกลไกในการดำเนินการแก้ไขและพัฒนาชุมชนด้วย ตนเอง โดยริเริ่มจัด

กิจกรรมหรือโครงการเพื่อแก้ไขและพัฒนาชุมชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขึ้นเอง ซึ่งอาจมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการขึ้นในพื้นที่นำร่อง อาทิเช่น จัดโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล , โครงการขยะแลกไข่, ตั้งกลุ่มอาชีพผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ เป็นต้น เพื่อจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งผลดีจากการจัดโครงการดังกล่าว จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ให้กับประชาชน ผู้มีรายได้น้อย และประชาชนกลุ่มอาชีพเกษตรกร / เลี้ยงสัตว์ / ประมง ให้หันมาร่วมกันจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างจริงจัง และโครงการดังกล่าวยังสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาให้ครอบคลุมพื้นที่อื่นๆ ในเขตเทศบาลตำบลลูกแกต่อไป นอกจากนี้ทุกฝ่าย ควรให้ความสำคัญกับการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ อย่างมีจรรยาบรรณ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

6. จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ปัญหา/อุปสรรค ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนส่วนใหญ่ คือ ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ยังไม่มีการจัดทำโครงการจัดการขยะมูลฝอย อย่างจริงจัง และ การแจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จาก ชุมชน ยังไม่ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 27.46 ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ และ ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก ควรประชาสัมพันธ์ ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติด้านการจัดการขยะมูลฝอย และบรรทัดฐานในการใช้มาตรการหรือบทลงโทษตามข้อบังคับ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่าง ชัดเจน และ ควรประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่เขตเทศบาลตำบลลูกแกอย่างสม่ำเสมอ

7. จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ปัญหา/อุปสรรค ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนส่วนใหญ่ คือ การขาดแคลนทรัพยากรที่ใช้ในการคัดแยกขยะ เช่น ถังคัดแยกขยะ, ถูคัดแยกขยะ คิดเป็นร้อยละ 27.46 ดังนั้น ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก, สถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริม/ สนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับ การใช้เทคโนโลยี เพื่อการคัดแยก และการใช้ประโยชน์จากขยะอินทรีย์ และขยะรีไซเคิล ที่ผ่านการคัดแยกแล้วจากครัวเรือน และการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการจัดการ ขยะอันตรายหรือขยะที่เป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม ในระดับชุมชน , ควรจัดหาถังคัดแยกขยะ และจัดหารถจัดเก็บขยะ มูลฝอยให้เพียงพอ เพื่ออำนวยความสะดวก และ รวดเร็ว ในระหว่างการทำงาน จัดเก็บและขนถ่ายขยะ มูลฝอย แต่ละประเภท ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอยที่ผ่านการคัดแยกแล้ว จากครัวเรือนและสถานประกอบการ และ ควรส่งเสริม/สนับสนุนให้มีการจัดระบบผู้คัดแยกขยะมูลฝอยรายย่อย (ชาเล้ง) และร้านรับซื้อของเก่า เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อ

นำมาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าว ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยได้อย่างคุ้มค่า ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยเขตเทศบาลตำบลลูกแกได้อย่างมหาศาล

8. ผลการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการใช้ค่า Pearson Correlation ทำให้ทราบตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (People empowerment) โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (People empowerment) มากที่สุด คือ ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (Pearson Correlation = .411) รองลงมา คือ ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน (Pearson Correlation = .332), ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน (Pearson Correlation = .306), ระดับการศึกษา (Pearson Correlation = .238), อายุ (Pearson Correlation = .211), ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Pearson Correlation = .199), และ น้อยที่สุด คือ ความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแกตามความคิดเห็นของประชาชน (Pearson Correlation = .186) ตามลำดับ สามารถสรุปได้ว่า สถานภาพทางประชากร ซึ่งวัดได้จาก ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน, ระดับการศึกษา, อายุ, สถานภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งวัดได้จาก ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน และสถานภาพทางสังคมซึ่งวัดได้จาก ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน, ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ต่อระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม (People empowerment) มากกว่า การพึ่งพาการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งวัดได้จาก ความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแกตามความคิดเห็นของประชาชน ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนมีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวมสูงขึ้น ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก จึงควรริเริ่มจัดโครงการหรือกิจกรรม ด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งไม่ควรรอการริเริ่มโครงการหรือการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยตัวอย่างโครงการที่ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแกสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง เช่น โครงการ ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้าง ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน, โครงการ เสริมสร้างอาชีพที่สามารถใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน เป็นต้น และ ชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแกควรส่งเสริม และสร้างบรรยากาศให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการด้านการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การที่จะดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยความเข้มแข็งของประชาชน ที่มุ่งการพึ่งตนเอง และมุ่งหวังการพัฒนาชุมชน อย่างยั่งยืน อันก่อให้เกิดการ ื่อ

ประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆ คน รวมทั้งประชาชนสามารถอาศัยอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ดี ได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน อาจกล่าวได้ว่า แนวทางในการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จึงเป็นแนวคิดที่สามารถ แก้ไขและพัฒนาชุมชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก ก ให้ไปสู่การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์การพัฒนาของเทศบาลตำบลลูกแก ที่กล่าวไว้ว่า “เทศบาลตำบลลูกแก มีการบริหารงานที่โปร่งใส เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ ส่ง เสริมด้านวัฒนธรรมประเพณี สนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืนของเมืองน่าอยู่”

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยจำแนกแต่ละด้าน พบว่าประชาชนมีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านการร่วมกระทำ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการร่วมคิด, ด้านการร่วมรู้สึก และน้อยที่สุดคือ ด้านความเป็นเจ้าของชุมชน ตามลำดับ โดยประชาชนมีระดับความเข้มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านความเป็นเจ้าของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้เกิดผลที่ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้มีการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) ของประชาชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป
2. ศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) เพื่อศึกษาชุมชนเข้มแข็ง (Community Empowerment) ด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการ เสริมสร้างความเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of belonging) และเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทุกภาค ส่วน ทั้งที่เป็นชาวบ้าน นักพัฒนาชุมชน ตลอดจนองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน และผู้วิจัยภายนอก ได้มีโอกาสร่วมกันดำเนินกระบวนการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างบูรณาการ ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป
3. ศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงประเมินผล เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคต่างๆ พร้อมทั้ง ประเมินผล เพื่อหาแนวทางในการ ป้องกันปัญหา , ส่งเสริมสนับสนุน , ปรับปรุง และพัฒนา โครงการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ต่างๆที่จัดขึ้น ในชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูก

แก่อำเภอต่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ให้สามารถ ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อย่าง มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ผลงานวิทยานิพนธ์ศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรมควบคุมมลพิษ. สำนักงานจัดการของเสียและสารอันตราย. คู่มือประชาชน เพื่อการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด กชกร พับลิชชิ่ง, 2550.
- ..... เอกสารคู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้น การลดและใช้ประโยชน์ขยะ [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 21 มีนาคม 2552. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/Info_serv/waste_rubbish.htm
- กึ่งกาญจน์ บุญมา. "ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการมูลฝอยในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่." การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- จำลอง โพธิ์บุญ. "ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม." วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 42, 4 (2545) : 471-510.
- ชัชกุล รัตนวิบูลย์. "พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2543.
- ชูวิศ ฤกษ์ศิริสุข. "รายงานพิเศษ ดร.อัมมาร สยามวรา สวมเสื้อ 'มาร์กซิสต์' เสนอ 4 กลไก สังคมไทย." เนชั่นสุดสัปดาห์ 8, 396 (3-9 มกราคม 2543) : 16-17.
- ณัฐรดี คงตัน. "ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.
- สำนักปลัดเทศบาล. เทศบาลตำบลลูกเก. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2550 - 2554) [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 21 มีนาคม 2552. เข้าถึงได้จาก <http://www.lukkae.go.th/UserFiles/Plans/pdf1.pdf>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS . นนทบุรี : บิสนิตเนซอร์แอนด์ดี, 2551.
- บวร มูลสระคู. "ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนแบบมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2549.
- บัวพันธ์ พรหมพักพิง และสุวิทย์ ชีรสาสวัต, บรรณาธิการ. "ทวนทางสังคม : มรดกเก่าจะนำเราไปรอดจริงหรือ." เอกสารสรุปผลการสัมมนา ขอนแก่น : ภาควิชาพัฒนาสังคม

- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546. (อัครา)
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และ
ทำปกเจริญผล, 2540.
- ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศิลปกรรม. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2541.
- ประเวศ วะสี. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2542.
- ปฤษฎา พลฉิมวิชัย. "การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจำแนกประเภทขยะมูลฝอยที่ใช้ใน
ชีวิตประจำวันก่อนทิ้ง เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
สาขาการบริหารและการพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2547.
- พระวี สี่เหลียงสวัสดิ์. "การศึกษาทุนทางสังคมจากมุมมองแบบไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหาร สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.
- พระครูสุจินต์กัลยาณธรรม. "ความเข้มแข็งของชุมชนและความร่วมมือในการแข่งขันเพื่อการจัดการ
สิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน." การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหาร สาขาวิชาการจัดการ
มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. บัณฑิตวิทยาลัย คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2543. (อัครา)
- รัชนิวัลย์ เต็งตระกูล. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมือง
บุรีรัมย์." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์, 2545.
- รัตนพงษ์ จันทะวงษ์. "ทุนทางสังคมที่สัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษา ตำบลพระ
ประโทน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2546.
- ถ้อย บุษยสิน. "รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมในหมู่บ้านสิรินธร อำเภอเมือง
จังหวัดนครสวรรค์." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์การพัฒน
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2547.
- รวุฒิ โรมรัตน์พันธ์. ทุนทางสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2548.
- ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี. "หลักสูตร ผู้นำระดับพื้นฐาน (ผู้นำการพัฒนา) ตามโครงการ
พัฒนาศักยภาพนักจัดการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2552."

เอกสารประกอบการฝึกอบรมผู้นำชุมชน สถาบันการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, 2552. (อัครสำเนา)

สมโบว์ ฉัตรดำรง. "การรับรู้และการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาล ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต โปรแกรมวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2547.

สมพจน์ วรรณนุช. "ประโยชน์สาธารณะ การจัดการสิ่งแวดล้อม และชุมชนพึ่งตนเอง." วารสาร พัฒนบริหารศาสตร์ 42, 4 (2545) : 511-535.

สมสมาน อาจารย์รัฐ. "การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2548.

สาคร เชื้อญวน "จิตสำนึกของประชาชนในเทศบาลเมืองป่าตองต่อการจัดการขยะมูลฝอย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2547.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2551. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p10/>

สุธรรม รัตนโชติ. "การสร้างพลังพนักงาน (Employee empowerment)." เอกสารประกอบวิชา 761506 การจัดการทุนทางสังคม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศ เพชรบุรี, 2550. (อัครสำเนา)

_____. "ทุนทางสังคม." เอกสารประกอบวิชา 761506 การจัดการทุนทางสังคม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี, 2550. (อัครสำเนา)

สุพรรณิ ไชยอำพร. "ทุนทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทางเลือกที่รับผิดชอบต่อสังคมของนักบริหารในยุคการเปลี่ยนแปลง." วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 44, 3 (2547) : 69-95.

เสรี พงศ์พิศ. กองทุนหมู่บ้าน สวัสดิการชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไทย, 2544.

อนก นาคะบุตร. กอบบ้านกู้เมือง...ด้วยพลังแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม, 2545.

_____. ทุนทางสังคมและประชาสังคมในเมืองไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม, 2545.

อโนชา วิบุลากร. "ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอย ภายใต้แนวคิดประชาสังคม : กรณีศึกษา ชุมชนกำแพงเมือง เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง." การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

ผลงานวิจัยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

ผลงานวิจัยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก
ตำบลคอนขมิ้น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัย

นางสาวจิระพัชร กุเลศตระกูล

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม รัตนโชติ

ตำแหน่ง อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูล
ฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก ตำบลคอนขมิ้น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

2. ดร.อาคม เจริญสุข

ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดีและผู้อำนวยการกองพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง จ.ราชบุรี

3. รองศาสตราจารย์ พรชัย เทพปัญญา

ตำแหน่ง คณบดี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

4. นายผิน เจริญวิทย์

ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลลูกแก

วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

แบบสอบถามที่

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง “ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
เขตเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอนาทม จังหวัดกาฬสินธุ์”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอนาทม จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะนำไปใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อทำวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2552

3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจ, สถานภาพทางสังคม และสถานภาพทางการเมือง

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นในการปรับปรุงแก้ไขการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาลตำบลลูกแก ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โปรดกรอกข้อมูลให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ในการศึกษาวิจัย

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

นางสาว จิระพัชร คุเลิศระกุล

สำหรับเจ้าหน้าที่ลงรหัส

     1-5

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ 1 ชาย 2 หญิง 6

1.2 อายุ 1 25ปี และต่ำกว่า 2 26 – 35 ปี 7

3 36-45 ปี 4 46 – 55 ปี

5 56-65 ปี 6 66 ปี ขึ้นไป

1.3 ทำนจบการศึกษาสูงสุดในระดับใด 8

1 ไม่เกินประถมศึกษา

2 มัธยมศึกษา/ปวท.

3 อนุปริญญา / ปวช. / ปวส.

4 ปริญญาตรี

5 ปริญญาโทและสูงกว่า

1.4 ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย 9

1.4.1 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดขยะมากน้อยเพียงไร 10

3 มาก

2 ปานกลาง

1 น้อย

1.4.2 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะมากน้อยเพียงไร 11

3 มาก

2 ปานกลาง

1 น้อย

1.4.3 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ประโยชน์จากขยะมากน้อยเพียงไร 12

3 มาก

2 ปานกลาง

1 น้อย

1.5 ครั้วเรือนของท่านมีรายได้รวมต่อเดือนเท่าไร 13

1 น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน

2 10,001 – 30,000 บาทต่อเดือน

3 30,001 – 50,000 บาทต่อเดือน

4 50,001 บาทขึ้นไป

1.6 อาชีพหลักของครัวเรือน (ตอบได้คำตอบเดียว)

14

1 เกษตรกร / ปศุสัตว์ / ประมง

2 ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว

3 รับจ้าง / รับเหมาทั่วไป

4 รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

5 พนักงาน / ลูกจ้างบริษัทเอกชน

6 ไม่ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน / แม่บ้าน)

7 อื่นๆ ระบุ.....

1.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของท่านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันมีทั้งหมดกี่คน

15

1 1-3 คน

2 4-6 คน

3 7 คนขึ้นไป

1.8 ที่อยู่อาศัยในปัจจุบันท่านอาศัยมาเป็นระยะเวลากี่ปี

16

1 1- 10 ปี

2 11- 20 ปี

3 21 – 30 ปี

4 31 - 40 ปี

5 41 ปีขึ้นไป

1.9 ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน

17

1 ตั้งที่อยู่อาศัย ริมนถนนสายหลัก

2 ตั้งที่อยู่อาศัย ริมชายฝั่งแม่น้ำ

3 ตั้งที่อยู่อาศัย ในซอยต่างๆ ห่างจากตลาดสด

4 ตั้งที่อยู่อาศัย ในซอยต่างๆ ใกล้ตลาดสด

5 ตั้งที่อยู่อาศัยในตลาดสด

1.10 ท่านเป็นสมาชิก/คณะกรรมการบริหารและพัฒนา ในองค์กรชุมชนหรือไม่

1 ไม่ใช่

18

2 ใช่ โปรดระบุ

19

1 คณะกรรมการชุมชน

- 2 อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
- 3 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
- 4 กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาเทศบาลตำบลลูกแก
- 5 กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์
- 6 อื่นๆ ระบุ.....

1.11 ท่านเข้าร่วมกิจกรรม ที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันภายในชุมชน เช่น กิจกรรมงานบวช, กิจกรรมงานแต่งงาน, กิจกรรมงานศพ, กิจกรรมงานมูลนิธิ งานบุญต่างๆ, กิจกรรมกลุ่มแชร์ และกิจกรรมของกลุ่มอาชีพต่างๆในชุมชน บ่อยครั้งมากน้อยเพียงใด

- 5 ทุกครั้ง
- 4 แทบจะทุกครั้ง
- 3 บางครั้ง
- 2 แทบจะไม่เคยเข้าร่วม
- 1 ไม่เคยเข้าร่วม

20

1.12 ท่านดำรงตำแหน่งสมาชิกหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองท้องถิ่นในชุมชน บ้างหรือไม่

- 1 ไม่ใช่
- 2 ใช่ โปรดระบุตำแหน่ง
- 1 คณะกรรมการเลือกตั้ง
- 2 สมาชิกพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น
- 3 อื่นๆ ระบุ.....

21

22

1.13 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองภายในชุมชน เช่น กิจกรรมการหาเสียงของพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น หรือ กิจกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้ง บ้างหรือไม่ และบ่อยครั้งมากน้อยเพียงใด

- 5 ทุกครั้ง
- 4 แทบจะทุกครั้ง
- 3 บางครั้ง
- 2 แทบจะไม่เคยเข้าร่วม
- 1 ไม่เคยเข้าร่วม

23

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลูกแก

ข้อถาม	ระดับความเหมาะสม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
2. ความเหมาะสมในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย						24
2.1 ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอย						25
2.2 ความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยต่อเดือน						26
2.3 ความเหมาะสมของจำนวนภาชนะรองรับขยะมูลฝอยในแต่ละครัวเรือน						27
2.4 ความเหมาะสมของระยะเวลาการจัดเก็บขยะมูลฝอย						28
2.5 ความเหมาะสมของการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นและถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชน						29

ตอนที่ 3 ความเข้มแข็งของบุคคลในการจัดการขยะมูลฝอย

ข้อถาม	ความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน					
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
	5	4	3	2	1	
3.1 การร่วมกระทำ						30
1.1 ท่านชอบนำเครื่องใช้และอุปกรณ์ ต่างๆที่เก่าหรือชำรุด มาซ่อมแซมหรือ ดัดแปลงให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไป ได้อีก						31
1.2 ท่านชอบใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำ ซาก ไปแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่ (รี ไซเคิล) หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรี ไซเคิล เช่น ถังขอปิ้ง โปสเตอร์						32
1.3 ท่านชอบใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียก คืนซากบรรจุภัณฑ์หลังจากการบริโภค เช่น ขวดน้ำอัดลม เป็นต้น						33
1.4 ท่านชอบใช้สินค้าชนิดเติม (Refill) เช่น ผงซักฟอก สบู่เหลว น้ำยา ล้างจาน เป็นต้น						34
1.5 ท่านชอบคัดแยกและเก็บรวบรวม ขยะแต่ละประเภท เพื่อนำไปขายหรือ ทิ้งในภาชนะรองรับขยะ ให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ หรือ กำจัด ต่อไป						35

ข้อถาม	ความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
2. การร่วมคิด						36
2.1 ท่านคิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เช่น ไม้ใช้ ก่อถ้ง โฟม ถุงพลาสติก หรือ ขยะมีพิษอื่น ๆ ในการบรรจุหรือห่อหุ้มอาหาร						37
2.2 ท่านคิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่สามารถนำไปใช้ได้หลายครั้ง โดยหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง						38
2.3 ท่านคิดที่จะเลือกซื้อสินค้า ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน โดยหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการซื้อสินค้าชนิดที่มีอายุการใช้งานต่ำตามความทันสมัย						39
2.4 ท่านคิดที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ ที่มีขนาดบรรจุภัณฑ์ใหญ่ เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์						40
2.5 ท่านคิดที่จะไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น						41

ข้อถาม	ความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
3. การร่วมรู้สึก						42
3.1 ท่านรู้สึกไม่พอใจและไม่ซื้อสินค้าจากร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว						43
3.2 ท่านรู้สึกไม่พอใจและคอยตักเตือนเมื่อเห็นสมาชิกภายในครัวเรือน หรือประชาชนทิ้งขยะกันอย่างเกะกะสกปรก ไม่ถูกที่ถูกทาง						44
3.3 ท่านรู้สึกไม่พอใจและคอยตักเตือนในเวลาที่เหมาะสมนำขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ หรือสามารถนำไปขายได้ ไปทิ้งลงในถังขยะร่วมกับขยะประเภทอื่นๆ						45
3.4 ท่านรู้สึกเต็มใจและยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับเทศบาลตำบลในการร่วมวางแผน, ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินติดตาม เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างจริงจัง						46
3.5 รู้สึกไม่พอใจหรือไม่สบายใจที่ตนเองขาดโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน						47

ข้อถาม	ความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
4. ความเป็นเจ้าของชุมชนชุมชน						48
4.1 เก็บขยะมูลฝอยที่ตกอยู่บนทางเท้าหรือสถานที่สาธารณะ ไปทิ้งยังภาชนะรองรับขยะ ทุกครั้ง						
4.2 ท่านคอยเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาผลกระทบจากขยะมูลฝอย ที่ชุมชนกำลังประสบอยู่ ให้กับเทศบาลตำบลหรือหน่วยงานภาครัฐ ได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง						49
4.3 ท่านคอยแนะนำ สั่งสอน สมาชิกครัวเรือน และมีบทบาทในการเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความสวยงามและความน่าอยู่ของชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ ด้วยการเก็บกวาดหน้าบ้านให้สะอาด						50
4.4 ท่านคอยสอดส่องดูแลป้องกันไม่ให้สิ่งของและสถานที่สาธารณประโยชน์ของชุมชนเสียหาย โดยแจ้งข้อมูลปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ให้เทศบาลทราบเป็นประจำ						51
4.5 ท่านเข้าร่วมประชาคม เพื่อวางแผนคิดค้นปัญหา และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เป็นประจำ						52

ตอนที่ 4 ปัญหา / อุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

คำชี้แจง กรุณาระบุปัญหา/อุปสรรค พร้อมเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเขตเทศบาลตำบลลูกแก้ว

1. ท่านประสบปัญหา/อุปสรรค ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน หรือไม่ อย่างไร อธิบาย

2. ท่านมีข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เขตเทศบาลตำบลลูกแก้ว อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี อย่างไร อธิบาย

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

ภาคผนวก ค
ภาพจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ผลงานวิจัยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ภาพจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ภาพที่ 6 ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลลูกแก

ภาพที่ 7 เจ้าหน้าที่จัดเก็บและขนถ่ายขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลลูกแก

ภาพที่ 8 การจัดเก็บขยะบริเวณ ใกล้เคียงศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลลูกแก ในช่วงเช้า

ภาพที่ 9 สภาพปัญหาขยะมูลฝอยเกลื่อนกลาด บริเวณหมู่ที่ 7 ใกล้เคียงศูนย์ป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยเทศบาลตำบลลูกแก ในช่วงเช้า

ภาพที่ 10 สภาพปัญหาขยะมูลฝอยเกลื่อนกลาด บริเวณหมู่ที่ 1 ด้านหลังศูนย์บริการ Toyota
สาขาท่ามะกา ในช่วงเช้า

ภาพที่ 11 บ้านเรือนที่อยู่อาศัย บริเวณรอบตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก

ภาพที่ 12 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดสด กำลังนำภาชนะรองรับขยะของตนมาตั้ง บริเวณรอบตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก

ภาพที่ 13 ภาพขณะรองรับขยะของประชาชน ที่นำมาทิ้งบริเวณรอบตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก

ภาพที่ 14 ภาพขณะรองรับขยะมูลฝอย บริเวณหมู่ที่ 7 หมู่บ้านริมแม่น้ำแม่กลอง

ภาพที่ 15 เจ้าหน้าที่ กำลังจัดเก็บขยะมูลฝอย บริเวณรอบตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก

ภาพที่ 16 ประชาชน กำลังขนถ่ายขยะมูลฝอยใส่รถบรรทุกขยะ บริเวณด้านข้างตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก ช่วงเช้า

ภาพที่ 17 ประชาชน กำลังขนถ่ายขยะมูลฝอยใส่รถบรรทุกขยะ บริเวณด้านข้างตลาดสดเทศบาล
ตำบลลูกแก ช่วงหัวค่ำ

ภาพที่ 18 ขยะมูลฝอยบริเวณตลาดสด ส่วนใหญ่ เป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้

ภาพที่ 19 ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ ประเภทเศษผักและเศษเปลือกผลไม้ ซึ่งผ่านการคัดแยกจากร้านค้าต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตตลาดสดเทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 6

ภาพที่ 20 ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภทพลาสติกต่างๆ ซึ่งผ่านการคัดแยกจากรั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 7

ภาพที่ 21 ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภทขวดแก้วและขวดพลาสติก ซึ่งผ่านการคัดแยกจากรั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 1

ภาพที่ 22 ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภทกระจก ซึ่งผ่านการคัดแยกจากสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 7

ภาพที่ 23 ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภทโลหะและไม้ ซึ่งผ่านการคัดแยกจากสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 7

ภาพที่ 24 ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ประเภท โลหะ ซึ่งผ่านการคัดแยกจากสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลูกแก หมู่ที่ 7

ภาพที่ 25 ประชาชน กำลังคัดแยกขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) จากภาชนะรองรับขยะที่ตั้งอยู่หน้าครัวเรือน เพื่อนำไปขายร้านรับซื้อของเก่า บริเวณหมู่ที่ 7

ภาพที่ 26 ประชาชน กำลังคัดแยกขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) (Recyclable waste) จากภาชนะ
 รongรับขยะที่ตั้งอยู่หน้าครัวเรือน เพื่อนำไปขายร้านรับซื้อของเก่า บริเวณหมู่ที่ 1

ภาพที่ 27 ลักษณะถังคัดแยกและรองรับขยะมูลฝอย ที่ตั้งอยู่บริเวณหน้าโรงเรียนวัดลูกแก หมู่ที่ 7

ภาพที่ 28 ประชาชน กำลังคัดแยกขยะมูลฝอยจากถังขยะ ใส่อรรถาสิ่งของตน เพื่อนำขยะแต่ละประเภทไปขายและใช้ประโยชน์ต่อไป (Waste Utilizations) บริเวณหน้าโรงเรียนวัดลูกแก หมู่ที่ 7

ภาพที่ 29 บริเวณหน้าโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาอนุทิศ

ภาพที่ 30 บอร์ดกิจกรรมคัดแยกขยะ บริเวณภายในโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาอนุทิศ

ภาพที่ 31 สถานที่เก็บขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) (Recyclable waste) ภายในสถานศึกษา
โรงเรียนอนุบาลวัดคูกแก่ประชาชนูทิศ

ภาพที่ 32 ภาชนะรองรับและคัดแยกขยะมูลฝอย ภายในห้องเรียน โรงเรียนอนุบาลวัดคูกแก่
ประชาชนูทิศ

ภาพที่ 33 ป้ายกิจกรรมทำปุ๋ยชีวภาพ บริเวณภายใน โรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนอุทิศ

ภาพที่ 34 ต้นไม้ ที่นักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนอุทิศปลูกโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวจิระพัชร คุเลิศระกุล

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 131/5 หมู่7 ตำบลคอนขมิ้น อำเภอท่ามะกา
จังหวัดกาญจนบุรี 71120
โทรศัพท์ 034-566122, 034-649492, 081-3045957

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2537 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนธีรศาสตร์
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
- พ.ศ. 2541 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบรมราชินีนาถราช
วิทยาลัย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
- พ.ศ. 2543 สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา สาขาบำรุงรักษาเครื่องวัดประกอบการ
บิน กองช่างอากาศยาน สถาบันการบินพลเรือน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ
- พ.ศ. 2548 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการ)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
- พ.ศ. 2550 ศึกษาต่อระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ
และภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2543 เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารส่งออก และออกประกาศนียบัตรรับรองคุณภาพ
สินค้าส่งออกประเทศบังคลาเทศ บริษัท บีเอสไอ อินสเปคเตอร์เรท
(ประเทศไทย) จำกัด
- พ.ศ. 2548 เจ้าหน้าที่บัญชี บริษัทนิตพอยน์ จำกัด
- พ.ศ. 2549 เจ้าหน้าที่บุคคลและธุรการ บริษัท อาร์มาเซล (ประเทศไทย) จำกัด
- พ.ศ. 2550 กรรมการหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส.ที. แมชชีน
- พ.ศ. 2551 กรรมการชุมชนที่4 ชุมชนใจรักสามัคคี ตำแหน่งเลขานุการชุมชน
ต.คอนขมิ้น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
- พ.ศ. 2552 อาสาสมัครแรงงาน จังหวัดกาญจนบุรี กระทรวงแรงงาน